

RP 157/2024 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, lagen om centralen för utredning av penningtvätt, lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter, lagen om Finansinspektionen, lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om pension för arbetstagare samt lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner.

Syftet med propositionen är att effektivisera informationsutbytet mellan myndigheterna och de övervakare som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Ett syfte är också att främja de mål som ställdes i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering när det gäller att förbättra informationsutbytet och effektivisera övervakningen för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. De föreslagna lagarna bidrar till att främja föresatserna i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering för att säkerställa att skyddspoliserna för sitt uppdrag får behövliga uppgifter av polisen, skatte- och utskökningsmyndigheterna och andra myndigheter samt föresatsen om att regeringen ska undanröja hinder för informationsutbyte inom brottsbekämpningen.

Bestämmelserna om behandling av uppgifterna i det penningtvättsregister som centralen för utredning av penningtvätt använder preciseras när det gäller att inhämta uppgifter, införa uppgifter i registret och stryka uppgifter ur registret så att bestämmelserna bättre motsvarar de faktiska kraven i dataskyddslagstiftningen och verksamheten. Bestämmelserna om utlämnande av uppgifter ur penningtvättsregistret kompletteras genom det nationella ikraftsättandet av kreditinstitutsdirektivet för att uppgifter i enlighet med direktivet ska kunna lämnas ut till både Finansinspektionen och Europeiska centralbanken i situationer där Europeiska centralbanken är banktillsynsmyndighet.

Avsikten är också att genom propositionen avhjälpa de brister i fråga om skyddspolisens rätt att få information som kvarstår i speciallagstiftningen efter att skyddspolisens roll ändrades från förundersökningsmyndighet till underrättelsemyndighet när underrättelselagarna trädde i kraft.

I propositionen föreslås det att lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ändras så att bemyndigandet att utfärda förordning av statsrådet om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner stryks. Enligt förslaget ska det i stället för ett bemyndigande att utfärda förordning föreskrivas om ett bemyndigande för centralen för utredning av penningtvätt att meddela närmare föreskrifter om formen för rapporter om tvivelaktiga transaktioner och presentationen av rapporternas innehåll.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning	5
1.1 Bakgrund	6
1.2 Beredning	8
2 Nuläge och bedömning av nuläget	10
2.1 Säkerställande av korrektheten och aktualiteten i registeruppgifter om verkliga förmånstagare	10
2.1.1 Den rapporteringsskyldigas, tillsynsmyndighetens och advokatföreningens rapporteringsskyldighet	10
2.1.2 Skatteförvaltningens utlämnande av uppgifter till Patent- och registerstyrelsen på eget initiativ	10
2.1.3 Skatteförvaltningens utlämnande av uppgifter till Patent- och registerstyrelsen på begäran	11
2.2 Behandling av uppgifter i penningtvätsregistret	11
2.2.1 Behandling av biometriska uppgifter	11
2.2.2 Övriga särskilda kategorier av personuppgifter	12
2.2.3 Strykning av uppgifter ur penningtvätsregistret	13
2.2.4 Utlämnande av information till Finansinspektionen och Europeiska centralbanken	13
2.3 Skyddspolisens uppgifter för skyddande av den nationella säkerheten	14
2.3.1 Polisens rätt att få information	15
2.3.2 Informationskällor för fullgöranderapporter	16
2.4 Rapportering om tvivelaktiga transaktioner	18
3 Målsättning	21
4 Förslagen och deras konsekvenser	22
4.1 De viktigaste förslagen	22
4.1.1 Registeruppgifter om verkliga förmånstagare	22
4.1.2 Behandling av uppgifter i penningtvätsregistret	23
4.1.3 Den nationella säkerheten	23
4.1.4 Rapportering om tvivelaktiga transaktioner	24
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	24
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	24
4.2.1.1 Konsekvenser för företagen	25
4.2.2 Andra konsekvenser för individer och samhälle	25
4.2.2.1 Konsekvenser för brottsbekämpning och säkerhet samt penningtvätt och finansiering av terrorism	25
4.2.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	29
4.2.2.3 Konsekvenser för informationsområdet och dataskyddet	31
4.2.3 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen	40
5 Alternativa handlingsvägar	40
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	41
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	43
5.2.1 Praxis och lagstiftning i vissa länder	44

5.2.1.1 Lettland	44
5.2.1.2 Slovenien	45
5.2.1.3 Kroatien	45
5.2.1.4 Tjeckien	45
5.2.1.5 Italien	46
5.2.1.6 Sverige	46
6 Remissvar och justitiekanslerns förhandsgranskningar	49
6.1 Allmänt om remissvaren	51
6.2 Iakttagelser om yttrandena samt ändringar i propositionen utifrån dem	53
6.3 De viktigaste ändringarna i innehållet med anledning av justitiekanslern i statsrådets förhandsgranskningar och underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande	58
7 Specialmotivering	62
7.1 Lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	62
7.2 Lagen om centralen för utredning av penningtvätt	65
7.3 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	70
7.4 Lagen om Finansinspektionen	72
7.5 Lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	74
7.6 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar	75
7.7 Lagen om pension för arbetstagare	75
7.8 Lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner	76
8 Ikraftträdande	76
9 Verkställighet och uppföljning	76
10 Förhållande till andra propositioner	77
10.1 Samband med andra propositioner	77
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	77
LAGFÖRSLAG	92
1. Lag om ändring av 4 kap. 2 § och 6 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	92
2. Lag om ändring av 3 och 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt	93
3. Lag om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	94
4. Lag om ändring av 71 § i lagen om Finansinspektionen	96
5. Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	96
6. Lag om ändring av 255 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar	97
7. Lag om ändring av 205 § i lagen om pension för arbetstagare	97
8. Lag om ändring av 22 b § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner	98
BILAGOR	100
PARALLELLTEXTER	100
1. Lag om ändring av 4 kap. 2 § och 6 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	100
2. Lag om ändring av 3 och 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt	101
3. Lag om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	104
4. Lag om ändring av 71 § i lagen om Finansinspektionen	106
5. Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	106
6. Lag om ändring av 255 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar	107

7. Lag om ändring av 205 § i lagen om pension för arbetstagare.....	108
8. Lag om ändring av 22 b § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner.....	109

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Att förbättra informationsutbytet inverkar direkt på den verksamhet i Finland för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, nedan *penningtvättslagen*). Möjligheterna att förhindra, upptäcka och utreda brottslig verksamhet förbättras när utbytet av information om upptäckta tvivelaktiga transaktioner samt fenomenen i anslutning till penningtvätt och finansiering av terrorism blir effektivare mellan myndigheterna och de rapporteringsskyldiga.

Finland har även enligt internationell rätt en skyldighet att säkerställa ett tillräckligt informationsutbyte. EU:s lagstiftning förutsätter att medlemsstaternas lagstiftning möjliggör ett tillräckligt informationsutbyte. Bestämmelser om informationsutbyte finns särskilt i artikel 39 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 (nedan *det fjärde penningtvättsdirektivet*) om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG samt i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 (nedan *det femte penningtvättsdirektivet*) om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU, genom vilket artikel 45.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet ändrades. Enligt artikel 39.2 i det fjärde penningtvättsdirektivet gäller det sekretesskrav som fastställs i artikel 39.1 inte röjande av uppgifter till de behöriga myndigheterna, inbegripet de självreglerande organen, eller att uppgifter röjs i brottsbekämpande syfte.

Bestämmelser om informationsutbyte som är bindande för Finland finns också i EU:s nya penningtvättslagstiftning, det vill säga i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849 (nedan *det sjätte penningtvättsdirektivet*), i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1624 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism (nedan *penningtvättsförordningen*) och i Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en myndighet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010, (EU) nr 1094/2010, (EU) nr 1095/2010 (nedan *Amla-förordningen*). Det sjätte penningtvättsdirektivet och penningtvättsförordningen tillämpas eller ska införlivas i den nationella lagstiftningen i huvudsak från och med den 10 juli 2027 och Amla-förordningen blir tillämplig i huvudsak från och med den 1 juli 2025.

Informationsutbytet nämns separat även i de internationella rekommendationerna från OECD:s aktionsgrupp mot penningtvätt och terrorismfinansiering Financial Action Task Force (nedan *FATF*) om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt av spridning av massförstörelsevapen. Särskilt FATF:s rekommendation 2 förutsätter informationsutbyte mellan myndigheter. Enligt den ska man bland annat säkerställa att det finns mekanismer för att möjliggöra effektivt operativt samarbete och vid behov samordning och delning av relevant information mellan olika behöriga myndigheter i rätt tid både föregripande och på begäran i operativa syften i anslutning till bekämpning av penningtvätt. Det kan handla om åtgärder för att förtydliga de relevanta myndigheternas roller, informationsbehov och informationskällor. Det kan också vara åtgärder som underlättar flödet av information i rätt tid mellan de behöriga

myndigheterna, till exempel säkra kanaler och praktiska mekanismer för att underlätta myndigheternas samarbete samt gemensamma grupper eller delade dataplattformar.

Den nationella säkerheten ställs utanför EU:s behörighet i fördraget om Europeiska unionen. Den nationella säkerheten hör således i princip inte heller till tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF, (nedan *dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning*). I den nationella lagstiftningen har det av denna anledning på grund av skyldigheten enligt 10 § i grundlagen (731/1999) att trygga skyddet för personuppgifter föreskrivits om personuppgifter som behandlas för att trygga den nationella säkerheten (GrUU 26/2018 rd, s. 4). Enligt 48 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019), föreskriven med medverkan av grundlagsutskottet (GrUU 51/2018 rd), får skyddspolisen behandla personuppgifter som behövs för att skydda den nationella säkerheten, för att förhindra, avslöja och utreda verksamhet och förehavanden som hotar stats- och samhällsordningen eller statens säkerhet samt för att förhindra och avslöja brott som hotar stats- och samhällsordningen eller statens säkerhet. Skyddspolisen får enligt 49 § 2 mom. i den lagen behandla sådana uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter som är nödvändiga för att skyddspolisen ska kunna utföra sina uppgifter (GrUU 48/2022 rd, s. 6). På behandlingen av personuppgifter som behövs för skyddspolisens skötsel av en uppgift som avses i 46 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet tillämpas enligt den lagens 2 mom. lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*), med undantag av 10 § 2 mom., 54 § och 7 kap., i den lagen, om inte något annat föreskrivs i 7 kap. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Det handlar om en allmän lag som ska kompletteras med en speciallag. Bestämmelser om sekretess finns i 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*). Om avvikelser från sekretessen föreskrivs i 26 § i samma lag som gäller de allmänna grunderna för att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Enligt den nämnda paragrafen kan en myndighet lämna uppgifter ur en sekretessbelagd myndighetshandling om i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter. Till de speciallagar där det separat föreskrivs om utlämnande av sekretessbelagd information eller rätten att få information ska det särskilt fogas ett omnämnande av uttryckliga rättigheter att få uppgifter även i syfte att skydda den nationella säkerheten för att skyddspolisen ska ha möjlighet att få uppgifter som den behöver för att sköta sitt uppdrag att skydda den nationella säkerheten.

Ett mål att förbättra informationsutbytet ingick även i Sanna Marins regeringsprogram och i [Åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2020–2023](#)¹. Syftet är också att främja föresatserna i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering för att säkerställa att skyddspolisen för sitt uppdrag får behövliga uppgifter av polisen, skatte- och utredningsmyndigheterna och andra myndigheter. Genom propositionen främjas även regeringsprogrammets föresats att undanröja hinder för informationsutbytet inom brottsbekämpningen.

1.1 Bakgrund

Finansministeriet och inrikesministeriet är ansvariga ministerier för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Andra ministerier som deltar i arbetet är

¹ <https://www.vero.fi/sv/grå-ekonomi-brottslighet/bekämpning/bekämpningsprogram/>

justitieministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet. Finansministeriet ansvarar för penningtvättslagen och utfärdandet av författningar med stöd av den. Den nationella bedömningen av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism utarbetas i ett samarbete där finansministeriet ansvarar för riskbedömningen av penningtvätt och inrikesministeriet för riskbedömningen av finansiering av terrorism. Ministerarbetsgruppen för inre säkerhet och rättsvård (nedan *STOH-minry*) beslutade på sitt sammanträde den 30 januari 2024 att centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt i fortsättningen gör den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessutom beslutade ministerarbetsgruppen att utrikesministeriet ska göra en riskbedömning av finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Finansministeriet ansvarar även för att på nationell nivå samordna internationella ärenden i samband med förhindrande av penningtvätt. Inrikesministeriet ansvarar för lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017) och utfärdandet av författningar med stöd av den. Inrikesministeriet svarar dessutom för åtgärdsplanen under strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet². Utrikesministeriet ansvarar för att i Finland samordna verkställandet av Förenta Nationernas och Europeiska Unionens finansiella sanktioner.

Finland har varit medlem i FATF sedan 1991. FATF är en mellanstatlig aktionsgrupp som utvecklar rekommendationer om strategier för att förebygga penningtvätt samt finansiering av terrorism och massförstörelsevapen. FATF har publicerat 40 rekommendationer om förhindrande av penningtvätt samt av finansiering av terrorism och massförstörelsevapen, som FATF:s medlemsländer politiskt har förbundit sig att följa. FATF utvärderar också länder för att kartlägga läget i fråga om förhindrande och utredning av penningtvätt samt av finansiering av terrorism och massförstörelsevapen i det land som är föremål för granskning. FATF förutsatte i sin landrapport om Finland våren 2019 en effektivisering av informationsutbytet mellan de finländska myndigheterna och även gällande den privata sektorn. I denna proposition föreslås sådana lagändringar genom vilka den nationella regleringen om penningtvätt och om finansiering av terrorism anpassas för att överensstämma med FATF:s rekommendationer. Finland har omfattats av FATF:s skärpta övervakning bland annat för brister i informationsutbytet och har årligen rapporterat om sina framsteg vid FATF:s generalförsamling. I oktober 2023 avslutade FATF den skärpta övervakningen av Finland.

En omfattande partiell uppdatering av den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism och utifrån den en handlingsplan för 2024–2025 publicerades den 8 februari 2024³ och statsrådet fattade ett principbeslut⁴ om det. Handlingsplanen innehåller åtgärd 2.2.1, enligt vilken möjligheterna att effektivisera informationsutbytet ska utredas. Åtgärden syftar till att utreda behoven av och möjligheterna att effektivisera informationsutbytet mellan privata aktörer, mellan myndigheter samt mellan den privata sektorn och myndigheterna.

Finansministeriet publicerade den 1 april 2022 en utredning om förbättring av informationsutbytet i nationell verksamhet som förhindrar penningtvätt och finansiering av terrorism (nedan *utredning om informationsutbyte*, [Finansministeriets publikationer 2022:18](#)⁵). Syftet var att ta reda på vilka hinder det finns för informationsutbytet och utreda eventuella utvecklingsbehov. Behovet av en utredning hade kommit fram i den nationella samarbetsgruppen för myndigheter som bekämpar penningtvätt och finansiering av terrorism. I

² Statsrådets principbeslut om en strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2020–2023. <https://tem.fi/paatokset/decisionId=0900908f806b5277>.

³ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-639-8>

⁴ <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatokset/decisionId=0900908f807203d9>

⁵ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163966>

utredningen lyftes det fram förslag såväl gällande nationella behov av lagändringar som behov av praktiska ändringar.

Dessutom har det uppstått ett behov av tydligare lagstiftning om skyddspolisens rätt att få uppgifter till följd av skyddspolisens förändrade roll i och med underrättelselagstiftningen. Skyddspolisens är en central myndighet i synnerhet vid utredningen av fall som gäller finansiering av terrorism. För att säkerställa en effektiv utredning av finansiering av terrorism är det viktigt att bestämmelserna om skyddspolisens informationsutbyte är uppdaterade för att säkerställa att skyddspolisens får information och för att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

I det fjärde och femte penningtvättsdirektivet föreskrivs om misstänkta transaktioner och rapportering av dem till finansunderrättelseenheten. I ingetdera av penningtvättsdirektiven definieras misstänkt transaktion, men i artikel 18 finns bestämmelser om skärpta åtgärder för kundkännedom samt även om en granskning av bakgrunden till och syftet med transaktionerna. I det femte penningtvättsdirektivet har artikel 18.2 ändrats och i den konstateras nu att medlemsstaterna ska kräva att ansvariga enheter så långt det är rimligen möjligt granskar bakgrunden till och syftet med alla transaktioner som uppfyller åtminstone ett av följande villkor:

- i) de är komplexa transaktioner,
- ii) de är ovanligt stora transaktioner,
- iii) de genomförs enligt ett ovanligt transaktionsmönster,
- iv) de förefaller inte ha något tydligt ekonomiskt eller lagligt syfte.

Enligt artikel 32 i det fjärde penningtvättsdirektivet ansvarar de nationella finansunderrättelseenheterna för att ta emot och analysera rapporter om misstänkta transaktioner och enligt artikel 33 ska medlemsstaterna kräva att ansvariga enheter, och i tillämpliga fall deras styrelseledamöter och anställda, utan dröjsmål samarbetar fullt ut genom att självmant underrätta finansunderrättelseenheten, inbegripet genom att lämna in en rapport i de fall den ansvariga enheten vet, misstänker eller har rimliga skäl att misstänka att medel, oberoende av vilket belopp det gäller, utgör vinning av brottslig handling eller har koppling till finansiering av terrorism, och genom att skyndsamt besvara finansunderrättelseenhetens begäran om ytterligare uppgifter i sådana fall. Enligt den nämnda artikel 33 i det fjärde penningtvättsdirektivet ska alla misstänkta transaktioner, även försök till transaktioner, rapporteras. Dessutom har artiklarna 34 och 35 i fjärde penningtvättsdirektivet bestämmelser om rapportering av misstänkta transaktioner och om avstående från att utföra sådana transaktioner. I artikel 36 i det fjärde penningtvättsdirektivet förutsätts även att de behöriga myndigheterna utan dröjsmål underrättar finansunderrättelseenheten, om de vid sina kontroller av de ansvariga enheterna som avses i artikel 48 eller på annat sätt upptäcker omständigheter som kan ha samband med penningtvätt eller finansiering av terrorism. Enligt artikel 36.2 ska även tillsynsorgan som enligt bestämmelse i lag eller annan författning övervakar aktiehandeln, valutahandeln och den finansiella derivatmarknaden underrätta finansunderrättelseenheten om de upptäcker omständigheter som kan ha samband med penningtvätt eller finansiering av terrorism.

1.2 Beredning

Finansministeriet tillsatte den 21 juni 2022 en arbetsgrupp för att förbättra informationsutbytet inom den nationella verksamheten för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism (nedan *arbetsgruppen*). Arbetsgruppens mandatperiod omfattade tiden 1.8.2022–30.4.2023, men förlängdes till den 14 juni 2023 genom ett ändringsbeslut. Arbetsgruppens uppgift var att

bereda dels en handlingsplan för att förbättra informationsutbytet inom den nationella verksamheten för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, dels en regeringsproposition för att främja de behov av lagändringar som lades fram i handlingsplanen. Dessa behov av lagändringar innehåller även krav på skyddande av den nationella säkerheten, vilka arbetsgruppen skulle beakta i sitt arbete.

Arbetsgruppen har särskilt beaktat följande målsättningar:

- 1) Målsättningen i regeringsprogrammet att myndigheternas informationsutbyte ska förbättras och övervakningen skärpas i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 2) Finlands lagstiftning ska möjliggöra ett effektivt informationsutbyte mellan myndigheter, mellan myndigheter och den privata sektorn samt inom den privata sektorn.
- 3) Lagstiftningen om informationsutbyte jämkas samman med sekretessbestämmelserna och dessutom beaktas kraven på skydd för personuppgifter samt säkerställs överensstämmelse med konkurrenslagstiftningen.

För att förhindra överlappande reglering när det kommer till behoven av lagändringar beaktades de lagstiftningsförslag som Europeiska kommissionen publicerade i juli 2021 för att revidera EU-lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Arbetsgruppen har dessutom utnyttjat den tidigare nämnda utredningen om informationsutbyte som finansministeriet har publicerat.

Till medlemmar i arbetsgruppen utsågs företrädare för finansministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, Finansinspektionen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Tullen, Skatteförvaltningen, Enheten för utredning av grå ekonomi, Polisstyrelsen, lotteriförvaltningen vid Polisstyrelsen, centralkriminalpolisen, skyddspolisen, Dataombudsmannens byrå, utökningsverket, Konkurrens- och konsumentverket, Patent- och registerstyrelsen, Finanssiala ry, Finlands Advokatförbund, Nordea Bank Abp och OP-gruppen.

Arbetsgruppen sammanträdde totalt 15 gånger under sin mandatperiod och två sammanträden hölls genom ett skriftligt förfarande. Arbetsgruppens sammanträden bereddades både genom skriftligt förfarande och vid separata beredningsmöten. Arbetsgruppens utlåtande var på remiss den 30 juni– 25 augusti 2023. Den fortsatta beredningen av propositionen gjordes av tjänstemän vid finansministeriet. I utkastet till proposition används en kombinerad propositionsmall eftersom genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (nedan *kreditinstitutsdirektivet*) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/878 om ändring av direktiv 2013/36/EU vad gäller undantagna enheter, finansiella holdingföretag, blandade finansiella holdingföretag, ersättning, tillsynsåtgärder och tillsynsbefogenheter och kapitalbevarande åtgärder (nedan *ändringsdirektivet till kreditinstitutsdirektivet*) endast rör en mycket liten del av propositionen.

Den del av propositionen som gäller rapporteringen av tvivelaktiga transaktioner bereddades som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Säkerställande av korrektheten och aktualiteten i registeruppgifter om verkliga förmånstagare

2.1.1 Den rapporteringsskyldigas, tillsynsmyndighetens och advokatföreningens rapporteringsskyldighet

Den så kallade tillsynsanmälan som avses i 6 kap. 5 § 1 mom. i penningtvättslagen har en central betydelse vid säkerställandet av korrektheten och aktualiteten hos registeruppgifterna om verkliga förmånstagare i handelsregistret, vilka förvaltas av Patent- och registerstyrelsen. Enligt momentet ska den rapporteringsskyldiga, tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen om den upptäcker brister eller inkonsekvenser i de uppgifter som registrerats om den verkliga förmånstagaren i fråga om en sådan sammanslutning eller utländsk klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion som avses i kapitlet anmäla detta till den personuppgiftsansvarige utan obefogat dröjsmål. Enligt 2 mom. i samma paragraf ska den personuppgiftsansvarige vid behov uppdatera de uppgifter som avses i 1 mom. utan obefogat dröjsmål. Paragrafens 2 mom. motsvarar dock inte praxis, eftersom den personuppgiftsansvarige för förmånstagarregistret inte uppdaterar uppgifter i registret utan endast uppmanar det företag eller den sammanslutning som tillsynsanmälan gäller att uppdatera uppgifterna. Tillsynsanmälan leder i praktiken till att Patent- och registerstyrelsen skickar en uppmaning till det företag eller den sammanslutning som tillsynsanmälan gäller att granska och uppdatera de registrerade uppgifterna om förmånstagare. Ibland är uppgifterna i tillsynsanmälan om bristerna eller inkonsekvenserna i företagets registrerade förmånstagaruppgifter emellertid så bristfälliga eller allmänna att Patent- och registerstyrelsen innan den skickar en uppmaning ska begära en tilläggsutredning av den som gjort tillsynsanmälan för att kunna bedöma om bristerna eller inkonsekvenserna i de registrerade uppgifterna är sådana att Patent- och registerstyrelsen bör uppmana företaget att korrigera dem. Patent- och registerstyrelsen får vanligtvis den tilläggsutredning den behöver och beslutar utifrån den att antingen skicka företaget eller sammanslutningen en uppmaning om att uppdatera uppgifterna eller att inte skicka någon uppmaning. Det är till exempel möjligt att tolkningen av rätt förmånstagaruppgift i tillsynsanmälan enligt Patent- och registerstyrelsens tolkning är så felaktig att den inte anser att någon uppmaning behöver skickas eftersom det är möjligt för registermyndigheten att konstatera att uppgiften i registret är korrekt. Samtidigt har det förekommit situationer där den som gjort tillsynsanmälan har ansett att sekretessbestämmelser som binder den, som 15 kap. 14 § i kreditinstitutslagen (610/2014), förhindrar att uppgifterna i tillsynsanmälan specificeras mer ingående och således ansett sig vara skyldig att inte heller lämna Patent- och registerstyrelsen någon tilläggsutredning i saken. Situationen är problematisk när det kommer till korrektheten i registeruppgifterna och därigenom även med tanke på såväl effektiviteten i systemet för att förhindra en penningtvätt som myndigheternas utredningsskyldighet i 31 § i förvaltningslagen (434/2003).

2.1.2 Skatteförvaltningens utlämnande av uppgifter till Patent- och registerstyrelsen på eget initiativ

Skatteförvaltningen har uppgifter om ägarna som anmälts för beskattningen. Skatteförvaltningen övervakar även rapporteringen av kontrollerande personer för att uppfylla skyldigheterna i OECD:s standard för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton mellan skattemyndigheterna på global nivå (*Common Reporting Standard*) och rådets direktiv 2014/107/EU om ändring av direktiv 2011/16/EU (nedan *CRS/DAC2*) vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning. Definitionen kontrollerande person i beskattningen motsvarar definitionen verklig förmånstagare i penningtvättslagen. I lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999, nedan

skatteuppgiftslagen) föreskrivs om rätt att anmäla iakttagelser som har gjorts vid förfaranden för kundkontroll och identifiering, det vill säga när Skatteförvaltningen är skyldig att se till att omsorgsplikten avseende CRS/DAC2-skyldigheterna uppfylls kan den anmäla brister i samband med förfarandena för kundkontroll (nedan *KYC-förfarandena*) till Finansinspektionen och Patent- och registerstyrelsen. Skatteförvaltningen har också enligt 23 a § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) granskningsrätt beträffande omsorgsförfarandena (*KYC-förfarandena*). Om det observeras något har Skatteförvaltningen enligt 18 § 1 mom. 12 punkten i *skatteuppgiftslagen* rätt att anmäla det till Finansinspektionen och Patent- och registerstyrelsen. Det är också naturligt att Skatteförvaltningen ska ha rätt att anmäla om brister i anmälda uppgifter. En sådan rätt att lämna ut information finns dock inte i den gällande lagen.

2.1.3 Skatteförvaltningens utlämnande av uppgifter till Patent- och registerstyrelsen på begäran

Bestämmelsen i 20 § i *skatteuppgiftslagen* om utlämnande av uppgifter till vissa myndigheter möjliggör alltså inte att Skatteförvaltningen på begäran ger Patent- och registerstyrelsen sådana beskattningsuppgifter som kan användas för att säkerställa korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om verkliga förmånstagare. Skatteförvaltningen kan på begäran ge Patent- och registerstyrelsen beskattningsuppgifter endast för tillsyn över stiftelser och revisorer samt till den del som Patent- och registerstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt penningtvättslagen. Det behöver alltså föreskrivas om Patent- och registerstyrelsens rätt att på begäran få sådana beskattningsuppgifter som kan användas för att säkerställa korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om verkliga förmånstagare. Rätten att få information bör avgränsas till nödvändiga uppgifter som kan vara relevanta för säkerställandet av korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om verkliga förmånstagare.

2.2 Behandling av uppgifter i penningtvättsregistret

2.2.1 Behandling av biometriska uppgifter

Vidare möjliggör 3 § 3 mom. 17 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt inte att ett sådant fotografi registreras i penningtvättsregistret som har behandlats med hjälp av särskilda tekniska identifieringsmetoder. Centralen för utredning av penningtvätts uppgift är inte enbart att utreda transaktioner och bekräfta/förkasta huruvida de är tvivelaktiga eller inte. Enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt har centralen till uppgift att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism och föra sådana ärenden till undersökning. Sålunda får centralen för utredning av penningtvätt behandla biometriska uppgifter med stöd av 8 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, men det har inte föreskrivits om registrering av dessa uppgifter i penningtvättsregistret i lag.

Enligt artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (nedan *EU:s allmänna dataskyddsförordning*) ingår bland annat behandlingen av biometriska uppgifter för entydig identifiering av en fysisk person i behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter. Också i 13 § 1 mom. 13 punkten i dataskyddslagen avseende brottmål avses med biometriska uppgifter personuppgifter som tagits fram genom en särskild teknisk behandling som rör en fysisk persons fysiska, fysiologiska eller beteendemässiga kännetecken och som möjliggör eller bekräftar unik identifiering av personen i fråga. I 11 § i samma lag föreskrivs om behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter till vilka även de biometriska uppgifterna hör. För behandling av biometriska uppgifter förutsätter dataskyddslagen avseende brottmål att det har

föreskrivits om det i lag, behandlingen är nödvändig och de skyddsåtgärder som krävs för att trygga den registrerades rättigheter har vidtagits.

Denna registrering i penningtvättsregistret är nödvändig till exempel när en ansiktsbild på en person som registrerats i penningtvättsregistret behandlas i polisens system så att det går att få reda på personens rätta identitet utifrån ansiktsbilden eller när det utreds om det finns tecken på att en bildförsedd handling förfalskats. Utöver rapporter om tvivelaktiga transaktioner behandlar centralen för utredning av penningtvätt även en stor mängd information som erhålls av inhemska och utländska myndigheter. Utifrån den insamlade informationen görs det omfattande utredningar och analyser för att det ska gå att bedöma vilken koppling vissa omständigheter har till brottslig verksamhet. Innan ett ärende förs vidare till förundersökning är det nödvändigt att centralen för utredning av penningtvätt utreder ärendet i tillräcklig utsträckning, eftersom centralen till exempel 2022 mottog 230 000 rapporter om tvivelaktiga transaktioner, och centralen således måste identifiera de ärenden där det finns anledning att gå vidare med hjälp av en förundersökning.

2.2.2 Övriga särskilda kategorier av personuppgifter

Med beaktande av de uppdrag centralen för utredning av penningtvätt har är det i vissa situationer nödvändigt att registrera en persons politiska åsikter eller religiösa övertygelse i penningtvättsregistret i samband med bekämpning av finansiering av terrorism, men centralen har i lagen om centralen för utredning av penningtvätt ingen sådan föreskriven rätt att registrera särskilda kategorier av personuppgifter. Centralen för utredning av penningtvätt har till lagstadgad uppgift att förhindra, avslöja och utreda samt föra till undersökning bland annat finansiering av terrorism. Rapporter om tvivelaktiga transaktioner, som anknyter till fenomenet, kan innehålla tecken på att personen i fråga deltar i en viss terroristisk grups verksamhet, av vilket man nästan utan undantag kan sluta sig till personens politiska åsikt eller religiösa övertygelse, vilka är drivkrafter för den terroristiska verksamheten och centralt styr gruppernas verksamhet. Centralen för utredning av penningtvätt mottog 2022 över 230 000 rapporter om tvivelaktiga transaktioner och det är inte möjligt att gå igenom varje rapport och säkerställa att de inte innehåller särskilda kategorier av personuppgifter, som i exemplet om finansiering av terrorism den aktuella personens politiska åsikt och religiösa övertygelse.

Samtidigt är det för utredningen av en misstanke om finansiering av terrorism nödvändigt att veta i vilken terroristgrupps verksamhet personen misstänks ha deltagit för att utredningen och andra bekämpningsåtgärder ska riktas rätt och i enlighet med proportionalitetsprincipen. Om centralen för utredning av penningtvätt undersöker vissa rapporter om tvivelaktiga transaktioner som eventuellt har samband med finansiering av terrorism, utreder den samtidigt om personerna i rapporterna i fråga har anknytning till varandra. Då vore det bra att det fanns tillgänglig information om vilka personer som hör till en extremhögergrupp och vilka till en vänsterinriktad terroristgrupp. En person i en högerextrem grupp samarbetar sällan med en person i en extremvänstergrupp. I sammanhanget är det också nödvändigt att i penningtvättsregistret registrera huruvida en viss person misstänks ha deltagit i en sydosturopeisk eller sydasiatisk terroristorganisations verksamhet, trots att personens etniska ursprung framgår av denna åtskillnad. Handlingssätten och handlingsmiljöerna för terrorister med samma etniska bakgrund skiljer sig betydligt från varandra och således bekämpas de utifrån olika utgångspunkter. I lagens 3 § 3 mom. föreskrivs inte om någon rätt att behandla dessa särskilda kategorier av personuppgifter.

2.2.3 Strykning av uppgifter ur penningtvätsregistret

I 3 § 7 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs att uppgifterna i penningtvätsregistret ska strykas tio år från det att anteckningen om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism gjordes. Verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt är till karaktären sådan att en inkommen uppgift nödvändigtvis inte finns i registret som en enda rapport om en tvivelaktig transaktion, som entydigt kan strykas jämt tio år efter att rapporteringen har gjorts. När det enligt uppgifter och eventuella tilläggsutredningar hos centralen för utredning av penningtvätt finns skäl att anta att ärendet behöver utredas mer ingående öppnas en samlad utredning. Den gällande lagen gör det dock inte möjligt att stryka uppgiften tio år efter att den samlade utredning som informationsinnehållet har överförts till har öppnats, utan uppgiften ska strykas tio år efter det att uppgiften ursprungligen inkom till centralen för utredning av penningtvätt. Dessutom ska uppgifterna enligt den gällande bestämmelsen strykas jämnt tio år efter att registreringen har gjorts. Eftersom uppgifter tas emot varje dag leder det här till att körningarna för att radera uppgifterna ska göras varje dag. I samband med raderingarna säkerställs bland annat implementering av olika kontroller, nedkörning av tjänsterna och ställande av databasen i offline-läge. Till följd av de skyldigheter som den personuppgiftsansvarige har i samband med raderingarna och säkerställande av dataskyddet görs raderingskörningarna av rapporteringarna på förhand i tre månaders intervaller så att de rapporter som ska preskriberas inom de nästa tre månaderna raderas. Den gällande lagstiftningen är inte som beskrivet ändamålsenlig om man ser till de praktiska processerna och kan leda till att personuppgifter som enligt lagen ännu inte skulle ha raderats blir raderade i förtid.

2.2.4 Utlämnande av information till Finansinspektionen och Europeiska centralbanken

I 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs följande: *”Uppgifter får lämnas ut också till en behörig tillsynsmyndighet och en advokatförening som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, om den uppgift som lämnas ut är nödvändig för att den behöriga tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen ska kunna utföra de uppgifter som avses i den lagen.”* Enligt momentet ovan kan centralen för utredning av penningtvätt lämna ut uppgifter till Finansinspektionen för tillsynsuppgifter som avses i penningtvätslagen. I ändringsdirektivet till kreditinstitutdirektivet tog man in en bestämmelse (en ny artikel 117.5 i direktivet) enligt vilken finansunderrättelseenheter och myndigheter som utövar tillsyn över förhindrandet av penningtvätt och av finansiering av terrorism och tillsynsmyndigheter över kreditinstitut är förpliktade till ett nära samarbete med varandra och att förse varandra med information som är relevant för deras respektive uppgifter i enlighet med kreditinstitutslagstiftningen och lagstiftningen för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Den nämnda bestämmelsen i direktivet förpliktar medlemsstaterna och är inte till exempel en medlemsstatsoption. Denna skyldighet har inte införts i den nationella lagstiftningen. Finansinspektionen har därmed ingen möjlighet att få uppgifter av centralen för utredning av penningtvätt på det sätt som ändringsdirektivet till kreditinstitutdirektivet kräver för att utföra sådana uppgifter som förutsätter bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som det föreskrivs om i kreditinstitutslagen. Inte heller Europeiska centralbanken kan få motsvarande uppgifter för skötseln av uppgifter, som avses i rådets förordning om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsynen över kreditinstitut (EU) N:o 1024/2013 (nedan *SSM-förordningen*). Enligt 3 a § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) ska Finansinspektionen när den utför sina uppgifter beakta Europeiska bankmyndighetens anvisningar eller ange orsakerna till avvikelserna från anvisningen. Finansinspektionen kan tillsvidare inte följa anvisningen om samarbete mellan övervakare och centralen för utredning av penningtvätt eftersom den nationella lagstiftningen i saken inte är klar. I övrigt har ändringsdirektivet genomförts nationellt

genom regeringens proposition 171/2020 rd. Utlämnande av information ur penningtvättsregistret för tillsyn över utlänningsars företagsköp

Syftet med lagen om tillsyn över utlänningsars företagsköp (172/2012, nedan *företagsköpslagen*) är att övervaka och, när ett ytterst viktigt nationellt intresse det kräver, begränsa överföringen av inflytande i utländska händer. Med ytterst viktigt nationellt intresse avses i synnerhet tryggande av det militära försvaret och övriga vitala samhällsfunktioner, men också säkerställande av de utrikes- och säkerhetspolitiska målen och den nationella säkerheten. Alla de nämnda elementen är sammanlänkade och beaktas vid bedömningen av ett ytterst viktigt nationellt intresse och bland annat när det görs riskbedömning av ett fall. Företagsköpslagen utgår från ett positivt förhållningssätt till utländska investeringar. Myndigheterna ska emellertid också ha möjlighet att övervaka ägarbasen i bolag som är centrala för försvaret, samhällets vitala funktioner samt för landets säkerhet och allmänna ordning och vid behov begränsa utländskt ägande i dessa bolag.

Som det konstateras i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv, lagen om statens förköpsrätt inom vissa områden och 1 § i förköpslagen (RP 222/2022 rd, s. 6) kan även andra myndigheter än skyddspolisens svara för säkerställandet av den nationella säkerheten. Utlämnande av uppgifter också till andra myndigheter för detta uppdrag bör således möjliggöras genom att föreskriva om det i lag. Det föreslogs därför att det i 8 § i lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv fogas en bestämmelse som preciserar rätten att få information för att förbättra tillståndprocessens funktion och säkerställa framför allt att avgörandena är korrekta samt förbättra möjligheterna för myndigheterna att utbyta information (RP 222/2022 rd, s. 12–13). Den föreslagna ändringen i lagen trädde i kraft den 1 januari 2023. Likaså behandlar arbets- och näringsministeriet vid tillsynen över företagsköp och i bekräftelseprocessen uppgifter i syfte att skydda den nationella säkerheten, men den har inte motsvarande lagstadgade rätt att få uppgifter av centralen för utredning av penningtvätt.

2.3 Skyddspolisens uppgifter för skyddande av den nationella säkerheten

Enligt 1 § 1 mom. i polislagen (872/2011) är polisens uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, skydda den nationella säkerheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning. Bestämmelsen om uppgiften i 1 kap. 1 § i polislagen ger inte polisen någon behörighet att, och polisen kan således inte endast utifrån den, ingripa i människors i lag skyddade rättigheter. När polisen ingriper i en persons rättigheter ska befogenheten alltid grunda sig på en uttrycklig bestämmelse. Sålunda anger skyddandet av den nationella säkerheten i sig endast att polisen har ett lagstadgat och samhälleligt önskvärt motiv för sitt förfarande. Det berättigar i sig inte ingrepp i människornas grundläggande fri- och rättigheter, utan för det ska det finnas en behörighetsgrund i lag.

Polisens uppgifter anges mer exakt i polisförvaltningslagen (110/1992). Skyddspolisens har enligt 10 § i den lagen till uppgift att i enlighet med inrikesministeriets styrning inhämta information för att skydda den nationella säkerheten samt upptäcka, förhindra och avslöja sådan verksamhet, sådana förehavanden och sådana brott som kan hota statsskicket och samhällsordningen eller rikets inre eller yttre säkerhet. Skyddspolisens ska även upprätthålla och utveckla en allmän beredskap för att upptäcka och förhindra aktivitet som hotar samhällets säkerhet.

Skyddspolisens får dessutom lämna ut information till en förundersökningsmyndighet på ett separat föreskrivet sätt för att förebygga och utreda brott. Nyttan med brottsbekämpningen varierar efter hur många och hurdana brottsärenden som under året uppmärksammas i

underrättelseinhämtningen för anmälan till förundersökningsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter.

Med förhindrande av brott avses enligt 5 kap. 1 § 2 mom. i polislagen åtgärder som syftar till att förhindra brott, försök till brott och förberedelse till brott, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till brott, samt åtgärder som syftar till att avbryta ett redan påbörjat brott eller begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför. För det första handlar det om förhindrande av brott när gärningen kan förhindras innan en verkställighetsåtgärd i enlighet med brottsrekvisitet har vidtagits. I definitionen ingår även förhindrande av ett straffbart försök. Med förhindrande av förberedelse avses förhindrande av förberedelse till en straffbar gärning även om själva förberedelsen inte är kriminaliserad. Förhindrande av förberedelse innefattar också förhindrande av straffbar förberedelse. Till de brott skyddspoliserna har ansvar för att bekämpa hör särskilt landsförräderibrott, som spionage, som enligt 12 kap. i strafflagen (39/1889) är straffbart, högförräderi som enligt 13 kap. är straffbart och terroristbrott som enligt 34 a kap. är straffbara. I samband med att lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning trädde i kraft ströks skyddspolisens uppgift att utföra undersökning av brott i 10 § i polisförvaltningslagen, och skyddspoliserna är inte längre en förundersökningsmyndighet som avses i förundersökningslagen (805/2011).

Skyddandet av den nationella säkerheten lades till i polisens uppgifter i samband med att underrättelseagarna stiftades. Verksamhet som hotar den nationella säkerheten kan vara sådan verksamhet som när den konkretiseras utgör brott, men mot vilken det ännu inte kan riktas någon konkret och specifik misstanke om brott. Likaså kan det handla om verksamhet som generellt inte utgör brott enligt Finlands lag eller som inte heller om den går vidare kan bli ett brott som till exempel de utländska underrättelsetjänsternas lagliga verksamhet i Finland. Verksamhet som hotar den nationella säkerheten är primärt inte inriktad på någon som individ, utan mer allmänt på samhället och människorna kollektivt. Centrala hot mot säkerheten av civil karaktär är åtminstone terrorism, utländska staters spionage mot Finland och dess intressen, försök att sprida massförstörelsevapen och produkter med dubbel användning samt sådan internationell organiserad brottslighet som strävar efter att påverka det samhälleliga beslutsfattandet eller infiltrera sig i de statliga strukturerna. De föremål för civil underrättelseinhämtning om vilka man får inhämta information med hjälp av metoder för civil underrättelseinhämtning finns angivna i 5 a kap. 3 § i polislagen.

2.3.1 Polisens rätt att få information

Bestämmelser om polisens, inbegripet skyddspolisens, allmänna rätt att få information av myndigheter finns i 4 kap. 2 § i polislagen. Enligt paragrafen har polisen oberoende av tystnadsplikten på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att för tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövlig information och handlingar av myndigheter och sammanslutningar som tillsatts för att sköta offentliga uppgifter, om inte överlämnande av informationen eller handlingarna till polisen eller användning av informationen som bevis uttryckligen har förbjudits eller begränsats i lag. I sak motsvarar bestämmelsen 35 § 1 mom. i den upphävda polislagen (493/1995) (se RP 224/2010 rd, s. 91). Enligt förarbetena till den upphävda polislagen (RP 57/1994 rd, s. 67) viker en i andra lagar föreskriven tystnadsplikt för rätten att få uppgifter enligt den paragrafen om det inte enligt en sådan bestämmelse om tystnadsplikt uttryckligen är förbjudet att lämna uppgifter till polisen. Förbudet kan även formuleras så att det i bestämmelsen tas in en förteckning över alla de myndigheter som har rätt till uppgiften och polisen utelämnas ur förteckningen. Bestämmelsens formulering täcker alla polisens lagstadgade uppgifter, även rätten att få information för att skydda den nationella säkerheten.

I många lagar som gäller olika myndigheters verksamhet föreskrivs det separat om rätten att lämna ut uppgifter till polisen. Normalt är denna rätt exakt avgränsad till att förhindra och utreda brott, varvid regleringen har möjliggjort att information lämnas till polisen för polisens centrala lagstadgade uppgifter. För den nationella säkerhetens del handlar det om en uppgift som införlivats i lagstiftningen i och med lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning, varför detta inte har kunnat bedömas berättiga till utlämnande av information förrän underrättelselagarna trädde i kraft. I samband med att underrättelselagarna stiftades var det inte möjligt att beakta alla de särskilda författningar där det föreskrivs om utlämnande av uppgifter till polisen, varför rätten att lämna ut uppgifter för detta syfte blev bristfällig.

I författningar om rätten att lämna ut information, till exempel i skatteuppgiftslagen, har man som samlande begrepp använt ställningen som förundersökningsmyndighet samt förundersökningsmyndigheternas uppgifter för att avgränsa till vem och för vilka arbetsuppgifter uppgifter kan lämnas ut. Alla de myndigheter som har en lagstadgad uppgift att förhindra brott, har traditionellt samtidigt varit förundersökningsmyndigheter med befogenheter att utreda brott. I samband med att underrättelselagarna trädde i kraft frångavs skyddspolisens ställningen som förundersökningsmyndighet, vilket i vissa författningar begränsar möjligheten att lämna ut uppgifter till skyddspolisens för de återstående brottsbekämpningsuppgifterna.

På grund av det ovan nämnda fanns det efter att underrättelselagarna trädde i kraft betydande brister i skyddspolisens rätt att få uppgifter, vilket även påverkar möjligheterna till effektivt myndighetssamarbete. När det gäller att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism gäller de största bristerna skatteuppgiftslagen och lagen om Finansinspektionen.

Enligt 8 kap. 71 § 1 mom. 2 punkten i lagen om Finansinspektionen har Finansinspektionen utöver vad som föreskrivs i offentlighetslagen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut information till Finlands och andra EES-staters åklagar- och förundersökningsmyndigheter för förhindrande och utredning av brott och för meddelande av näringsförbud i enlighet med lagen om näringsförbud (1059/1985). Bestämmelsen kan anses åsidosätta polisens allmänna rätt att få uppgifter på det sätt som framgår av de ovan nämnda motiveringarna, eftersom den nämnda paragrafen exakt avgränsar till vilka myndigheter och för vilka syften uppgifter kan lämnas ut. Bestämmelserna gör det således inte möjligt att lämna ut uppgifter till skyddspolisens för att förhindra brott eller skydda den nationella säkerheten.

I 19 § i skatteuppgiftslagen finns bestämmelser om utlämnande av uppgifter till åklagar- och förundersökningsmyndigheter. Enligt paragrafens 1 mom. 1 punkt kan Skatteförvaltningen utan hinder av sekretesskyldigheten i enskilda fall på begäran lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige till åklagar- och förundersökningsmyndigheter för förebyggande, utredning och åtal av brott. Uppgifter kan inte lämnas ut för skyddspolisens verksamhet eftersom rätten att lämna ut uppgifter har avgränsats till förundersökningsmyndigheter och för att bestämmelsen inte möjliggör utlämnande av uppgifter i syfte att skydda den nationella säkerheten.

2.3.2 Informationskällor för fullgöranderapporter

I 5 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) föreskrivs om fullgöranderapporter vilkas syfte är att ge en korrekt och tillräcklig helhetsbild av en organisation och dess skötsel av de offentlighetsrättsliga skyldigheterna utifrån information som finns i myndigheternas register. I fullgöranderapporterna beskrivs organisationens verksamhet och därav följande skattskyldigheter, lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringskyldigheter, skyldigheter som anknyter till avgifter som Tullen tar ut och skötseln av dem, organisationens förmåga att sköta dessa skyldigheter samt

organisationsanknutna personer och andra organisationer som är kopplade till organisationen. En fullgöranderapport utarbetas på en myndighets begäran till stöd för dess offentliga uppgift.

I 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi föreskrivs om de syften till stöd för vilka utredningsenheten utarbetar de fullgöranderapporter som avses i 5 §. Enligt 1 mom. 11 punkten i den paragrafen kan en fullgöranderapport utarbetas till stöd för polisens verksamhet vid förebyggande och utredning av brott om åtgärden anknyter till ett brott för vilket maximistrafvet är fängelse i minst ett år och brottet misstänks ha begåtts inom organisationens verksamhet eller genom att organisationen har utnyttjats. I fråga om andra brott kan rapporter inte utarbetas. Uttrycken förebyggande av brott och utredning av brott motsvarar uttrycken i 1 § i polislagen. Uttrycken omfattar förebyggandet av ett konkret brott, avbrytandet av ett pågående brott, utredning av förutsättningarna för förundersökning av misstänkta brott och egentlig förundersökning. De ovannämnda brotten ska ha skett i organisationens verksamhet eller genom att organisationen har utnyttjats. Fullgöranderapporter kan stödja särskilt förundersökning av brott som begåtts i organisationens verksamhet, bland annat vid utredning av straffrättsligt ansvar. Fullgöranderapporter kan användas till stöd vid utredning av personer som utövar beslutanderätt i en organisation eller andra person- och organisationskopplingar i organisationen. På detta sätt kan man stödja utredningen av brottslig verksamhet som helhet. Genom en fullgöranderapport kan man också stödja utredningen av uppsåtlighet och systematik genom att till exempel beskriva den företagsverksamhet som den som är misstänkt för ett brott inom organisationens verksamhet tidigare har bedrivit.

Med stöd av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi kan man utarbeta omfattande fullgöranderapporter för skötseln av polisens centrala lagstadgade uppgifter. Fullgöranderapporter kan dock inte utarbetas till skydd för den nationella säkerheten, vilket kan anses vara en betydande brist eftersom fullgöranderapporterna är ett mycket viktigt verktyg för att klargöra olika ekonomiska aktörers bakgrund.

Enligt 7 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi har Enheten för utredning av grå ekonomi trots sekretess rätt att av myndigheterna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en fullgöranderapport och som den myndighet som begär rapporten har rätt att få för det ändamål som uppes i begäran. Bestämmelsen ändrar därmed inte den begärande myndighetens rätt till sekretessbelagda uppgifter. För att fullgöranderapporter ska kunna utarbetas för skyddspolisens verksamhet, ska dess rätt att få information ses över. Det största behovet av ändring gäller beskattningssuppgifterna, eftersom dessa är en central informationskälla för fullgöranderapporterna.

Dessutom behövs ändringar i lagarna om lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringsskyldigheter enligt vad som framgår senare. Enligt 205 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) har pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att till förundersöknings- och åklagarmyndigheterna lämna ut uppgifter som nämns i 2 mom. till den del dessa är nödvändiga för utredande av brott och väckande av åtal. Enligt 255 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) har en försäkringsanstalt utöver vad som föreskrivs i offentlighetslagen trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, rätt att enligt 2 punkten lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av den lagen till ett ministerium, Skatteförvaltningen och inrättningar eller sammanslutningar som sköter det lagstadgade socialförsäkringssystemet och som administrerar sådana sociala förmåner som påverkas av en ersättning enligt den lagen, får i fråga om en person som fått ersättning enligt den lagen lämnas ut personbeteckning och övriga identifieringsuppgifter, uppgifter om utbetalda ersättningar, uppgifter om arbetsgivaren och andra härmed jämfällbara uppgifter som är nödvändiga för

samkörning av personuppgifter och annan övervakning av engångskaraktär för att utreda brott och missbruk som riktar sig mot socialskyddet, samt till polis- och åklagarmyndigheten de ovan nämnda uppgifterna, om de är nödvändiga för att utreda brott och väcka åtal. Enligt 22 b § 2 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) får sekretessbelagda uppgifter som erhållits med stöd av den paragrafen lämnas vidare för utredning av brott och väckande av åtal. Uppgifterna ska utplånas genast när de inte längre behövs. Med stöd av paragrafen kan uppgifter på eget initiativ lämnas ut till en försäkringsanstalt som sköter verkställigheten av en lagstadgad olycksfallsförsäkring och till Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund, Pensionsskyddscentralen och en pensionsanstalt som verkställer en lagstadgad försäkring samt till Skatteförvaltningen. Sammanfattningsvis kan det konstateras att bestämmelserna om socialförsäkringar gör det möjligt att lämna ut uppgifter till förundersökningsmyndigheter för förebyggande och utredning av brott, men inte till skyddspolisens förhindrande av brott den ålågts att bekämpa eller för att trygga den nationella säkerheten.

Som det konstateras ovan har polisen, inbegripet skyddspolisens, relativt omfattande rättigheter att få information av andra myndigheter för att utföra sina uppgifter. Polisens allmänna rätt att få information kan dock begränsas av en specialbestämmelse som ska tillämpas i förhållande till polislagen där rätten att lämna ut uppgifter har avgränsats exakt endast för vissa ändamål. Innan underrättelselagarna trädde i kraft gjorde dessa specialbestämmelser det möjligt att lämna ut omfattande uppgifter även för skyddspolisens verksamhet. Med tanke på skyddspolisens verksamhetsförutsättningar är det mycket viktigt att till denna del återställa rättsläget till vad det tidigare var, så att uppgifter kan lämnas ut till den för bekämpning av brott, samt att lägga till skyddandet av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett hot mot den i grunderna för utlämnande av uppgifter, varvid uppgifter kan lämnas ut till skyddspolisens för utförandet av alla lagstadgade uppgifter på samma sätt som innan underrättelselagarna trädde i kraft.

Centralt vid bekämpningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism är ett rättidigt och effektivt informationsutbyte mellan myndigheterna. Skyddspolisens uppgift är att bekämpa terrorism och finansiering av sådan, varför det är mycket viktigt att bestämmelserna om informationsutbyte inte begränsar möjligheten till samarbete med de övervakare som avses i penningtvättslagen eller aktörer som omfattas av omsorgsplikt. Förändringen i det nationella säkerhetsläget framhäver ytterligare behovet av informationsutbyte till exempel i anslutning till sanktionsövervakning. Skärpta sanktioner och effektiviserad övervakning har ökat och komplicerat de konstgjorda arrangemangen för att kringgå bestämmelserna. Med tanke på förmågan att skydda den nationella säkerheten är det inte proportionellt att dagens lagstiftning tillåter att uppgifter lämnas ut till förundersökningsmyndigheter för utredning av de allra lindrigaste brotten, men inte till skyddspolisens förhindrande av de allvarligaste hoten mot statens suveränitet.

2.4 Rapportering om tvivelaktiga transaktioner

I 4 kap. i penningtvättslagen finns bestämmelser om rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner. I det nämnda kapitlet i penningtvättslagen ingår bestämmelser om skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner och om rapportens form och innehåll. Enligt 4 kap. 1 § i penningtvättslagen gäller skyldigheten att rapportera en tvivelaktig transaktion rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen och rapporten lämnas till centralen för utredning av penningtvätt som är underställd centralkriminalpolisen.

Tvivelaktiga transaktioner ska rapporteras oavsett om en kundrelation har etablerats eller avböjts eller om transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts. En rapporteringsskyldig kan

rapportera tvivelaktiga transaktioner också när det är fråga om enskilda betalningar eller andra prestationer eller om flera separata sammanhängande betalningar eller prestationer, om de överskrider det högsta tröskelvärde som den rapporteringsskyldiga själv anger. Den som tillhandahåller en penningförmedlingstjänst enligt 1 § 2 mom. 5 punkten i lagen om betalningsinstitut (297/2010) ska dock rapportera varje enskild betalning eller prestation eller flera sammanhängande betalningar eller prestationer till ett värde av minst 1 000 euro.

En näringsidkare eller sammanslutning enligt 1 kap. 2 § 2 mom. i penningtvättslagen kan genom förmedling av en penningsspelssammanslutning rapportera tvivelaktiga transaktioner. Enligt penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga avgiftsfritt ge centralen för utredning av penningtvätt alla uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att utreda misstankarna och inom en rimlig tid som centralen för utredning av penningtvätt anger svara på en uppgiftsbegäran från centralen.

Till 1 kap. 4 § i penningtvättslagen har det genom tillägg av en ny 20 punkt fogats en definition på tvivelaktig transaktion genom en ändring som trädde i kraft den 31 mars 2023. Enligt definitionen *avses med tvivelaktig transaktion* en för en kund ovanlig transaktion vars faktiska syfte eller mål den rapporteringsskyldiga inte har kunnat utreda, samt en kunds transaktion som efter utredning verkar ovanlig utan någon giltig grund..

I 4 kap. i penningtvättslagen föreskrivs bland annat om skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner och om rapportens form och innehåll. Enligt 4 kap. 1 § i penningtvättslagen gäller skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen, vilka är till exempel aktörer inom bank- och placeringssektorn och tillhandahållare av virtuella valutor, fastighetsförmedlare, bokförare, revisorer och tillhandahållare av juridiska tjänster. Tvivelaktiga transaktioner ska rapporteras till centralen för utredning av penningtvätt.

Enligt 4 kap. 2 § i penningtvättslagen ska tvivelaktiga transaktioner rapporteras elektroniskt med en särskild tillämpning som centralen för utredning av penningtvätt har reserverat för ändamålet. Av särskilda skäl kan rapporteringen också ske via en krypterad anslutning eller på något annat datasäkert sätt.

Enligt 2 mom. i den nämnda paragrafen ska rapporter om tvivelaktiga transaktioner innehålla de uppgifter om kundkontroll som avses i 3 kap. 3 § och som är

- 1) namn, födelsetid, personbeteckning och adress,
- 2) representantens namn, födelsetid och personbeteckning, i fråga om allmänna intressebevakare bevaras dock i stället för intressebevakarens namn, födelsetid och personbeteckning serviceproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om serviceproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,
- 3) juridiska personers fullständiga namn, registernummer, registreringsdag, registermyndighet, adress på hemorten och det huvudsakliga affärsställets adress, om den avviker från adressen på hemorten, samt vid behov bolagsordning eller organisationsregler, ([7.5.2021/376](#))
- 4) fullständiga namn samt födelsetider och medborgarskap för ledamöterna i juridiska personers styrelser eller i motsvarande beslutande organ,
- 5) juridiska personers bransch,

6) namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för verkliga förmånstagare samt vid behov en noggrannare beskrivning av ägar- och kontrollstrukturen, eller om den verkliga förmånstagaren inte har kunnat identifieras, ovan avsedda uppgifter om de personer som nämns i 1 kap. 5 § 4 mom.,

7) namnet på dokument som använts för att kontrollera identiteten, dokumentets nummer eller någon annan identifieringsuppgift och dokumentets utfärdare eller en kopia av dokumentet eller, om kunden har identifierats på distans, uppgifter om de förfaranden eller källor som använts för kontrollen,

8) uppgifter om kundens verksamhet, arten och omfattningen av kundens affärsverksamhet, kundens ekonomiska ställning och grunderna för användningen av transaktionen eller tjänsten samt uppgifter om medlens ursprung och övriga i 4 § 1 mom. avsedda behövliga uppgifter som inhämtats för kundkontroll,

9) nödvändiga uppgifter som inhämtats för fullgörande av utredningsskyldigheten enligt 4 § 3 mom. och av de skärpta åtgärderna för kundkontroll i fråga om personer i politiskt utsatt ställning enligt 13 §,

10) bank- eller betalkontots nummer, namnet på kontoinnehavaren eller den som har rätt att använda kontot och datum för öppnande och avslutande av kontot samt andra identifieringsuppgifter för kontot till den del de inte ingår i 1–9 punkten och det med tanke på arten av den rapporteringsskyldigas affärsverksamhet är ändamålsenligt att bevara uppgifterna och förutsatt att inget hinder för erhållande av uppgifterna följer av den övriga lagstiftningen,

11) namnet på den som hyr ett bankfack och andra identifieringsuppgifter i anslutning till bankfackshyran, till den del de inte ingår i 1–9 punkten, samt hyrestidens längd, förutsatt att det med tanke på arten av den rapporteringsskyldigas affärsverksamhet är ändamålsenligt att bevara uppgifterna och inget hinder för erhållande av uppgifterna följer av den övriga lagstiftningen,

12) uppgifter som erhållits med hjälp av de metoder för elektronisk identifiering som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG och relaterade betrodda tjänster eller via andra skyddade identifieringsprocesser som genomförs på distans eller på elektronisk väg och som regleras, identifieras eller godkänns av relevanta nationella myndigheter.

Om kunden är utländsk och saknar finsk personbeteckning ska också, utöver uppgifterna enligt 2 mom., uppgifter om kundens medborgarskap och resedokument bevaras.

Rapporter om tvivelaktiga transaktioner ska utöver de uppgifter om kundkontroll som avses i 3 kap. 3 § innehålla uppgifter om transaktionens art, beloppet av och valutan för de medel eller övrig egendom som ingår i transaktionen, medlens eller den övriga egendomens ursprung, hur medlen och egendomen avses bli omsatta och de omständigheter som gjorde transaktionen tvivelaktig och även uppgift om huruvida transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts. Enligt 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen utfärdas närmare bestämmelser om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner genom förordning av statsrådet. Statsrådet har emellertid inte utfärdat någon förordning.

En tvivelaktig transaktion avser en kunds transaktion som avviker från den normala verksamheten eller som är ovanlig. I 1 kap. 4 § i penningtvättslagen definieras en tvivelaktig transaktion som transaktioner vilkas faktiska syfte eller mål den rapporteringsskyldiga inte har

kunnat utreda, samt en kunds transaktion som efter utredning verkar ovanlig utan någon giltig grund. Huruvida en transaktion är tvivelaktig bedöms i ljuset av allmänna erfarenheter från branschen. Misstanken om att en transaktion är tvivelaktig kan grunda sig på många omständigheter, inbegripet anlitaandet av bulvan, andra oklarheter i fråga om en viss aktörs verkliga förmånstagare, avsaknad av affärsmässig grund för transaktionen, ovanlig eller exceptionellt stor användning av kontanta medel eller tecken på att ekonomiska sanktioner kringgås eller på annan kriminell verksamhet. Tvivelaktiga transaktioner ska rapporteras till centralen för utredning av penningtvätt.

Centralen för utredning av penningtvätt tog under 2022 emot 230 171 rapporter om tvivelaktiga transaktioner. Antalet är mycket stort jämfört med tidigare år. År 2019 mottogs 66 460 rapporter och 2020 totalt 62 041 rapporter. År 2021 var antalet rapporter rekordhög, 3 692 641 stycken, då en tillhandahållare av virtuella valutor retroaktivt rapporterade transaktioner på mörka webben. Också 2022 lämnade tillhandahållare av virtuella valutatjänster ett stort antal rapporter, 84 055 stycken. För 2023 års del förefaller det att rapporterna om tvivelaktiga transaktioner åtminstone inte blir färre än 2022.

Antalet rapporter som centralen för utredning av penningtvätt tar emot är i internationell jämförelse exceptionellt stort. År 2022 togs det i Sverige emot 45 113 rapporter om tvivelaktiga transaktioner och i Norge 19 783. I Danmark var antalet rapporter samma år 75 970.

För att ta emot rapporter om tvivelaktiga transaktioner använder sig centralen för utredning av penningtvätt av applikationen goAML som har utvecklats av FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott (UNOCD) för i synnerhet användning vid finansunderrättelseenheterna. Centralen för utredning av penningtvätt har utarbetat en teknisk anvisning på engelska om formen på och innehållet i rapporter som görs i goAML. Att den är på engelska beror på att det för vissa funktioner i goAML inte finns etablerade finska motsvarigheter, och texten av den anledningen inte till alla delar kan översättas till finska så att den fortsättningsvis är lätt att förstå. I motsats till myndighetsföreskrifter är anvisningen inte bindande. Vissa rapporteringsskyldiga rapporterar enligt anvisningen, vissa inte, och då görs rapporterna om tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt i en form där uppgifterna inte kan behandlas enkelt. Den rapport de rapporteringsskyldiga lämnar via applikationen goAML bör vara i en form som applikationen stöder för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna behandla uppgifterna i rapporten så effektivt som möjligt. Med tanke på centralen för utredning av penningtväfts resurser är det mycket väsentligt att rapporten har korrekt form eftersom rapporteringssvolymen och en effektiv hantering av den förutsätter att rapporterna fås i en form som stöds av applikationen och som möjliggör fortsatt behandling. För närvarande går det åt flera personers arbetsinsats för att komplettera och spara rapporterna i rätt form i systemet.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att effektivisera informationsutbytet i Finland för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Ett annat syfte är att säkerställa att skyddspolisen får tillräckligt med information för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett hot mot den.

De föreslagna ändringarna i propositionen för att effektivisera informationsutbytet mellan myndigheterna för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett hot mot den syftar till att förutseende påverka den övergripande säkerheten.

Propositionen syftar ytterligare till att minska möjligheten till tolkning av regleringen och därigenom göra den miljö aktörerna inom förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism är verksamma i tydligare.

Dessutom syftar propositionen till att förenhetliga rapporterna om tvivelaktiga transaktioner genom att ändra penningtvättslagen så att centralen för utredning av penningtvätt har befogenhet att utfärda föreskrifter om de tekniska kraven på hur en rapport om tvivelaktiga transaktioner ska göras och innehållet presenteras. Samtidigt effektiviserar propositionen bekämpningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism i och med att rapporterna om tvivelaktiga transaktioner fås i en form som är enklare att behandla.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Registeruppgifter om verkliga förmånstagare

I propositionen föreslås att rapporteringsskyldigheten i penningtvättslagen för rapporteringsskyldiga, tillsynsmyndigheter och advokatföreningen preciseras om de upptäcker brister eller inkonsekvenser i de registrerade uppgifterna om verkliga förmånstagare. Förslaget motsvarar förutsättningen i artikel 30.4 i det femte penningtvättsdirektivet enligt vilken en rapport ska lämnas till den personuppgiftsansvarige utan obefogat dröjsmål och den ska innehålla information om till vilka delar uppgifterna är bristfälliga eller inkonsekventa. Dessutom korrigeras registermyndighetens skyldighet enligt penningtvättslagen att svara för att den personuppgiftsansvarige för förmånstagarregistret inte uppdaterar uppgifter i registret utan uppmanar det företag eller den sammanslutning som är föremål för tillsynsämälan att uppdatera uppgifterna utan oskäligt dröjsmål till den del tillsynsämälan och uppmaningen utifrån den ger anledning till det. Förslaget motsvarar förutsättningen i direktivets artikel 30.4 och artikel 31.5.

I skatteuppgiftslagen föreslås att Skatteförvaltningen ges rätt att trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut uppgifter till Patent- och registerstyrelsen då uppgifter som konstaterats i samband med skattekontroll eller något annat sammanhang kan vara relevanta vid säkerställandet av att registeruppgifterna om verkliga förmånstagare är korrekta och uppdaterade. Förslaget motsvarar artikel 30.4 i det femte penningtvättsdirektivet enligt vilket medlemsstaterna ska kräva att de uppgifter som finns i det centrala registret är adekvata, korrekta och aktuella, och ska införa mekanismer för detta. Det föreslås att rätten att lämna information ska begränsas endast till sådana beskattningsuppgifter och identifieringsuppgifter om den skattskyldige som kan vara relevanta för att säkerställa korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om de verkliga förmånstagarna. Sådana är till exempel uppgifter om aktieägarna i ett företag och deras ägarandelar. Dessutom föreslås det en ny 10 punkt i 20 § i skatteuppgiftslagen, med stöd av vilken Skatteförvaltningen utan hinder av sekretesskyldigheten till Patent- och registerstyrelsen på begäran kan lämna ut sådana beskattningsuppgifter samt identifieringsuppgifter som är nödvändiga för säkerställandet av att uppgifterna om verkliga förmånstagare är korrekta och uppdaterade. Det föreslås att rätten att få information ska begränsas till endast sådana beskattningsuppgifter och identifieringsuppgifter om den skattskyldige som kan vara relevanta och som är nödvändiga för att säkerställa korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om de verkliga förmånstagarna. Sådana är till exempel uppgifter om aktieägarna i ett företag och deras ägarandelar.

4.1.2 Behandling av uppgifter i penningtvätsregistret

Dessutom föreslås att bestämmelsen om registrering av fotografi i 3 § 3 mom. 17 punkten ändras så att ett fotografi och en ansiktsbild får registreras för identifiering av en person om det är nödvändigt. Enligt förslaget är också behandling av fotografier och ansiktsbilder med hjälp av tekniska identifieringsmetoder tillåten, om det är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet. Dessutom föreslås att det fogas till en ny 18 punkt, med stöd av vilken också en persons politiska åsikter eller religiösa övertygelse kan registreras i penningtvätsregistret samt en ny punkt 19, med stöd av vilken det är möjligt att registrera även etniskt ursprung. Det föreslås att det i de nya 18 och 19 punkterna läggs till att förutsättningen för registrering är att den ska vara nödvändig med tanke på behandlingen av ärendet. Beträffande strykandet av uppgifter i penningtvätsregistret föreslås en ändring så att uppgifterna ska strykas ur registret senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att anteckningen gjordes, dock så att om de mottagna uppgifterna tagits med i en samlad utredning stryks uppgifterna senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att den samlade utredningen inleddes.

Det föreslås också ett tillägg i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt om rätten att få uppgifter ur penningtvätsregistret så att uppgifter får lämnas ut till Finansinspektionen, om uppgifterna är nödvändiga för utförandet av de i kreditinstitutslagen föreskrivna uppgifter som krävs för en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessutom föreslås det att motsvarande nödvändiga uppgifter ska få lämnas ut även till Europeiska centralbanken i dess skötsel av uppgifter enligt SSM-förordningen.

4.1.3 Den nationella säkerheten

Det föreslås att rubriken för 19 § i skatteuppgiftslagen och paragrafens innehåll kompletteras så att bestämmelsen gör det möjligt att lämna ut uppgifter även till skyddspolisen. Till rubriken fogas ordet skyddspolisen och till 1 mom. fogas en ny 4 punkt med stöd av vilken Skatteförvaltningen får lämna ut beskattningsuppgifter till skyddspolisen. Enligt punkten kan uppgifter lämnas ut till skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Genom tillägget av den nationella säkerheten som grund för utlämnande av uppgifter beaktas förändringarna i polisens uppgifter till följd av lagen om civil underrättelseinhämtning samt återställs möjligheten att lämna ut uppgifter till skyddspolisen.

Det föreslås att en ny 2 a punkt fogas till 71 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen enligt vilken Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna har rätt att på eget initiativ och på begäran lämna ut information till skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till skyddspolisens uppgifter enligt polisförvaltningslagen och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Innan underrättelselagarna trädde i kraft möjliggjorde bestämmelsen att information lämnades ut även till skyddspolisen eftersom skyddspolisen då var förundersökningsmyndighet i enlighet med förundersökningslagen och det hörde till dess lagstadgade uppgifter att förhindra och utreda brott. Efter att underrättelselagarna stiftades är skyddspolisen inte längre förundersökningsmyndighet. Eftersom 71 § i lagen om Finansinspektionen inte ändrades då är 71 § 1 mom. 2 punkten inte längre tillämplig på skyddspolisen. I och med underrättelselagarna utvidgades polisens uppgifter med skyddandet av den nationella säkerheten enligt 1 § 1 mom. i polislagen. Denna uppgift har även anvisats särskilt skyddspolisen med stöd av 10 § i polisförvaltningslagen. Eftersom skyddandet av den nationella säkerheten är en ny föreskriven uppgift i lagstiftningen kunde det inte vara en grund som berättigar att lämna ut information förrän underrättelselagarna stiftades.

Det föreslås en ny 38 punkt i 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi med stöd av vilken Enheten för utredning av grå ekonomi ska kunna utarbeta fullgöranderapporter för skyddspolisen för dess uppgifter när det gäller att skydda den nationella säkerheten. Den föreslagna ändringen gäller uppgiften att skydda den nationella säkerheten enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen och som vid polisförvaltningen har anvisats polisen med stöd av polisförvaltningslagen. Skyddspolisen behöver ha rätt att få information för skyddandet av den nationella säkerheten till följd av de uppgifter som föreskrivs särskilt för skyddspolisen i polisförvaltningslagens 10 § 1 mom. Skyddspolisen har till uppgift att i enlighet med inrikesministeriets styrning inhämta information för att skydda den nationella säkerheten samt upptäcka, förhindra och avslöja sådan verksamhet, sådana förehavanden och sådana brott som kan hota statskicket och samhällsordningen eller rikets inre eller yttre säkerhet. Skyddspolisen ska även upprätthålla och utveckla en allmän beredskap för att upptäcka och förhindra aktivitet som hotar samhällets säkerhet. Hot mot den nationella säkerheten kan i sig anses vara så allvarliga att fullgöranderapporter bör kunna utarbetas till skydd för den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Enligt 7 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi har enheten trots sekretessplikten rätt att av myndigheterna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en fullgöranderapport och som den myndighet som begär rapporten har rätt att få för det ändamål som uppges i begäran. Bestämmelser om polisens rätt att få information av myndigheter finns i 4 kap. 2 § i polislagen. De ändringar i anknytning till den här propositionen i skatteuppgiftslagen, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om pension för arbetstagare och lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner som avser skyddspolisens rätt att få information möjliggör att fullgöranderapporter utarbetas även för skyddspolisen för förebyggande av brott som den ålagts att bekämpa samt för skyddandet av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

4.1.4 Rapportering om tvivelaktiga transaktioner

I propositionen föreslås att 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen ändras så att centralen för utredning av penningtvätt får ett bemyndigande att utfärda närmare föreskrifter om formen för en rapport om tvivelaktiga transaktioner och presentationen av dess innehåll. Samtidigt slopas i den nämnda paragrafen bemyndigandet av statsrådet att utfärda förordning om formen för och innehållet i en tvivelaktig transaktion. Bemyndigandet har inte utnyttjats.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga betydande och direkta statsfinansiella konsekvenser vare sig för sysselsättning, investeringar och konsumtion, produktion, import och export eller prisnivån.

Förslaget har inte heller ekonomiska konsekvenser för myndigheterna. Informationsutbytet föreslås ske inom de nuvarande strukturerna och förutsätter således inte tilläggsresurser.

I fråga om förslaget till rapporter som gäller tvivelaktiga transaktioner innebär ändringen att de rapporteringsskyldiga eventuellt behöver göra vissa systemändringar och utbilda sin personal i hur rapporter upprättas i enlighet med de tekniska krav på hur rapporten görs och hur innehållet presenteras som ingår i den närmare föreskriften av centralen för utredning av penningtvätt. Detta kan medföra kostnader för de rapporteringsskyldiga. Samtidigt har vissa rapporteringsskyldiga redan nu rapporterat till centralen för utredning av penningtvätt enligt dess tekniska anvisning och för deras del är inga stora ändringar i rapporteringen att vänta.

Centralen för utredning av penningtvätt utfärdar föreskriften som ett tjänsteuppdrag i enlighet med bemyndigandet i penningtvättslagen.

4.2.1.1 Konsekvenser för företagen

Propositionen har inga ekonomiska konsekvenser för rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen för säkerställandet av korrektheten och aktualiteten i uppgifterna om verkliga förmånstagare. De rapporteringsskyldiga förfogar redan över de identifieringsuppgifter som ska lämnas i tillsynsanmälningarna, och för närvarande är identifieringsuppgifterna i största delen av de rapporter som lämnas tillräckliga för att Patent- och registerstyrelsen utifrån dem ska kunna ge en uppmaning att korrigera bristen. Om identifieringen i en tillsynsanmälan inte är tillräcklig ber Patent- och registerstyrelsen om kompletteringar. I en del fall vädjar man dock till bankhemligheten, varvid ingen identifiering görs i tillsynsanmälan. Den föreslagna nya regleringen om tillsynsanmälningar ökar inte heller den administrativa bördan för de företag som tillsynsanmälningarna gäller. Förslaget förtydligar innehållet i tillsynsanmälningarna och skapar mer transparens, vilket ökar förståelsen av tillsynsanmälningarnas betydelse. Det här bidrar till att minska onödiga kontakter mellan Patent- och registerstyrelsen och dem som tillsynsanmälningarna gäller.

I fråga om rapporter om tvivelaktiga transaktioner innebär den föreslagna ändringen för de rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen att de när de lämnar rapporten följer föreskriften från centralen för utredning av penningtvätt. Av bemyndigandet att utfärda föreskrifter som föreslås för centralen för utredning av penningtvätt följer för de rapporteringsskyldiga ett behov av att utbilda personalen och kanske även av vissa systemändringar. I och med föreskriften från centralen för utredning av penningtvätt blir det dock tydligare än nu vilka tekniska krav på rapportens form och presentationen av dess innehåll som ska följas när rapporten sammanställs. När personalen utbildas och eventuella systemändringar genomförs blir fullföljandet av skyldigheterna i penningtvättslagen framöver allt effektivare och enhetligare.

4.2.2 Andra konsekvenser för individer och samhälle

Det här kapitlet redogör för konsekvenserna för dels brottsbekämpning och säkerhet, dels penningtvätt och finansiering av terrorism. Det sågs som ändamålsenligt att behandla konsekvenserna för den nationella säkerheten under denna underrubrik. Övriga konsekvenser för människorna och samhället som behandlas i egna underkapitel är konsekvenserna för myndigheterna, informationssamhället och dataskyddet samt övriga samhälleliga konsekvenser.

4.2.2.1 Konsekvenser för brottsbekämpning och säkerhet samt penningtvätt och finansiering av terrorism

De föreslagna ändringarna förbättrar möjligheterna att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt bekämpa hot mot den nationella säkerheten. De internationella åtagandena för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism förutsätter att det anknytande myndighetsarbetet nationellt har ordnats på ett effektivt sätt, och att till exempel regleringen om myndigheternas informationsutbyte inte utgör något hinder för det. Den föreslagna regleringen är i linje med uppfyllandet av dessa åtaganden. Säkerheten är starkt förknippad med aktörskap, makt, komplexitet och i synnerhet i dag dynamik, flexibilitet samt operativ och administrativ smidighet. Säkerheten är ett mångdimensionellt och mångtydigt begrepp. Dels är säkerhet avsaknad av hot, dels förmåga och frihet att agera. Säkerhet är även säkerhetssubjektets förmåga att proaktivt få information och ompositionera sig i förhållande till nya hot. En effektivisering av informationsutbytet har direkta konsekvenser för myndigheternas förmåga att proaktivt få

information och identifiera nya hot samt ompositionera sig i förhållande till dem. I lagförslagen innebär bestämmningen ”mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den” inte att något nytt krav ställs på informationsutbytet i fråga om allvaret i ett hot mot den nationella säkerheten, utan den används för att beskriva det nuvarande faktiska innehållet i begreppet nationell säkerhet genom att uttryckligen hänvisa till sådan verksamhet som avses i 5 a kap. 3 § i polislagen och 4 § i lagen om militär underrättelseverksamhet. Exempelvis i fråga om terrorism som nämns i 5 a kap. 3 § 1 punkten förutsätts i samband med informationsutbyte ingen fallspecifik bedömning av hur allvarligt ett hot mot den nationella säkerheten är, utan terrorism kan alltid betraktas som verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten. På grund av arten av verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten är det inte ändamålsenligt att ange särskilt långtgående krav på hur konkret ett hot bör vara, eftersom avsaknaden av en tillräcklig lägesbild om realiseringen av ett allvarligt hot i sig utgör en risk som allvarligt kan hota den nationella säkerheten. Därmed är den insamlade informationen och informationens tillgänglighet relevant för att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Det är också av betydelse att informationen fås i ett tillräckligt tidigt skede, så att verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten kan förebyggas.

Finlands säkerhetsmiljö har i grunden förändrats och blivit mer komplicerad under de senaste åren. Rysslands anfall mot Ukraina och Rysslands krav på förändringar i den europeiska säkerhetsarkitekturen har långvariga konsekvenser för Europas och Finlands säkerhetsmiljö. Säkerhetsläget är instabilt och allt svårare att förutse. Utvecklingen antas fortsätta i denna riktning. Det förändrade säkerhetsläget har haft konsekvenser även för de behöriga myndigheternas verksamhet för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. De kvantitativt ökade sanktionerna tillsammans med effektiviserad tillsyn har bidragit till att de artificiella företagsomstruktureringarna för att kringgå uppställda begränsningar har ökat och blivit allt mer komplexa. Det är allt svårare att reda ut dessa omstruktureringar och att avslöja dem förutsätter närmare samarbete mellan myndigheterna. Det föreslagna säkerställandet av rätten att få information och effektiviserandet av informationsutbytet mellan myndigheterna har omedelbara konsekvenser för myndighetssamarbetet för att mer omfattande avvärja hot mot den nationella säkerheten, som till exempel hot i form av hybridpåverkan. Sålunda påverkar de föreslagna ändringarna den övergripande säkerheten. Konsekvenserna av ett effektivare myndighetsinformationsutbyte inskränker sig härmed inte enbart till brottsbekämpning, penningtvätt och finansiering av terrorism, utan de påverkar även den nationella säkerheten.

Goda exempel på det finska samhällets förmåga att reagera på förändringar i omvärlden är Säkerhetsstrategin för samhället⁶ och begreppet övergripande säkerhet, som får stöd av omfattande processer för framsyn och samarbete. Övergripande säkerhet är en samverkansmodell för finsk beredskap där myndigheterna, näringslivet, föreningarna och medborgarna tillsammans ser till samhällets vitala funktioner. Genom att informationsutbytet effektiviseras påverkas säkerhetsmiljön. Förändringarna i säkerhetsmiljön och hotbilderna har tvingat fram olika tväradministrativa samarbetsfunktioner och nätverk, som till exempel samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (PTG-samarbetet), Enheten för utredning av grå ekonomi eller den nationella arbetsgruppen för myndighetssamarbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt Säkerhetskommittén. Vår säkerhetsmiljö och omvärld definieras av mångfacetterade hotbilder som är svåra att anpassa till våra gällande arbetssätt och som dels är svåra att identifiera, dels hör till flera myndigheters eller förvaltningsområdets ansvar.

⁶ Statsrådets principbeslut: <https://vm.fi/sv/sakerhetsstrategi-for-samhallet>.

Förslaget har allmänt taget konsekvenser för hur den nationella säkerheten sköts. I publikationen ”[Konsekvensbedömning ur nationellt säkerhetsperspektiv](#)”⁷ (på finska, referat på svenska) betonas det att lagstiftningen ska vara konsekvent och förutsägbar. Förutsägbarhet är en mycket relevant dimension även ur säkerhetsforskningens perspektiv, vilket i praktiken kräver omfattande, sektorsövergripande planering, verksamhet och genomförande. Det här väcker ofrånkomligt frågan om vem som äger och leder processen. I den ovannämnda publikationen om konsekvensbedömning i samband med den nationella säkerheten konstateras att det är svårt att se hur man med ett traditionellt silobaserat grepp ska kunna främja det nationella säkerhetsintresset som inte ens historiskt sett har hört endast till en sektor eller en aktör. Dessutom ansågs den nationella lagstiftningen till många delar endast reagera, det vill säga ingripa i befintliga problem. I publikationen betonas förvaltningens silobaserade karaktär och traditionella arbetssätt, som framhäver varje ministeriums självständighet och oberoende.

Begreppet nationell säkerhet och hur det formas, den politiska agendan runt säkerheten och slutligen hur den genomförs i praktiken påverkas av många faktorer. Nationell säkerhet är samtidigt både ett bevarande och främjande begrepp och arbetssätt. Det strävar efter att bevara rådande förhållanden, som att trygga statens och nationens existens, samtidigt som man inom dess ramar främjar metoder och bedriver politik med vilka man påverkar framtiden och förhållandena så att statens och nationens existens även framöver är tryggad. Nationell säkerhet har inte definierats exakt och uttömmande på lagnivå. Inrikesministeriet definierar till exempel i sin ordlista om inre säkerhet från den 7 mars 2023 begreppet på följande sätt: ”*samhällstillstånd där samhällets och det demokratiska statsystemets verksamhet och verksamhetsförutsättningar samt statens suveränitet skyddas mot allvarliga hot*”. Den här definitionen som underlättar diskussionen saknar dock normbakgrund. Den nationella säkerheten får sin betydelse i tid och rum utan någon entydig definition. Av detta följer att definitionen och den nationella säkerhetens läge och intressen ska granskas regelbundet i bred sammansättning, eftersom det annars är mycket möjligt att någon faktor eller omständighet med väsentlig inverkan på den nationella säkerheten inte beaktas.⁸

Den nationella säkerheten är emellertid inte enbart något objektivt, utan även en kollektiv känsla av att samhället förmår klara av externa och interna utmaningar och sålunda fortsätta med ett tryggt liv. I publikationen om konsekvensbedömning ur ett nationellt säkerhetsperspektiv 2020 hänvisas det till justitiekansler Jaakko Jonkkas utlåtande från 2011⁹, som redan då lyfter upp förändringen i säkerhetsmiljön, framhävandet av statsministerns ställning och en tydligare sammanjämkning av den övergripande säkerheten som är fördelad på flera aktörer. I publikationen hänvisas också till justitiekansler Tuomas Pöystis föreläsning¹⁰, som lyfter fram att det för att rikta ministeriets och vid behov den underställda förvaltningens kompetens och synsätt till processer som är relevanta för den nationella säkerhetens intressen även i princip

⁷ Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2020:28.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162212/VNTEAS_2020_28_.pdf

⁸ Konsekvensbedömning ur nationellt säkerhetsperspektiv. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2020:28.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162212/VNTEAS_2020_28_.pdf

⁹ Jonkka, Jaakko (2011) Valtioneuvoston kanslian lausuntopyyntö 30.6.2011, VNK 14:00/2009. Ärende Hallbergs kommittés betänkande Beredskap och övergripande säkerhet (Statsrådets kanslis publikationsserie 17/2011)<https://vnk.fi/julkaisu?pubid=3102>

”Kansallinen turvallisuus ja kestävä valtiosääntö” (Den nationella säkerheten och en hållbar konstitution) föreläsning i Paasikivi-samfundet 3.9.2019. <https://oikeuskansleri.fi/-/valtioneuvoston-oikeuskansleri-tuomas-poystin-ukk-luento-paasikivi-seurassa-3.9-kansallinen-turvallisuus-ja-kestava-valtiosaanto>

krävs förmåga att identifiera olika omständigheter och processer och deras eventuella betydelse för den nationella säkerheten. Det här är inte enkelt eftersom det är mycket sannolikt att någon enskild omständighet eller fas inte innehåller några som helst dimensioner som är direkt kopplade till säkerheten, men i slutändan eller som en del av en större helhet är av betydelse för den nationella säkerheten.

Den nuvarande säkerhetsmiljön täcker allt från individens livsmiljö till en global nivå där pandemier, kärnvapen samt förändringarna i miljön och ekonomin direkt och snabbt påverkar enskilda människors liv och statens uppfattningar om hotande faktorer. En egen ny dimension är hybridvärlden och hoten där. Det här betyder igen nya utmaningar för olika säkerhetsaktörer, lagstiftningen och de politiska systemen. När säkerhetsmiljön förändras och säkerhetsfrågorna och hanteringen av dem kompliceras ökar behovet av framsyn och samarbete mellan olika säkerhetsaktörer. Efter att underrättelselagarna trädde i kraft blev det betydande brister i skyddspolisens rätt att få information, vilket även påverkar möjligheterna till effektivt myndighetssamarbete. Återställandet av skyddspolisens rättigheter att få information har därför konsekvenser för myndighetssamarbetet och förmågan att skydda nationen och staten mot hot samt samtidigt bevara förmågan att handla fritt. Ärenden som hör till den nationella säkerheten präglas av att de inte hör till en viss aktör utan de tangerar i regel flera förvaltningsområden och det behövs samarbete över avdelnings- och ministeriegränser. Framsyn och beredskap är viktiga funktioner i synnerhet för den nationella säkerheten och är till hjälp även för att utveckla ett kostnadseffektivt system. Det är också på sin plats att konstatera att vissa ministerier och förvaltningsorganisationer är mer säkerhetsfokuserade än andra, såväl av historiska skäl som till följd av i synnerhet deras lagstadgade uppgifter.

Skyddspolisens har till uppgift att inhämta information för att skydda den nationella säkerheten samt upptäcka, förhindra och avslöja sådan verksamhet, sådana förehavanden och sådana brott som kan hota statsskicket och samhällsordningen eller rikets inre eller yttre säkerhet. Återställandet av skyddspolisens rättigheter att få information i de olika förvaltningsområdenas speciallagar, enligt vilka skyddspolisens tidigare utifrån sin roll som förundersökningsmyndighet hade rätt att få information, har en omedelbar inverkan på skyddspolisens förmåga att identifiera hot och bereda sig för dem. Ett hot mot den nationella säkerheten är en handling eller en rad händelser som på ett betydande sätt och under en relativt kort tidsperiod hotar medborgarnas livskvalitet eller på ett betydande sätt hotar att inskränka statens befintliga politiska alternativ. Hot mot den nationella säkerheten är en situation där vissa av de viktigaste nationella värdena tydligt äventyras till följd av externa handlingar. Sett ur ett traditionellt perspektiv på den nationella säkerheten är cyberkrigföring och cyberförsvar nys medel genom vilka mycket traditionella nationella säkerhetsfunktioner utförs. De gamla orosmomenten som gäller säkerheten har inte försvunnit med att det kommit nya, utan de nya medlen blir ett tillägg till de gamla. I samband med nationell säkerhet talar man ofta om kärnvärden (*core values*) eller vitala intressen (*vital interests*). Allmänt taget är kärnvärdena en fusion av grundläggande mål såsom statens ideologi, skyddet av de politiska institutionerna, territoriell integritet, ekonomiskt oberoende eller skydd av baser. I termer av nationell säkerhet går den centrala gränsdragningen mellan vitala intressen och de intressen som anses vara mindre avgörande. Det sägs att gamla nationella intressen sällan förändras, men att hoten mot dem gör det. Genom att säkerställa skyddspolisens rätt att få information i olika speciallagstiftningar inom olika förvaltningsområden kan det träda fram nya eller skenbart nya hot mot långsiktiga intressen. Terrorismen är ett bra exempel på detta.¹¹ Genom att nationellt effektivisera

¹¹ Konsekvensbedömning ur nationellt säkerhetsperspektiv. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2020:28.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162212/VNTEAS_2020_28_.pdf

informationsutbytet mellan myndigheterna säkerställs även prestationsförmågan visavis traditionella och samtidigt nya hotbilder.

Innehållsomfånget i den nationella säkerheten torde kunna beskrivas som en linje där vi i den ena yttersta änden för ett enskilt externt hot som ingår i tillämpningsområdet för underrättelselagstiftningen har situationen för markanvändningsplaneringen i normala förhållanden där de kritiska faktorerna för nationell säkerhet ska identifieras. När det gäller att identifiera faktorer som rör den nationella säkerheten är aktörerna inte begränsade till vissa statliga myndigheter, utan till offentliga myndigheter mer allmänt, liksom till fördelningen av offentligt och privat ansvar vid hel eller delvis utläggning av offentliga förvaltningsuppgifter. Förutom att identifiera hot handlar det även om att identifiera sårbarheter, där överläggningar mellan säkerhetsmyndigheterna om konsekvensernas betydelse för den nationella säkerheten inte räcker till. Genom att säkerställa att myndigheterna får information kan man påverka brottsbekämpningen, säkerheten samt penningtvätten och finansieringen av terrorism både direkt och indirekt. Propositionen har konsekvenser i synnerhet för skyddspolisens verksamhet vid utnyttjandet av beskattningsuppgifter vid bedömning av ekonomisk verksamhet av olika slag eller andra ekonomiska projekt som misstänks ha anknytning till verksamhet som äventyrar den nationella säkerheten. Till dessa viktiga beskattningsuppgifter räknas sedvanliga uppgifter om beskattningen i Skatteförvaltningens register, men även uppgifter som samlas in i samband med skattekontroller och Skatteförvaltningens specialövervakning. Skatteförvaltningen samlar in och får i samband med skattekontrollen sådan information som inte är tillgänglig i andra informationskällor.

Genom att rapporterna om tvivelaktiga transaktioner lämnas i en enhetlig form som är enkel att behandla blir både sammanställningen av rapporterna och behandlingen av dem effektivare, och den vägen blir förhindrandet av penningtvätt och av finansiering av terrorism effektivare.

4.2.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Den viktigaste konsekvensen av ändringen i 6 kap. 5 § i penningtvättslagen är förbättrad korrekthet och aktualitet hos registeruppgifterna samt därigenom förbättrad effektivitet i systemet för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Förslaget har en direkt inverkan på tillsynen över att registeruppgifterna är korrekta, eftersom Patent- och registerstyrelsen får bättre specificerad information om brister och inkonsekvenser i uppgifterna i förmånstagarregistret. Förslaget ökar också rättsskyddet i förfarandet när man för den som är föremål för tillsynsanhållningen kan påvisa en klart specificerad brist att korrigeras. För penningtvättslagens tillsynsmyndigheter blir konsekvensen att tillsynsanhållningen måste utformas mer detaljerat. Patent- och registerstyrelsens arbetsmängd ökar inte jämfört med nuläget. Öppenheten i ärendet gör tillsynsanhållningarna mer begripliga, och ökar således inte myndigheternas administrativa börda till den del det gäller skyldigheten att ge råd. Utifrån den rätt som föreslås i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, enligt vilken uppgifter i penningtvättsregistret får lämnas ut till Finansinspektionen om uppgifterna är nödvändiga för utförandet av de i kreditinstitutslagen föreskrivna uppgifter som krävs för en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism, är uppskattningen att Finansinspektionen får begäranden om uppgifter högst 20–25 gånger om året. Uppgifter begärs endast i de fall där bedömningen är att risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är avsevärt förhöjd. I fråga om till exempel kvalificerade innehav (*qualified holdings*) är uppskattningen att det görs 1–2 utredningar om finansinstitut per år och att det begärs färre än 10 utredningar per år om ledningen eller personer i ansvarsfull ställning. Årligen görs det cirka 10 bedömningar av tillsynsmyndigheten där det i alla begärs uppgifter från centralen för utredning av penningtvätt för att användas i bedömningen av operativa risker. Centralen för utredning av penningtvätt får svara på begärandena om uppgifter utifrån eget omdöme och

endast i särskilda fall blir det nödvändigt att lämna ut uppgifter direkt eller bearbetade ur penningtvättsregistret. På motsvarande sätt har Finansinspektionen redan nu sett det som sin skyldighet att lämna ut uppgifter till centralen för utredning av penningtvätt när den anser att risken i den verksamhet den utövar tillsyn över har höjts avsevärt. Utlämnandena har varit färre än tio om året.

Även om begärandena om information från Finansinspektionen inte avsevärt ökar arbetet för centralen för utredning av penningtvätt är det dock viktigt att beakta att antalet rapporter om tvivelaktiga transaktioner som centralen för utredning av penningtvätt tar emot har ökat avsevärt under de senaste åren, och samtidigt har centralens lagstadgade skyldigheter ökat. Sålunda förutsätter de nu föreslagna rättigheterna att lämna ut information att man överväger tilläggsresurser till centralen för utredning av penningtvätt. Centralen för utredning av penningtvätt lämnar inte ut uppgifter direkt om rapporterade tvivelaktiga transaktioner, utan den bör från fall till fall bedöma nödvändigheten att lämna ut uppgifter utifrån den aktuella tillståndsansökan.

Skyddspolisens har en central roll i bekämpningen av terrorism och av finansiering av terrorism samt övervakningen av sanktionsregleringen varför det är nödvändigt att Skatteförvaltningen och Finansinspektionen får lämna ut uppgifter till skyddspolisens. Skyddspolisens förutsättningar att skydda den nationella säkerheten samt bekämpa terrorism och finansiering av terrorism effektiviseras i synnerhet när förslaget gör det möjligt för skyddspolisens att få uppgifter av Skatteförvaltningen. Enligt utredningen i avsnitt 4.2.2.1 om vikten av beskattningsuppgifter för brottsbekämpning och säkerhet samt för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism har säkerställandet av att skyddspolisens får dessa uppgifter inverkan på dess förmåga att observera hot mot den nationella säkerheten och även reagera på dem i rätt tid. Förslaget förbättrar därmed skyddspolisens förmåga att bedöma ekonomisk verksamhet av olika slag eller andra ekonomiska projekt som misstänks ha koppling till verksamhet som äventyrar den nationella säkerheten.

Finansinspektionen har via sin tillsynsuppgift en övergripande insikt i vilka risker och missbruk som finansmarknaden är utsatt för. Därför är det centralt att skyddspolisens och Finansinspektionen får utbyta uppgifter när det misstänks förekomma missbruk på finansmarknaden som hänför sig till skyddspolisens verksamhetsområde. De föreslagna ändringarna förbättrar avsevärt skyddspolisens förmåga att skydda den nationella säkerheten och skapar samtidigt förutsättningar för ett effektivare myndighetssamarbete mellan Finansinspektionen och skyddspolisens. Fullgöranderapporterna från Enheten för utredning av grå ekonomi ger en vältäckande bild av verksamheten vid den organisation som är föremål för utredning. Möjligheten att använda sig av dessa utredningar i underrättelsesyfte effektiviserar skyddspolisens verksamhet avsevärt eftersom uppgifter inte behöver efterfrågas hos olika källor. De föreslagna ändringarna gör det möjligt för skyddspolisens att utnyttja fullgöranderapporterna från Enheten för utredning av grå ekonomi för skyddandet av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

De föreslagna ändringarna tillgodoser det ändringsbehov som framkom i utredningen om informationsutbyte, enligt vilket möjligheten att förbättra skyddspolisens rättigheter att få information genom att ändra 19 § i skatteuppgiftslagen och 71 § i lagen om Finansinspektionen bör utredas på så sätt att paragraferna möjliggör utlämnande av uppgifter till skyddspolisens på begäran även för förebyggande av brott och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Utlämnandet av uppgifter enligt 71 § i lagen om Finansinspektionen har tolkats så att det gäller också utlämnande av uppgifter på eget initiativ, vilket inte tydligt framgår av lagens ordalydelse. Skyddspolisens kan inte veta vilka situationer Finansinspektionen ställs inför där det eventuellt handlar om finansiering av

terrorism eller verksamhet som äventyrar Finlands säkerhet. Därför behöver ordalydelsen i lagen preciseras på ett exakt sätt så att det i fråga om skyddspolisens rätt att få information handlar om uppgifter som lämnas både på eget initiativ och på begäran för att rätten att lämna uppgifter på eget initiativ inte ska lämna rum för tolkning.

Den ändring som föreslås i 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen som avser bemyndigandet för centralen för utredning av penningtvätt att utfärda föreskrifter om formen för en rapport om tvivelaktiga transaktioner och presentationen av dess innehåll inverkar på centralen för utredning av penningtvätts möjligheter att effektivisera behandlingen av rapporter när den får rapporterna i korrekt form och innehållet presenterat i enlighet med de tekniska kraven. Användningen av artificiell intelligens och teknik vid behandlingen av rapporterna blir allt mer effektiv när rapporterna får en enhetligare form.

4.2.2.3 Konsekvenser för informationssamhället och dataskyddet

Konsekvenser för informationssamhället

Utvecklingen av informationssamhället inkluderar även hot som när de är som mest kritiska är inriktade på hela samhällets och ekonomins funktion eftersom moderna samhällen i allt högre grad är beroende av teknik och system för information och kommunikation. Propositionen syftar till att påverka dessa utmaningar. Förslaget förbättrar tillgången till information om eventuella förberedelser för statlig inblandning som skulle kunna äventyra den nationella säkerheten i ett så tidigt skede som möjligt. Informations samhällsutvecklingen bör främjas inom alla delområden, såväl inom utvecklingen av infrastruktur, ärendehantering, tjänster och innehåll som säkerställande av de grundläggande förutsättningarna som säkerhet. När informationssamhället utvecklas förändras även utmaningarna varför informationssamhällsarbetet är kontinuerligt.

Enligt statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse ([Statsrådets publikationsserie 2020:31](#))¹² som publicerades 2020 har hybridpåverkan förutom att den ökat även antagit nya former och därmed blivit ett allt större säkerhetshot. I redogörelsen beskrivs hybridpåverkan som en verksamhet där en stat eller någon annan extern aktör strävar efter att samtidigt eller kontinuerligt, systematiskt och med olika metoder påverka objektets sårbarhet för att uppnå de egna målen.

I hybridpåverkan ingår typiskt en bred palett av metoder som bland annat omfattar politiska, ekonomiska och militära medel samt informations- och cyberpåverkan. Typiskt för hybridpåverkan är att den kan vara svår att identifiera. En aktör som inleder hybridpåverkan erkänner inte nödvändigtvis sin verksamhet och åtminstone inte att det är fråga om verksamhet i syfte att skada en annan stat. Därför kan det vara svårt att definiera en verksamhet som ett angrepp mot staten, även om dess konsekvenser för samhället eller till exempel samhällets kritiska infrastruktur är allvarliga. Det kan vara svårt att identifiera hot mot samhällets vitala funktioner också därför att det inom ett enskilt förvaltningsområde endast finns små tecken på det och hotet kan upptäckas först med hjälp av en omfattande lägesbild som omfattar alla förvaltningsområden. Genom att informationsutbytet mellan myndigheterna effektiviseras över sektorsgränserna för att skydda den nationella säkerheten blir det möjligt för myndigheterna att bilda sig en övergripande lägesbild.

¹² <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162514>

Hybridpåverkan kan också innefatta användning av i och för sig lagliga medel, vilket ytterligare kan göra det svårare att identifiera hybridpåverkan. Främmande stater försöker dölja sin verksamhet bakom företagsverksamhet som ter sig laglig. Många av metoderna för hybridpåverkan förutsätter i praktiken även ekonomisk verksamhet, varför uppgifter om olika transaktioner är nödvändiga för att utreda dessa hot.

Konsekvenser för dataskyddet

Vid lagberedningen har det inte gjorts någon konsekvensbedömning i fråga om dataskyddet för en enskild myndighets behandlingsrutiner avseende riskbedömningen, eftersom den ska göras av den personuppgiftsansvarige i samband med det tekniska genomförandet av behandlingssystemet innan det införs i enlighet med artikel 35.1 och 35.7 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Motsvarande bestämmelser om konsekvensbedömning avseende dataskydd finns i 20 § i dataskyddslagen avseende brottmål. Anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning ([Statsrådets publikationer 2022:75](#))¹³ och det material som det hänvisas till där behandlar inte på ett särskilt enhetligt sätt vilka frågor som konsekvensbedömningen vid beredning av lagstiftning ska bestå av. Vid lagberedningen fokuserar bedömningen av konsekvenserna för dataskyddet på avvägningen av proportionaliteten i de föreslagna rättigheterna att få information och rättigheterna att lämna ut sekretessbelagda uppgifter i förhållande till den registrerades rättigheter samt för skyddandet av den övergripande säkerheten, ett allmänt intresse och den nationella säkerheten. Förslaget innehåller precisa och exakta beskrivningar av åtgärderna för behandling av personuppgifter och deras ändamål, nödvändighet och proportionalitet. Vid bedömningen av proportionaliteten har det fästs uppmärksamhet vid myndigheternas medel att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism mer effektivt samt av att upprätthålla den nationella säkerheten. Effektiviserat informationsutbyte mellan de olika ministeriernas och myndigheternas förvaltningsområden har ostridigt konstateras ha direkta konsekvenser för den övergripande säkerheten och hur effektivt penningtvätt och finansiering av terrorism kan förhindras samt för att bekämpa hot mot den nationella säkerheten. Sett till existensen och fortbeståndet är säkerheten allt i allo för staten och individen. Statens och medborgarens säkerhet är uppbyggd av de element som presenteras i avsnitt 4.2.2.1. Informationsutbyte över sektorsgränserna har direkta konsekvenser för hur myndigheterna rättidigt och effektivt kan identifiera hot och på ett förutseende sätt bereda sig för dem, och det har konsekvenser även för individerna och deras rättssfär samt för tillgodoseendet av rättigheterna i samhället. De föreslagna ändringarna skyddar även individen och är därigenom även en nödvändig och proportionell åtgärd med tanke på de registrerades grundläggande fri- och rättigheter i ett demokratiskt samhälle.

Konsekvenser för dataskyddet vid behandling av uppgifter om förmånstagare

Flöden av pengar från olaglig verksamhet kan skada den finansiella sektorns integritet, stabilitet och anseende och utgöra ett hot mot såväl unionens inre marknad som internationell utveckling. Penningtvätt, finansiering av terrorism och organiserad brottslighet är betydande problem som har angripits på unionsnivå. Som ett komplement till att vidareutveckla den straffrättsliga ansatsen på unionsnivå är inriktade och proportionella förebyggande åtgärder för att motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism oönskade och kan ge kompletterande resultat. Ett rättsenligt centralt register i unionen som främjar öppenhet effektiviserar brottsbekämpningen. Personer som ägnar sig åt penningtvätt och som finansierar terrorism kan för sina brottsliga handlingar försöka utnyttja den frihet för

¹³ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164493>

kapitalrörelser och den frihet att tillhandahålla finansiella tjänster som hör till unionens integrerade finansiella område. Behovet av korrekta och uppdaterade uppgifter om de verkliga ägarna och förmånstagarna är centralt vid spårandet av brottslingar, som annars kan dölja sin identitet bakom en företagsstruktur. Åtkomsten till de uppgifter om arten och omfattningen av den verkliga ägarens och förmånstagarens innehav som visar innehavets ungefärliga storlek har även koppling till egendomsskyddet. Samtidigt bör målsättningarna att skydda samhället från brott och att skydda stabiliteten och integriteten i unionens finansiella system vägas mot behovet av att skapa ett regelverk som låter bolag utöka sin affärsverksamhet utan att ådra sig oproportionerliga kostnader för efterlevnad. Kreditinstitutens och de finansiella institutens sundhet, integritet och stabilitet samt tilltron till hela det finansiella systemet kan allvarligt äventyras av att brottslingar och deras medhjälpare försöker dölja ursprunget till vinning av brott eller slussa lagliga eller pengar från olaglig verksamhet till finansiering av terrorism.

Syftet med propositionen är att förbättra exaktheten i förmånstagaruppgifterna, vilket som sådant kan anses vara i linje med kraven i artikel 5.1 d i EU:s allmänna dataskyddsförordning. På behandlingen av uppgifter med stöd av det femte penningtvättsdirektivet tillämpas EU:s allmänna dataskyddsförordning. Uppgifterna registreras vanligtvis i ett befintligt register av informationstjänstskarakter, det vill säga handelsregistret. Till följd av den kontext behandlingen utförs i behöver man identifiera de fysiska personer som äger en juridisk person eller som de har bestämmande inflytande över. Vid behandlingen av sådana uppgifter ingriper man i skyddet för privatlivet. En sådan behandling av personuppgifter, förutsatt att de grundläggande rättigheterna respekteras fullt ut, bör vara tillåten, men endast för de syften som penningtvättsdirektivet föreskriver och de åtgärder som det förutsätter, vilka är bland annat att vidta åtgärder för kundkontroll, fortlöpande övervakning, undersökning av ovanliga och tvivelaktiga transaktioner och rapportering av dem samt identifiering av den verkliga ägaren eller förmånstagaren till en juridisk person eller juridisk konstruktion. Man ska även säkerställa att behandlingen är i linje med det femte penningtvättsdirektivet och de reviderade rekommendationerna från FATF, och att unionsrätten följs fullt ut i behandlingen, i synnerhet unionens dataskyddslagstiftning, och att de grundläggande rättigheterna i enlighet med rättighetsstadgan respekteras. De rapporteringsskyldigas insamling och efterföljande behandling av personuppgifter bör begränsas till vad som är nödvändigt för iakttagande av kraven i penningtvättsdirektivet, och personuppgifter bör inte behandlas ytterligare på ett sätt som är oförenligt med det ändamålet. I synnerhet är ytterligare behandling av personuppgifter för kommersiella ändamål är strängt förbjuden i det femte penningtvättsdirektivet.

Regleringen om dataskyddet bör också beaktas i de föreslagna tilläggen i 18 och 20 § i skatteuppgiftslagen enligt vilka Skatteförvaltningen på eget initiativ och på begäran får lämna ut sådana beskattningsuppgifter till Patent- och registerstyrelsen som kan användas för att säkerställa att registeruppgifterna om verkliga förmånstagare är korrekta och uppdaterade. Kravet på att förmånstagaruppgifterna ska vara korrekta och uppdaterade är med tanke på den registrerades rättigheter särskilt viktigt till följd av den omfattande offentlighet uppgifterna har. För Skatteförvaltningens del föreslås utlämnande av uppgifter om förmånstagare på eget initiativ och på begäran, och i förslaget finns inskrivet om undantag från sekretessbestämmelserna. När det handlar om uppgifter som skaffats för beskattningen bör man vid tillämpningen av dataskyddsförordningen avgöra, om en sådan senare behandling med tanke på ändamålet (beskattning och skattekontroll) är förenlig med artikel 6.4 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Om man anser att en senare behandling (förhindrande av penningtvätt) inte är förenlig med beskattningsändamålet, ska det föreskrivas om det, som det nu föreslås. Förutsättningarna för att lämna ut uppgifter på eget initiativ ska vara tillräckligt exakt angivna för att utlämnande av uppgifter på eget initiativ inte blir praxis i strid med artikel 5.1 c i EU:s allmänna dataskyddsförordning ("uppgiftsminimering"). Enligt förslaget lämnas det ut

uppgifter om förmånstagare som kan vara relevanta för säkerställandet av korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om faktiska förmånstagare.

Endast sådana personuppgifter som är uppdaterade och i verkligheten motsvarar uppgifterna om verkliga ägare och förmånstagare kan offentliggöras, och personerna i fråga ska underrättas om de rättigheter de har enligt unionens gällande dataskyddssystem som baserar sig på EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning och de förfaranden som tillämpas på utnyttjandet av dessa rättigheter. När personuppgifter samlas hos andra än personen själv ska den registrerade enligt artikel 14 i EU:s allmänna dataskyddsförordning informeras och informationen ska enligt artikel 14.3 c ges senast när avsikten är att lämna ut personuppgifter till en annan mottagare. Av undantagskriterierna i artikel 14.5 i EU:s allmänna dataskyddsförordning kan led c vara bäst tillämpligt för vilket lämpliga åtgärder för att skydda den registrerades berättigade intressen bör fastställas. När bristerna i förmånstagarregistret har åtgärdats och i synnerhet korrigerade förmånstagaruppgifter har skaffats eller erhållits vid tillsynsmyndighetens undersökning av tvivelaktiga transaktioner, kan förmånstagaruppgifterna omfattas av tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner enligt 4 kap. 4 § i penningtvättslagen. Även om förmånstagaruppgifterna inte är offentliga enligt handelsregisterlagen (564/2023), är de inte heller sekretessbelagda och sålunda kommer undantagskriteriet i artikel 14.5 d i förordningen inte i fråga.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att propositionen eftersträvar att komplettera bristfälliga personuppgifter om förmånstagare ur den personuppgiftsansvariges synvinkel. I den meningen stöder syftet ett av kraven på exakta personuppgifter i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen, åtminstone till den delen att personer inte utan grund antecknas som förmånstagare. I fråga om kraven som avser information (artikel 14 i EU:s allmänna dataskyddsförordning) och rättigheter avseende uppgifterna (artiklarna 15 och 16 i EU:s allmänna dataskyddsförordning) ska de allmänna dataskyddsbestämmelserna följas och propositionen har således inte betydande konsekvenser för dessa rättigheter.

Konsekvenser för dataskyddet vid behandling av uppgifter i penningtvättsregistret

Till denna del handlar det om behandling av personuppgifter som omfattas av tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål. I 11 § i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter inbegripet bland annat etniskt ursprung och politisk övertygelse. Enligt lagens 11 § 2 mom. får sådana uppgifter behandlas om det föreskrivs om behandlingen i lag, det är nödvändigt med tanke på behandlingens ändamål och om de skyddsåtgärder som krävs för att trygga den registrerades rättigheter har vidtagits. I artikel 10 i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning anges förutsättningarna för att behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter ska vara tillåten. En av förutsättningarna i artikeln är att lämpliga skyddsåtgärder har vidtagits. De särskilda skyddsåtgärderna för att skydda en registrerads rättigheter ska identifieras och bedömas. Syftet med bestämmelsen i direktivet är att genomförandebestämmelserna i den allmänna lagen till behövliga delar kompletteras med lämpliga skyddsåtgärder. I anslutning till behandling av en ansiktsbild föreskrivs i lagen om centralen för utredning av penningtvätt om de särskilda åtgärder för att skydda den registrerades grundläggande rättigheter och intressen genom vilka den registrerades grundläggande rättigheter och intressen tryggas eller stärks i praktiken i förhållande till bestämmelserna i dataskyddslagen avseende brottmål. En av dessa särskilda åtgärder är en skarp avgränsning av vem som har åtkomst till uppgifterna i fråga. Endast personalen vid centralen för utredning av penningtvätt har åtkomst till uppgifterna och avgränsningen är exceptionell i polisens

verksamhetsmiljö där poliserna vanligtvis har omfattande rättigheter att använda register. Likaså är ändamålet för användningen av uppgifterna i penningtvätsregistret exakt avgränsad i lag. Kravet i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning på lämpliga skyddsåtgärder anknyter väsentligt till riskerna för skyddet av den registrerades personuppgifter samt övriga grundläggande rättigheter och intressen vid behandling av särskilda kategorier av personuppgifter. De strikta begränsningarna och skyddsåtgärderna som gäller uppgifterna i penningtvätsregistret är motiverade eftersom uppgifter som innehåller tvivelaktiga transaktioner ännu inte är uppgifter om att ett brott skulle pågå eller har inträffat. Behandlingen av sådana uppgifter kan medföra risk för den registrerade att utifrån uppgifterna bedömas eller profileras som opålitlig. Behandlingen av uppgifterna kan även leda till att den registrerades rykte skadas om man vid behandlingen av de uppgifter som finns i penningtvätsregistret inte förstår att uppgifterna endast är tvivelaktiga och inte har karaktären av brottsmisstanke.

Ansiktsbilder som lagrats i penningtvätsregistret hör till de särskilda kategorier av personuppgifter där det för behandlingen gäller högre krav på dataskydd än för andra personuppgifter utifrån vilka en fysisk person kan identifieras eller identifieringen av personen i fråga säkerställas. Lagring av uppgifter om en fysisk person i en myndighets register eller informationssystem innebär att uppgifterna finns tillgängliga för personalen och möjliggör en utredning av personen i fråga. Enbart detta påverkar skyddet för privatlivet och personuppgifter samt eventuellt även andra grundläggande rättigheter (som egendomsskyddet). Också i etablerad tolkningspraxis av grundläggande och mänskliga rättigheter har man ansett att redan lagringen av uppgifter om privatlivet i ett myndighetsregister innebär ett ingrepp i skyddet för privatlivet, likaså förmedling av personuppgifter till tredje part, till exempel en myndighet, oberoende av den senare användningen av uppgifterna (se EU-domstolen, dom 8.4.2014, Digital Rights Ireland m.fl., C-293/12 och C-594/12, punkterna 33–36)¹⁴. Informationens tillgänglighet och riskerna därav för den registrerade minimeras även genom åtgärder genom vilka det efteråt är möjligt att säkerställa och verifiera vem som har lagrat, ändrat eller överfört personuppgifter, åtgärder som förbättrar kunskandet hos den personal som behandlar personuppgifter samt genom den personuppgiftsansvariges och biträdets interna åtgärder genom vilka åtkomsten till personuppgifterna förhindras. Dessutom minimeras riskerna genom att man utser ett dataskyddsombud, pseudonymiserar personuppgifterna eller krypterar dem. Riskerna minimeras även genom åtgärder som garanterar den ständiga konfidentialiteten, integriteten, användbarheten och feltoleransen i tjänsterna i samband med behandlingssystemet och i behandlingen av personuppgifter, inbegripet förmågan att snabbt återställa tillgången till uppgifterna och åtkomsten till uppgifterna vid ett fysiskt eller tekniskt fel, metoder som regelbundet testar, undersöker och bedömer effektiviteten i tekniska och organisatoriska åtgärder för en säker behandling av uppgifter och genom särskilda uppförandekoder som säkerställer efterlevnaden av såväl dataskyddslagen avseende brottmål som dataskyddsförordningen och dataskyddslagen när personuppgifter överförs eller behandlas för annat ändamål. Andra sätt att minimera riskerna är en konsekvensbedömning avseende dataskydd i enlighet med artikel 35 i dataskyddsförordningen samt andra tekniska, förfarandemässiga och organisatoriska åtgärder. Dessa skyddsåtgärder för behandling av särskilda kategorier av personuppgifter motsvarar i mycket de skyddsmetoder som dataskyddsarbetsgruppen rekommenderar i sitt utlåtande (WP 251/2017). Behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter i brottmål ska begränsas till vad som är nödvändigt med tanke på ändamålet med behandlingen med beaktande av EU:s dataskyddslagstiftning, regleringen om de grundläggande fri- och rättigheterna och grundlagsutskottets

¹⁴ [EUR-Lex - 62012CJ0293 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

ställningstaganden. Om nödvändighetskriterierna föreskrivs i dataskyddslagen avseende brottmål.

Också uppgifterna i den föreslagna 18 och 19 punkten hör till särskilda kategorier av personuppgifter och för att särskilt skydda dem är det väsentligt att behandlingen är mer begränsad än behandlingen av andra personuppgifter. Justitieministeriet fäste vid remissbehandlingen uppmärksamhet i fråga om lagen om centralen för utredning av penningtvätt vid att bestämmelserna i 4 § om rätten att lämna ut uppgifter möjliggör att uppgifter lämnas ut relativt omfattande för de ändamål som det föreskrivs om i den, vilket ökar riskerna för den registrerades skydd för personuppgifter. Utkastet till proposition innehåller även nya förslag gällande rättigheterna att lämna ut uppgifter. Därför har det gjorts en omfattande bedömning av de särskilda kategorierna av personuppgifter i fråga om de föreslagna bestämmelsernas förhållande till kravet på ändamålsbegränsning. Grundlagsutskottet har utöver kravet på nödvändighet vid behandlingen av känsliga uppgifter särskilt lyft fram kravet på ändamålsbegränsning. Utskottet har ansett att det är möjligt att göra bara exakt avgränsade och mycket små undantag från ändamålsbegränsningen. Bestämmelserna får inte heller leda till att någon annan verksamhet än den som är förknippad med det ursprungliga ändamålet blir det huvudsakliga ändamålet eller ens ett viktigt ändamål (se GrUU 40/2021 rd, s. 5 15 punkten, GrUU 15/2018 rd, s. 45, GrUU 1/2018 rd, s. 4, GrUU 14/2017 rd s. 5–6). Också Europeiska unionens domstol har i rättspraxis i fråga om lagstiftningen om brottmål fäst uppmärksamhet vid bland annat kravet på ändamålsbegränsning och förvaringstider (se EU-domstolen, dom 21.6.2022, Ligue des droits humains, C-817/19)¹⁵. Om utlämnande och begränsningar av utlämnande av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter för ändamål som anges i 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, som också centralen för utredning av penningtvätt tillämpar när den behandlar uppgifter i penningtvättsregistret.

Grundlagsutskottet (GrUU 51/2018 rd – RP 242/2019 rd) underströk i samband med regeringens proposition avseende lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet de hot som behandling av känsliga uppgifter ger upphov till. Utskottet anser att omfattande databaser med känsliga uppgifter medför allvarliga risker för informationssäkerheten och missbruk av uppgifter. Riskerna kan i sista hand utgöra ett hot mot personers identitet (se GrUU 13/2016 rd, s. 4, GrUU 14/2009 rd, s. 3/I). Också enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning ska särskilda kategorier av personuppgifter som till sin natur är särskilt känsliga med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna åtnjuta särskilt skydd, eftersom det sammanhang dessa uppgifter behandlas i kan innebära betydande risker för de grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet har därför fäst särskild uppmärksamhet vid att behandlingen av känsliga uppgifter genom exakta och noga avgränsade bestämmelser bör begränsas till det som är absolut nödvändigt (se GrUU 3/2017 rd, s. 5). En avgränsning av detta slag har i utskottets senare praxis ansetts vara en fråga om lagstiftningsordning (se GrUU 15/2018 rd, s. 40). Det EU-rättsliga kravet har dessutom samband med identifieringen av de konsekvenser av behandlingen och de risker som avses i 20 § i dataskyddslagen avseende brottmål. Särskilt profilering som leder till diskriminering enligt 11 § 3 mom. i samma lag kan i dessa fall ses som en förbjuden risk. Även grundlöst upphävande av oskyldighetspresumtionen kan anses vara en betydande risk.

En ändring av 3 § 3 mom. 17 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt om behandling av en ansiktsbild och ett fotografi med hjälp av tekniska identifieringsmetoder påverkar dataskyddet så att centralen för utredning av penningtvätt får mer omfattande

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:62019CJ0817>

rättigheter att behandla särskilda kategorier av personuppgifter. Samtidigt förbättrar ändringen rättigheterna för de personer vars personuppgifter missbrukas, till exempel i förfalskade identitetsbevis. När polisen får bättre möjligheter att utreda brott som utförts med hjälp av förfalskade identitetsbevis stöder detta skyddet för offrens identitet samt förebygger liknande nya brott.

Den nya 3 § 3 mom. 18 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt om registrering av politiska åsikter och religiös övertygelse påverkar skyddet för privatlivet för personer i penningtvättsregistret när det finns antydningar till att de är inblandade i terroristbrott så att deras politiska och/eller religiösa övertygelse kan registreras i penningtvättsregistret. Redan nu framgår den aktuella personens politiska och/eller religiösa övertygelse ur de anmälningar som centralen för registrering av penningtvätt mottar om terroriströrelser. Anmälningarna registreras inte manuellt i penningtvättsregistret, utan registreringen görs automatiskt. Registeruppgifterna behandlas endast av anställda vid centralen för utredning av penningtvätt, som har fått behövlig utbildning i behandling av särskilda kategorier av personuppgifter. Om informationen om en persons politiska eller religiösa övertygelse inte behöver sparas med tanke på det ärende som utreds, raderas denna uppgift ur registret i den mån det är möjligt. Det är inte alltid möjligt att radera uppgiften, om uppgiften till exempel ingår i anmälans struktur eller informationens integritet tar skada av en partiell redigering.

När ändringens nödvändighet bedöms är det viktigt att även beakta att eftersom terroristbrott riktas mot människors liv och hälsa, skyddar ändringen i fråga de allra viktigaste grundläggande rättigheterna, som rätten till personlig integritet och säkerhet. Revideringen skyddar även den nationella säkerheten med beaktande av terroristbrotts potentiella konsekvenser, som är förödande för samhället på många plan.

Den nya 3 § 3 mom. 19 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt om att spara uppgifter om etniskt ursprung påverkar på samma sätt som 18 punkten i samma mom. skyddet för privatlivet för personer i penningtvättsregistret när det finns antydningar till att de är inblandade i terroristbrott så att deras etniska ursprung kan registreras i penningtvättsregistret.

Förslaget att ändra 3 § 7 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt om precisering av bestämmelserna om när uppgifterna ska strykas förtydligar nuläget i fråga om dataskyddet, eftersom det redan nu är möjligt att en viss personuppgift sparas längre än 10 år i registret om den har överförts till en samlad utredning, och att stryka den ursprungliga anmälan raderar då inte den överförda personuppgiften ur registret där den fortsätter att existera som en del i den samlade utredningen. Dessutom föreslås det en ändring i samma moment så att en anteckning kan strykas vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att anteckningen gjordes i penningtvättsregistret. Enligt den gällande bestämmelsen ska uppgifterna strykas jämnt tio år efter att registreringen har gjorts. Eftersom uppgifter tas emot varje dag leder det här till att körningarna för att radera uppgifterna ska göras varje dag. I praktiken körs strykningarna av anmälningarna var tredje månad så att de anmälningar som ska preskriberas inom tre månader stryks.

Konsekvenser för dataskyddet vid behandling för skyddande av den nationella säkerheten

I enlighet med allmän dataskyddslagstiftning är det samtliga myndigheters skyldighet att löpande bedöma riskerna avseende de registrerades rättigheter och friheter samt upprätta en plan över åtgärder för att ingripa i riskerna. Skyddet för personuppgifter tillgodoses genom den allmänna dataskyddsregleringen, det vill säga EU:s allmänna dataskyddsförordning, den kompletterande dataskyddslagen (1050/2018) samt dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning

som har satts i kraft med dataskyddslagen avseende brottmål. Eftersom det i propositionen föreslås rättigheter att få information för upprätthållande av den nationella säkerheten, ska det även beaktas att den nationella säkerheten inte omfattas av tillämpningsområdet för EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. Varken dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning eller den allmänna dataskyddsförordningen blir utifrån bestämmelserna om deras tillämpningsområde tillämpliga på sådan behandling av personuppgifter som görs i samband med verksamhet som inte ingår i unionsrättens tillämpningsområde. Utanför denna tillämpning står bland annat behandlingen av personuppgifter som görs i samband med tryggheten av den nationella säkerheten. Behandling som avser den nationella säkerheten har nationellt inkluderats i dataskyddslagen avseende brottmål i fråga om myndigheter som utför förundersökning och annan brottsbekämpning, och i fråga om andra myndigheter som inte ingår i denna kategori tillämpas dataskyddslagen och därigenom den allmänna dataskyddsförordningen. Med andra ord, EU-bestämmelserna tillämpas utifrån de nationella allmänna lagarna, och inte så att EU-bestämmelserna ligger bakom den nationella regleringen. I förarbetena till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten och till vissa lagar som har samband med den (RP 31/2018 rd) konstateras att dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning nationellt möjliggör att reglering enligt direktivet utvidgas till behandling av personuppgifter inom området nationell säkerhet. Lagen tillämpas emellertid endast när Försvarsmakten, polisen och Gränsbevakningsväsendet behandlar personuppgifter i samband med upprätthållandet av den nationella säkerheten. Till denna del handlar det om en nationell lösning. Det har inte varit möjligt att som en nationell lösning lägga till andra myndigheter i regleringen eftersom dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning inte ger något nationellt handlingsutrymme att utvidga direktivets tillämpningsområdet nationellt till andra myndigheter än till dem vilkas uppgifter handlar om förebyggande, avslöjande och utredning av brott eller förande av brott till åtalsprövning, åklagarverksamhet som har samband med brott, handläggning av brottmål i domstol eller verkställighet av straffrättsliga påföljder. Endast de nämnda rätts-, polis- och brottsbekämpande myndigheternas uppgifter avseende skyddet mot eller förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten omfattas av tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. Behandlingen av personuppgifter avseende skyddet mot eller förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten som utförs av andra behöriga myndigheter än de ovan nämnda omfattas av tillämpningsområdet för EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Skydd av den nationella säkerheten som grund för behandling av uppgifter

Innehållet i ”nationell säkerhet” och ”skydd av den nationella säkerheten” som grund för utlämnande av eller rätt att få information har inte definierats någon annanstans i lagstiftningen tillräckligt exakt och noga avgränsat för att propositionens lagförslag ska kunna stödja sig på det utan ytterligare villkor eller preciseringar.

Enligt regeringens proposition är ett av dess syften att främja att skyddspolisen för sitt uppdrag får behövliga uppgifter. Samtidigt ska skyddet av personuppgifter säkerställas i alla situationer där uppgifter lämnas ut och samlas in. Kraven på exakta och noggrant avgränsade bestämmelser har skärpts även i fråga om informationsrelaterade befogenheter. Kravet på att bestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade gäller också definitionen av information som ska fås eller lämnas ut. Om grunden är att personuppgifter behövs för att en myndighet ska kunna utföra sina uppgifter förutsätts det att information som fås eller lämnas ut definieras detaljerat. Om grunden är att personuppgifter är nödvändiga för att en myndighet ska kunna utföra sina uppgifter har man godtagit en i viss mån vidare definition av den information som fås eller lämnas ut. När det gäller behandling av personuppgifter anknyter definieringen av den

information som fås eller lämnas ut till relevanskravet i 6 § 1 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål.

Skydd av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den som grund för rätten att få information motiveras i sin tur fallspecifikt i specialmotiveringen till lagförslagen 3–8 i propositionen.

När grunden för rätten att få information föreskrivs bör de övriga bestämmelserna om den aktuella myndigheten tas i beaktande. Exempelvis Finansinspektionen är en tillsynsmyndighet enligt penningtvättslagen, medan Skatteförvaltningen hör till de myndigheter som enligt penningtvättslagen endast har omsorgsplikt. I 9 kap. 3 § i penningtvättslagen föreskrivs det bland annat om tillsynsmyndigheternas nationella och internationella samarbete och informationsutbyte, där sekretessen och den övriga regleringen om informationsutbyte enligt penningtvättsdirektivet blir tillämplig via penningtvättslagen. När Finansinspektionen och Europeiska centralbanken får uppgifter ur penningtvättsregistret i syfte att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism är det den allmänna dataskyddsförordningen och inte dataskyddslagen avseende brottmål som tillämpas. Detta beror på att specialbestämmelser om sekretess följer av lagstiftningen om penningtvätt. Av den anledningen var motsvarande granskning inte nödvändig när det gäller det andra lagförslaget i regeringens proposition (och det ansågs inte vara nödvändigt att föreslå särskilda arrangemang för att säkerställa sekretessen för uppgifterna i penningtvättsregistret).

När skyddspolisen får uppgifter av andra myndigheter som exempelvis Skatteförvaltningen (tredje lagförslaget) och Finansinspektionen (fjärde lagförslaget) tillämpar skyddspolisen dataskyddslagen avseende brottmål och Skatteförvaltningen och Finansinspektionen dataskyddslagen. Då är det snarare ändamålsbegränsningen och nödvändighetskravet som är av vikt för skyddet av personuppgifter, och inte att uppgifter lämnas ut från den allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde till en personuppgiftsansvarig som omfattas av dataskyddslagen avseende brottmål. Skyddspolisens insamling av uppgifter ska dock granskas i ljuset av dataskyddslagen avseende brottmål, som också ska beaktas i grunden för utlämnande av information.

Bestämmelser om kravet på laglig behandling av personuppgifter finns i 4 § i dataskyddslagen avseende brottmål. Enligt den paragrafen får personuppgifter behandlas endast om det behövs för att en behörig myndighet ska kunna utföra en i lag angiven uppgift på ett område som anges i 1 § 1 eller 2 mom. Utöver kravet på att bestämmelser om informationsrelaterade befogenheter ska vara exakta och noggrant avgränsade nämns i fråga om behandling av personuppgifter i 5 § 1 mom. om ändamålsbegränsning i dataskyddslagen avseende brottmål att ändamålen ska vara särskilda och uttryckligt angivna. Utöver ändamålsbegränsning förutsätts det i 6 § i dataskyddslagen avseende brottmål att de personuppgifter som behandlas ska vara adekvata och behövliga med hänsyn till ändamålet med behandlingen och inte får vara för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Kravet på att bestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade gäller också definitionen av information som ska fås eller lämnas ut. Om grunden är att personuppgifter behövs för att en myndighet ska kunna utföra sina uppgifter förutsätts det att information som fås eller lämnas ut definieras detaljerat. Skyddet av den nationella säkerheten är i sig en relativt allmän grund för civila och militära underrättelsemyndigheters rätt att få information, och i underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande till riksdagens försvarsutskott om statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen (SRR 11/2021) konstateras att det finns skäl att knyta en sådan grund för att få information närmare till syftet med civil och militär underrättelseinhämtning samt de föremål för civil och militär underrättelseinhämtning som anges i underrättelselagarna. När skyddet av den nationella säkerheten används som grund för utlämnande av information

förutsätts således att bestämmelserna är detaljerade, och att ändamålsbegränsningen och nödvändighetskravet som nämns ovan i samband med skyddet av personuppgifter uppfylls. Av 5 a kap. 1 § i polislagen framgår att skyddet av den nationella säkerheten är ett av den civila underrättelseinhämtningens syften (ändamålsbegränsning). De verksamheter som är föremål för civil underrättelseinhämtning anges i 5 a kap. 3 § i polislagen.

På behandlingen av personuppgifter vid skyddspolisens i syfte att skydda den nationella säkerheten tillämpas som allmän lag dataskyddslagen avseende brottmål som föreskrivits med medverkan av grundlagsutskottet (GrUU 26/2018 rd). Enligt 48 § i den gällande lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet som föreskrivits med medverkan av grundlagsutskottet (GrUU 51/2018 rd) får skyddspolisens behandla personuppgifter som behövs för att skydda den nationella säkerheten, för att förhindra, avslöja och utreda verksamhet och förehavanden som hotar stats- och samhällsordningen eller statens säkerhet samt för att förhindra och avslöja brott som hotar stats- och samhällsordningen eller statens säkerhet. Skyddspolisens får enligt 49 § 2 mom. i den lagen behandla sådana uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter som är nödvändiga för att skyddspolisens ska kunna utföra sina uppgifter.

I samband med underrättelselagstiftningen ändrades skyddspolisens uppgifter så att den inte längre är förundersökningsmyndighet, och förundersökningsmyndigheternas rätt att få information gäller inte skyddspolisens. Enligt förslaget var det i samband med att underrättelselagarna stiftades inte möjligt att beakta alla de särskilda författningar där det föreskrivs om utlämnande av uppgifter till polisen, varför rätten att lämna ut uppgifter för detta syfte har blivit bristfällig. Bestämmelser om skyddspolisens rätt att få information finns till exempel i 52 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och 4 § 2 mom. i polislagen samt i synnerhet i 5 a kap. 50 § i polislagen om civil underrättelseinhämtning. Förslagets bestämmelser om att få information finns i en specifik lag för respektive myndighet, vilket påverkar den övergripande bilden av skyddspolisens rättigheter att få information och deras inbördes förhållanden. De bestämmelser om skyddspolisens rättigheter att få information som behandlats i förslaget gäller myndigheter (centralen för utredning av penningtvätt, Skatteförvaltningen, Finansinspektionen och Enheten för utredning av grå ekonomi). Förslaget grundar sig på den linje man antagit i tolkningen av 4 kap. 2 § i polislagen, enligt vilken sekretessen inte gäller om det inte i bestämmelsen förbjuds att information lämnas ut till polisen, vilket även kan visa sig så att polisen inte nämns bland de myndigheter som har rätt att få information.

I de förslag i propositionen som har konsekvenser för dataskyddet har man eftersträvat att beakta de krav som EU:s allmänna dataskyddsförordning och övrig dataskyddslagstiftning ställer. Speciallagstiftning om behandling av personuppgifter har bedömts vara nödvändig. Syftet med propositionen är att effektivisera informationsutbytet mellan myndigheterna för skötseln av myndigheternas uppgifter enligt den gällande lagstiftningen. Vid beredningen av propositionen har det bedömts att den föreslagna regleringen om behandling av personuppgifter och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter inte innebär en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna som går längre än vad som är motiverat med beaktande av vilken vikt målen bakom förslagen har i förhållande till den grundläggande fri- eller rättighet som begränsas. Den föreslagna regleringen har bedömts vara en nödvändig och proportionell åtgärd för att uppnå målen för propositionen.

Konsekvenser för dataskyddet i fråga om rapporter om tvivelaktiga transaktioner

Enligt den föreslagna ändringen ska centralen för utredning av penningtvätt bemyndigas att utfärda närmare föreskrifter om formen för rapporter om tvivelaktiga transaktioner och presentationen av rapportens innehåll. Om formen på och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner föreskrivs redan på lagnivå i 4 kap. 2 § i penningtvättslagen, och bemyndigandet att utfärda närmare föreskrifter om rapportens form och presentationen av innehållet har inga konsekvenser för dataskyddet.

4.2.3 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

Propositionen bedöms inte ha konsekvenser för jämställdheten mellan könen.

5 Alternativa handlingsvägar

Under beredningen utreddes även sådana ändringar med tanke på den gällande lagstiftningen som inte har inkluderats i propositionen. De viktigaste av dessa presenteras i det här avsnittet. Avsnittet har även ett separat underkapitel som granskar lagstiftningen i vissa av EU:s medlemsstater med avseende på hur de har införlivat artikel 30.4 i det femte penningtvättsdirektivet, enligt vilken de ansvariga enheterna och de behöriga myndigheterna ska rapportera alla avvikelser som de hittar mellan de uppgifter om verkligt huvudmannaskap som finns tillgängliga i de centrala registren (förmånstagarregistret) och de uppgifter om verkligt huvudmannaskap som är tillgängliga för dem. Dessutom utredde arbetsgruppen hur man i olika medlemsstater i EU nationellt har genomfört informationsutbyte om rapporter om tvivelaktiga transaktioner för tillsynen i enlighet med artikel 1.41 i kreditinstitutsdirektivet.

Ett alternativ till den lagändring som föreslås i den här propositionen vore att enligt den gällande lagen utfärda en förordning av statsrådet om formen för och innehållet i en rapport om tvivelaktiga transaktioner. Det är dock inte ändamålsenligt att utfärda en förordning av statsrådet eftersom det för att förenhetliga formen för och presentationen av innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner behöver utfärdas närmare tekniska anvisningar om de skyldigheter som föreskrivs i lag.

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

I utredningen om informationsutbyte läggs det fram behov av ändringar i penningtvättslagen. Arbetsgruppen beslutade emellertid att det inte i detta skede är ändamålsenligt att föreslå sådana ändringar i penningtvättslagen som kan bli överlappande med den kommande EU-regleringen. Den kommande EU-regleringen beskrivs i avsnitt 5.2.

I den här propositionen föreslås att det i penningtvättslagen anges att den rapporteringsskyldiga, tillsynsmyndigheten och advokatföreningen i rapporten till förmånstagarregistrets personuppgiftsansvarige ska specificera till vilka delar uppgifterna är bristfälliga eller inkonsekventa. I samband med beredningen utreddes även möjligheten till en mer omfattande skyldighet att rapportera fel än vad man stannade vid i propositionen. I arbetsgruppen ansåg man dock att en vidare bestämmelse enligt vilken den rapporterade i samband med rapporteringen även ska lägga fram sin egen uppfattning om korrekta uppgifter inte motsvarar bestämmelsen i det femte penningtvättsdirektivet. Denna skyldighet ansågs medföra oskäligt tilläggsarbete för rapportören för att genomföras.

Den nuvarande formuleringen i det inledande stycket i 3 § 3 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt beaktar inte att en rapport om en tvivelaktig transaktion ofta nämner fler än en person om vilka det är nödvändigt att registrera uppgifter för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter. I det propositionsutkast

som skickades ut på remiss föreslogs att den gällande formuleringen ”den rapporterade personen” i 3 § 3 mom. *Registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism* ändras till ”de rapporterade personerna” eftersom det i rapporter om tvivelaktiga transaktioner ofta nämns fler än en person om vilka det är nödvändigt att registrera de uppgifter som nämns i momentet för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter. Förslaget syftar till att förtydliga rättsläget. Med grund i justitieministeriets lagstiftningstekniska iakttagelse slopades förslaget efter remissbehandlingen. Justeringen av den föreslagna formuleringen ansågs onödig. Vid den fortsatta beredningen tog man del av justitieministeriets bedömning att samma resultat kan nå genom lagtolkning eftersom det i bestämmelserna om register är vanligt att en fysisk person benämns i singularis. Att person står i singularis utgör i rättspraxis inte ett hinder för att behandla flera personers uppgifter samtidigt, till exempel när det lämnas en rapport om en tvivelaktig transaktion där alla de personer som anknyter till denna aktuella transaktion nämns. Formuleringen i lagen ”*I penningtvättsregistret får registreras namnet på den rapporterade personen och arbetsgivarens identifieringsuppgifter samt följande uppgifter om den rapporterade personen som behövs för syftet med informationssystemet.*” ska tolkas så att momentet tillämpas på samtliga personer i samma rapport en i taget. Att det i rapporten finns nödvändiga uppgifter om flera personer samtidigt inverkar inte på tillämpningen av lagen eftersom det för samtliga personer individuellt ska registreras nödvändiga uppgifter enligt 3 § 3 mom. Av bestämmelsens formulering kan man inte heller härleda något sådant som inte finns i formuleringen. Formuleringen i lagen anger till exempel inte att det ska lämnas en separat rapport om varje person som har identifierats ha koppling till samma tvivelaktiga transaktion. Det som inte har föreskrivits kan inte heller läggas till i bestämmelsen genom tolkning.

När propositionen bereddes utreddes möjligheterna att i företagsköpslagen ta in en bestämmelse om rätt att få information, för att uppgifter ur penningtvättsregistret ska kunna lämnas ut också till arbets- och näringsministeriet för skyddande av den nationella säkerheten. Vid beredningen togs det även upp ett alternativ där tillägget skulle ha gjorts i lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Det alternativet ansågs inte vara bra, eftersom det i lagen om centralen för utredning av penningtvätt redan finns en rätt att lämna ut information för att skydda den nationella säkerheten. Bedömningen av den nationella säkerheten ingår automatiskt i bedömningen av ett ytterst viktigt nationellt intresse, vilket företagsköpslagen förutsätter. I 2 § 1 mom. 1 punkten i företagsköpslagen anges att med ett ytterst viktigt nationellt intresse avses tryggnad av det militära försvaret, samhällets vitala funktioner, den nationella säkerheten eller de utrikes- och säkerhetspolitiska målen eller säkerställande av allmän ordning och allmän säkerhet i enlighet med artiklarna 52 och 65 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) när det föreligger ett verkligt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse. Eftersom begreppet ytterst viktigt nationellt intresse även omfattar dimensionen nationell säkerhet, för vilket ändamål uppgifter ur penningtvättsregistret redan kan lämnas ut, fanns det därför inte anledning att utvidga 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, som avser utlämnandet av uppgifter ur penningtvättsregistret, till att gälla separat även för ett ytterst viktigt nationellt intresse.

För arbets- och näringsministeriet gjordes ett utkast till en ny 8 b § i företagsköpslagen, som också var förknippad med frågor om uppgifternas sekretess och dataskydd, som avvägdes under den fortsatta beredningen utifrån kommentarerna från remissbehandlingen. På uppgifterna i penningtvättsregistret tillämpas i princip dataskyddslagen avseende brottmål, men arbets- och näringsministeriet omfattas inte av dess tillämpningsområde, som till exempel skyddspolisens. I samband med bestämmelserna om skyddspolisens rätt att få information ur penningtvättsregistret fogades till 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt en rätt för centralen för utredning av penningtvätt att lämna ut uppgifter för skyddandet av den nationella säkerheten. Vid den fortsatta beredningen utreddes med grund i remissvaren

möjligheten att lägga till arbets- och näringsministeriet i tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål i fråga om tillsynen över och bekräftandet av företagsköp som är lagstadgade uppgifter i företagsköpslagen. Att två allmänna dataskyddsregleringar tillämpas på samma uppgifter i penningtvättsregistret när uppgifter behandlas för skyddandet av den nationella säkerheten skapar osäkerhet både hos den registrerade och den behöriga myndigheten om vilka bestämmelser som ska tillämpas vid behandlingen i fråga. I 29 § i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs om dataombudsmannens rätt till indirekt insyn som betyder att dataombudsmannen fysiskt besöker myndigheten för att kontrollera lagenligheten i behandlingen. I 34 § i dataskyddslagen föreskrivs på annat sätt om dataombudsmannens rätt till insyn så att den personuppgiftsansvarige skickar (alltså konkret postar) uppgifterna till dataombudsmannen. Under den fortsatta beredningen övervägde man om det är möjligt med en hänvisning till 34 § i dataskyddslagen, eftersom verkställandet av insynen på det föreskrivna sättet inte är datasäkert och redan i sig utgör en stor risk för både den registrerades rättigheter och de myndighetsintressen som i princip på grund av att uppgifterna är känsliga är skyddade i dataskyddslagen avseende brottmål. I beredningen avstod man från hänvisningen eftersom en hänvisning till 34 § i dataskyddslagen inte ska föreslås om den i praktiken inte kan genomföras och därmed skulle vara utan verkan för skyddet av den registrerades rättighet. Den nya 8 b § som bereddes i företagsköpslagen utelämnades, eftersom man vid beredningen inte inom den tid som stod till förfogande lyckades hitta en konsekvent formulering och rättsliga motiveringar till att propositionen ryms inom det nationella handlingsutrymme som EU-rätten medger, utan att till vissa delar vara tvungen att formulera utlämnandet av uppgifter ur penningtvättsregistret striktare än i den gällande lagstiftningen.

Arbetsgruppen diskuterade även att i stället för att ändra 18 § 1 mom. i skatteuppgiftslagen samla de utlämnanden av uppgifter på eget initiativ som följer av omsorgsplikten att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism (9 kap. 5 § i penningtvättslagen) i en ny 18 a §. Med en separat paragraf skulle det kunna göras möjligt för Skatteförvaltningen att lämna ut uppgifter på eget initiativ i syfte att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism även till andra myndigheter än centralen för utredning av penningtvätt. Arbetsgruppen hörde en expert från Skatteförvaltningen utifrån en dataskyddssynvinkel. Det konstaterades att det inte är nödvändigt med en revidering, bland annat när det gäller uppgifter om verkliga förmånstagare, men att det sannolikt kommer att finnas behov av en reform i framtiden, till exempel om ett nationellt register upprättas över personer i politiskt utsatt ställning (*politically exposed persons*, PEP). Att avveckla den gällande regleringen och föreskriva om en ny 18 a § förutsätter bland annat en bedömning av dessa överlåtelseförklar och även av hur heltäckande uppgifter det ska ges om iakttagelser som görs i samband med skattekontroll i anknytning till verksamheten för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Det behöver även utredas vilken slags information Skatteförvaltningen kan upptäcka och vilken betydelse sådan information har med tanke på den mottagande aktörens tillsynsplikt. Arbetsgruppen beslutade att den inte verkar för ett tillägg av en ny 18 a § på grund av det omfattande utredningsarbete det kräver. Däremot understöder arbetsgruppen den föreslagna ändringen av 18 § 1 mom. i lagen i fråga om situationer som gäller verkliga förmånstagare.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Europeiska kommissionen lämnade den 20 juli 2021 fyra förslag till lagstiftning för att effektivisera förhindrandet av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Denna nya EU-lagstiftning om penningtvätt är antagen och består av det sjätte penningtvättsdirektivet, penningtvättsförordningen och Amla-förordningen samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1654 om ändring av direktiv (EU) 2019/1153 vad gäller behöriga myndigheters åtkomst till centraliserade bankkontoregister via sammankopplingsystemet och tekniska åtgärder för att underlätta användningen av transaktionsuppgifter. Det sjätte

penningtvättsdirektivet och penningtvättsförordningen tillämpas eller ska införlivas i den nationella lagstiftningen i huvudsak från och med den 10 juli 2027 och Amla-förordningen tillämpas i huvudsak från och med den 1 juli 2025.

Penningtvättsförordningen innehåller bestämmelser om informationsutbyte. I [penningtvättsförordningen](#)¹⁶ antogs utvidgningar i bestämmelserna om informationsutbyte, i synnerhet i artiklarna 54 och 55, som till exempel möjligheten att nationellt föreskriva om partnerskap för informationsutbyte. Inom partnerskapet för informationsutbyte kan de rapporteringsskyldiga och myndigheterna dela personuppgifter som har samlats in som ett led i skyldigheten till kundkontroll och behandla dessa uppgifter med hänsyn till dataskyddskraven.

Penningtvättsförordningen innehåller bestämmelser som avser rapporter om misstänkta transaktioner, som bestämmelsen i artikel 50 att EU:s tillsynsmyndighet över penningtvätt Amla utfärdar tekniska standarder om formen på rapporterna om misstänkta transaktioner.

5.2.1 Praxis och lagstiftning i vissa länder

Urvalet av länder som tagits med i den internationella jämförelsen baserar sig på en enkät som skickats ut till alla EU-länder och nordiska länder, där frågorna gällde i synnerhet det första och det andra lagförslaget i den här propositionen. Frågorna som gällde det första lagförslaget avsåg korrektheten och aktualiteten i uppgifterna i förmånstagarregistret. Frågorna som gällde det andra lagförslaget handlade om utlämnande av uppgifter ur penningtvättsregistret till Finansinspektionen, om uppgifterna är nödvändiga för utförandet av de i kreditinstitutslagen föreskrivna uppgifter som krävs för en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Frågorna anknöt även till utlämnandet av uppgifter ur penningtvättsregistret till Europeiska centralbanken när den sköter uppgifter som avses i rådets förordning (EU) nr 1024/2013 om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut. På enkäten som sändes ut till alla EU-länder och de nordiska länderna svarade endast Lettland, Slovenien, Kroatien, Tjeckien och Italien.

5.2.1.1 Lettland

I Lettland rapporterar de rapporteringsskyldiga och tillsynsmyndigheterna om avvikelser till Republiken Lettlands företagsregister, om rapporten om verkliga förmånstagare inte motsvarar de uppgifter som finns registrerade i företagsregistret. I rapporten anges avvikelsernas karaktär och samtidigt uppges det att uppgifterna kan vara felaktiga till innehållet eller att det finns ett skrivfel i dem. I enlighet med Lettlands lagstiftning ska rapporten lämnas utan dröjsmål, dock senast inom tre arbetsdagar.

Tillsynsmyndigheterna ska tillhandahålla Republiken Lettlands företagsregister identifierings- och kontaktuppgifter samt övriga uppgifter för de lagområden som de har behörighet att utöva tillsyn över och rapportera om brister eller fel i rapporter om verkliga förmånstagare till Republiken Lettlands företagsregister. De rapporteringsskyldiga och de behöriga myndigheterna rapporterar till företagsregistret om uppgifter om avvikelser och brister i uppgifter om verkliga förmånstagare som meddelats till dem samt sin förståelse av och uppfattning om hurdana uppgifterna om de registrerade verkliga förmånstagarna ska vara, samt information om på vilka uppgifter de rapporterade motstridigheterna baserar sig.

¹⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401624

Lettland har genomfört kreditinstitutsdirektivets krav i sin lag om kreditinstitutsverksamhet så att Lettlands centralbank i egenskap av övervakare av finanssektorn i samarbete med Lettlands central för utredning av penningtvätt, behövliga organ i övriga medlemsstater samt tillsynsmyndigheterna över kreditinstitut och finansiering som är skyldiga att behandla likadant sakinnehåll för förhindrande av penningtvätt samt av finansiering av terrorism och spridning av massförstörelsevapen, utbyter behövlig information som är viktig för förhindrandet i enlighet med lagens krav. Informationsutbytet och samarbetet inom det får inte påverka beredningen av begäranden, undersökningar eller processer i enlighet med straffrätten eller förvaltningslagstiftningen i den medlemsstat där de ovan nämnda organen är belägna. Lettlands centralbank ska på eget initiativ och på begäran till de övriga medlemsländernas tillsynsmyndigheter lämna ut uppgifter som är väsentliga och ändamålsenliga för kreditinstitutslagstiftningen och gruppbaserad tillsyn över krav och fastställandet av efterlevnad. Lettlands centralbank kan som tillsynsmyndighet utnyttja uppgifter som den fått vid sin tillsyn för att bedöma huruvida det finns anledning att misstänka ursprunget till de rapporteringsskyldigas medel.

5.2.1.2 Slovenien

I Slovenien förpliktar lagstiftningen de rapporteringsskyldiga att göra en skriftlig anmälan till Sloveniens ämbetsverk för förhindrande av penningtvätt (Office for Money Laundering Prevention of the Republic of Slovenia) inom 15 dagar från att motstridigheten har observerats, om en rapporteringsskyldig enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism konstaterar att uppgifterna om en verklig förmånstagare i registret inte överensstämmer med de uppgifter som meddelats den rapporteringsskyldiga. I anmälan inkluderas vanligtvis en kort beskrivning av motstridigheterna i uppgifterna om de verkliga förmånstagarna. I det flesta fall har det inte handlat om att avsiktligt dölja uppgifter om verkliga förmånstagare, utan snarare försummelse att uppdatera uppgifterna. I Sloveniens lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism anges det inte närmare om innehållet i anmälan om verkliga förmånstagare till ämbetsverket för förhindrande av penningtvätt, utan man försöker förmedla gemensam förståelse av den praktiska tillämpningen av lagen till de rapporteringsskyldiga via utbildningar och seminarier. När det slovenska ämbetsverket för förhindrande av penningtvätt har mottagit en anmälan om motstridigheter i uppgifter om verkliga förmånstagare inleds utifrån den nödvändiga tillsynsåtgärder.

I Slovenien har kraven i kreditinstitutsdirektivet genomförts med en nationell lag så att de behöriga myndigheterna, centralerna för utredning av penningtvätt och tillsynsmyndigheterna ska samarbeta nära och utbyta information i fråga om sådana uppgifter som är av betydelse för myndigheternas arbete. Detta informationsutbyte och samarbete får emellertid inte påverka underrättelseinhämtning, utredning eller förfaranden som genomförs i enlighet med straffrätten eller förvaltningslagstiftningen i den medlemsstat där den behöriga myndigheten, centralen för utredning av penningtvätt eller tillsynsmyndigheten är belägen. Om det förekommer meningsskiljaktigheter i samordningen av tillsynsåtgärderna, kan Europeiska bankmyndigheten på eget initiativ ge handräckning i samordningen av tillsynsåtgärderna. Tillsynsmyndigheten kan i sin bedömning använda sig av delad information om det finns anledning att misstänka ursprunget till den rapporteringsskyldigas medel.

5.2.1.3 Kroatien

Kroatiens lagstiftning förpliktar att skriftligt rapportera om avvikelser och motstridigheter som hittas i uppgifter om verkliga förmånstagare. Skyldigheten att lämna en skriftlig rapport preciserar närmare i förordningen om verkliga förmånstagare, enligt vilken de skriftliga uppgifterna ska inkludera namnet/efternamnet på en fysisk person som är verklig förmånstagare

samt de uppgifter den rapporterande sammanslutningen har till sitt förfogande enligt följande: bostadsort, födelsedatum, födelsemånad och födelseår, identifieringsnummer eller uppgifter om typen av identifieringshandling, nummer, utfärdare, land och giltighet, den verkliga förmånstagarens nationalitet, uppgifter om den verkliga förmånstagarens art och omfattning, ägarstruktur och för företagets del även uppgifter om aktieinnehavet, andelar eller andra ägarandelar. Dessa uppgifter ska lämnas till penningtvättsenheten vid Kroatiens finansministerium skriftligen inom 15 dagar från att motstridigheterna har observerats. Penningtvättsenheten delar dessa uppgifter till den personuppgiftsansvarige för förmånstagarregistret och skattemyndigheten, som är ansvarig för tillsynen över förmånstagarregistret.

5.2.1.4 Tjeckien

Enligt den tjeckiska lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ska den rapporteringsskyldiga anmäla om avvikelser i uppgifter om verkliga förmånstagare, bristfälliga uppgifter, motstridigheter i uppgifterna, förståelse och uppfattning om hur uppgifterna om de registrerade verkliga förmånstagarna ska vara samt uppgift om på vad de rapporterade motstridigheterna i uppgifterna baserar sig. Enligt den nämnda lagen är den rapporteringsskyldiga förpliktad att meddela kunden om avvikelserna när den upptäcker avvikelser i uppgifterna i förmånstagarregistret. Centralen för utredning av penningtvätt kan emellertid utfärda beslut att den rapporteringsskyldiga inte ska rapportera avvikelser till kunden eller inte tillhandahålla kunden rapporten för att förhindra att kunden blir medveten om att ärendet är aktuellt vid centralen för utredning av penningtvätt. Den rapporteringsskyldiga kan ge kunden en möjlighet att upphäva avvikelserna eller korrigeras innan domstolen underrättas om avvikelserna. Om kunden inte upphäver eller korrigerar avvikelserna utan onödig fördröjning, lämnar den rapporteringsskyldiga en utredning om avvikelserna till domstolen. När det finns grundad anledning för ett offentligt samfund att tro att det har hittat en avvikelse när den sköter sina uppgifter ska det underrätta domstolen om avvikelserna. Denna skyldighet tillämpas inte om det äventyrar det offentliga samfundets verksamhet att lämna rapporten.

Om Tjeckiens tillsyn och samarbete med andra medlemsstater föreskrivs i den nationella lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism så att centralen för utredning av penningtvätt i enlighet med sin skyldighet delar information som är viktig för dess uppgifter. Tillsynsmyndigheten samarbetar internationellt med sådana utländska myndigheter och internationella organisationer som har motsvarande behörighet. I det internationella samarbetet ingår i synnerhet insamling och utbyte av information utan oskäligen fördröjning antingen på begäran eller på tjänstens vägnar och det får inte begränsas. Begäranden om information som avser internationellt samarbete ska vara berättigade och inkludera uppgifter om användningsändamålet för de mottagna uppgifterna. De uppgifter som samlas in inom det internationella samarbetet används i enlighet med de villkor som myndigheten i den främmande staten eller den internationella organisationen ställer. Uppgifterna får inte delas om utlämnandet av uppgifterna äventyrar undersökningen av rapporten om den tvivelaktiga transaktionen eller det straffrättsliga förfarandet, och om utlämnandet av uppgifterna är oproportionellt i förhållande till den aktuella personens berättigade intressen. Tillsynsmyndigheten får använda dessa uppgifter vid bedömningen av ursprunget till den rapporteringsskyldigas medel.

5.2.1.5 Italien

Italiens lagstiftning specificerar inte närmare om rapporteringen av avvikelser i uppgifterna om verkliga förmånstagare till den personuppgiftsansvarige för förmånstagarregistret. I en temporär bestämmelse i Italien regleras rapporteringen om operativa synpunkter avseende rapporteringen av, tillgången till och läsandet av uppgifterna om verkliga förmånstagare i vissa delar av

företagsregistret. Ackrediterade ansvariga enheter ska utan dröjsmål underrätta den regionalt behöriga handelskammaren om skillnader i uppgifter om det verkliga ägandet som erhållits vid samråd med självstyrelseregionen och företagsregistrets specialavdelning och de uppgifter som erhållits vid behörig kundkontroll. De behöriga myndigheter som har rätt att ta del av rapporter om motstridigheter säkerställer dock att de rapporteringsskyldiga personerna förblir anonyma. Lagstiftningen har inga bestämmelser om innehållet i rapporten till den personuppgiftsansvarige för förmånstagarregistret, som dock erbjuder ett relevant informationssystem för rapportering om avvikelser.

5.2.1.6 Sverige

Under den fortsatta beredningen efter remissbehandling har propositionen utökats med Sveriges förslag till ändring av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2017:630, penningtvättslagen) för jämförelse. Enligt den lagen ska svenska finanspolisen (motsvarar centralen för utredning av penningtvätt) och de fem största bankerna samarbeta för att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt. I Sverige föreslår man att lagen ändras så att de brottsbekämpande myndigheterna, Finansinspektionen och bankerna å ena sidan eller de brottsbekämpande myndigheterna och tillsynsmyndigheterna å andra sidan ska få samarbeta i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt. I samverkan ska en deltagare vara skyldig att lämna uppgifter till en annan deltagare trots sekretess eller tystnadsplikt. Dessutom gäller de föreslagna lagändringarna offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och lagen om registrering av verkliga huvudmän (2017:631). De föreslagna lagändringarna i regeringens proposition RP 2021/22:251 trädde i kraft i Sverige den 1 januari 2023.

Aktörerna i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism är verksamhetsutövarna, tillsynsmyndigheterna, de brottsbekämpande myndigheterna, finanspolisen, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Tullverket. Sedan 2018 har arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism letts av ett särskilt kansli vid Polismyndigheten. Funktionen består av representanter från 16 myndigheter: de brottsbekämpande myndigheter som nämns ovan, tillsynsmyndigheterna på området samt Bolagsverket, Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och Kronofogdemyndigheten. Sveriges advokatsamfund ges också möjlighet att delta i arbetet. Verksamhetsutövare och andra berörda fysiska och juridiska personer kan ges möjlighet att delta i och bidra till samordningsfunktionens arbete. Samordningsfunktionen ska löpande identifiera, kartlägga och analysera riskerna och metoderna för penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige samt sammanställa och offentliggöra nationella riskbedömningar som ska hållas uppdaterade. Funktionen har vidare till uppgift att ge information till verksamhetsutövare för att underlätta verksamhetsutövarnas allmänna riskbedömning, riskklassificering av kunder samt övervakning och rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner och att fungera som ett forum för informationsutbyte och kunskapsöverföring för de myndigheter som utövar tillsyn över verksamhetsutövare (13–15 § i förordning 2009:92 om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism).

Enligt regeringens proposition finns ett behov av att i ökad omfattning kunna dela uppgifter som omfattas av sekretess eller tystnadsplikt i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Motiveringen i regeringens proposition är att regelverket mot penningtvätt och finansiering av terrorism bygger på att berörda aktörer har tillgång till relevant information. Regeringen har i flera lagstiftningsärenden framhållit att kravet på att ett utlämnande ska ha företräde gör att myndigheterna många gånger ställs inför svåra avvägningar, vilket kan hindra ett utlämnande eller leda till att bestämmelsen inte tillämpas på samma sätt av myndigheterna (jfr prop. 1979/80:2 Del A s. 327 och 2019/20:123 s. 16). Som en följd av hur nuvarande sekretessregler är konstruerade sker informationsutbytet från myndigheter till verksamhetsutövare till största

del på en allmän och övergripande nivå och avser uppgifter som inte omfattas av sekretess. Regeringen anser sammantaget att det finns ett stort behov för myndigheter och verksamhetsutövare att kunna dela mer information än vad som är möjligt i dag. Ett utökat informationsutbyte har sin förebild i erfarenheter från flera andra länder och som Brottsförebyggande rådet påpekar har vikten av informationsutbyte framhållits i den forskning som rådet har bedrivit på området (se Brå 2011:4, Brå 2015:22, Brå 2019:17 och Brå 2021:6). Det skulle också skapa bättre förutsättningar för myndigheter och verksamhetsutövare att förebygga, förhindra och upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism. På så sätt kan förmågan hos de brottsbekämpande myndigheterna att utreda och lagföra sådan brottslighet stärkas.

När ett ökat informationsutbyte övervägs är det nödvändigt att göra avvägningar mellan viktiga allmänintressen och skyddet för den personliga integriteten samt de rättssäkerhetsaspekter som i övrigt gör sig gällande i detta sammanhang. Ett utökat informationsutbyte får till exempel inte leda till att viktiga och känsliga uppgifter om myndigheters verksamhet och arbetsmetoder hamnar i orätta händer. Detta väcker bland annat frågor om hur uppgifter som delas ges ett tillräckligt skydd hos mottagarna och om det med detta i beaktande är möjligt och lämpligt att utöka utbytet av uppgifter för alla kategorier av verksamhetsutövare.

Ett utökat utbyte av uppgifter bör omfatta sådana fall där behovet av ett effektivt informationsutbyte är extra starkt och därmed särskilt motiverat. Det bör även säkerställas att regleringen blir proportionerlig och att enskilda inte utsätts för godtyckliga och omotiverade ingrepp i sin personliga integritet.

De faktorer som kan anses särskilt viktiga att ta hänsyn till vid bedömningen av graden av integritetsintrång vid informationsutbyte är arten av uppgifter, för vilka ändamål som uppgifterna behandlas, mängden av uppgifter, hur uppgifterna används och sprids samt möjligheten att lagra uppgifterna. Det innebär att ett utökat informationsutbyte särskilt måste ta hänsyn till bestämmelser om offentlighet och sekretess samt till regelverket om personuppgiftsbehandling.

I den svenska regeringens proposition konstateras sammanfattningsvis att ett ökat informationsutbyte kräver en balans mellan effektivitet och integritet. I ett demokratiskt samhälle får det anses vara godtagbart att göra inskränkningar i den personliga integriteten i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Det behöver dock finnas en balans mellan den personliga integriteten och andra intressen och i den mån inskränkningar som görs innebär ett betydande intrång i den personliga integriteten enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen får dessa aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som motiverar dem. Ett helt fritt informationsutbyte kan därför inte komma i fråga. I stället bör ett utökat utbyte av uppgifter omfatta sådana fall där behovet av ett effektivt informationsutbyte är extra starkt och därmed särskilt motiverat. Det bör även säkerställas att regleringen blir proportionerlig och att enskilda inte utsätts för godtyckliga och omotiverade ingrepp i sin personliga integritet. Uppgifter bör kunna delas endast under vissa förutsättningar och av vissa aktörer.

I Sverige har det i lagen om ändring av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2017:630) föreslagits ett nytt 4 a kap. som avser samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det nya kapitlet innehåller bestämmelser om informationsutbytet inom bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. I 1 § föreskrivs om ändamålet för och deltagare i samverkan, i 2 § om förutsättningar för samverkan, i 3 § om uppgiftsskyldighet, i 4 § om beslut om samverkan och i 5 § om tystnadsplikt. I samverkan ska deltagare som utgångspunkt lämna uppgifter till en annan deltagare trots sekretess eller

tystnadsplikt. Bestämmelserna om informationsutbyte i det nya kapitlet påverkar inte det utbyte av uppgifter som omfattas av andra bestämmelser i till exempel offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

Lagen om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet tillämpas på särskilt beslutad samverkan mellan myndigheter för att förebygga, förhindra eller upptäcka vissa typer av brottslig verksamhet. I ett enskilt fall kan samverkan vara sådan att den lagen är tillämplig samtidigt som samverkan enligt det nya 4 a kapitlet. Det är därför viktigt att berörda myndigheter har klart för sig om det handlar om samverkan enligt det nya kapitlet eller annan särskilt beslutad samverkan.

Ett beslut om samverkan ska vara skriftligt och innehålla vissa uppgifter. När det fattas beslut om samverkan måste den proportionalitetsprincip som framgår av andra stycket i 2 § beaktas. Beslutet bör utformas så att deltagarna har möjlighet att bedöma vilka uppgifter som typiskt sett kan komma att delas i samverkan och så att det är möjligt att i efterhand kontrollera om bestämmelserna har varit tillämpliga vid ett visst informationsutbyte. Om samverkan i hög grad påverkar enskildas intressen, som när samverkan uttryckligen riktar sig mot en eller flera personer, kan de allmänna intressen som motiverar samverkan behöva vara av tyngre karaktär än i en samverkan som har en mer allmän inriktning. Med föremålet för samverkan avses det som samverkan i ett enskilt fall tar sikte på. Det kan till exempel handla om att undersöka risker för penningtvätt i en viss bransch eller att samla in uppgifter om en eller flera individer med koppling till kända kriminella nätverk. I beslutet ska även anges vilka myndigheter och kreditinstitut som deltar i samverkan. Det ska dessutom anges den tid som samverkan ska gälla. Det är således inte möjligt att besluta om samverkan tills vidare.

I den aktuella svenska regeringspropositionens avsnitt 14.2 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen föreslås en ny paragraf med en sekretessbrytande bestämmelse. I fråga om den har det påpekats att uppgiftsskyldigheten i 4 a kap. 3 § första stycket i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism generellt gäller alla som deltar i samverkan – brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och kreditinstitut. Från uppgiftsskyldigheten undantas åklagare, som i stället får lämna uppgifter enligt 4 a kap. 3 § tredje stycket i samma lag. Av paragrafen följer att sekretess inte hindrar en myndighet från att lämna uppgifter till en enskild (ett kreditinstitut) med stöd av 4 a kap. Paragrafen får inte tillämpas i strid med internationella åtaganden. Paragrafen får inte heller tillämpas i strid med användarbegränsningar i de lagar som anges i 9 kap. Att sekretess inte hindrar att brottsbekämpande myndigheter (utom åklagare) och tillsynsmyndigheter lämnar uppgifter mellan varandra följer av 28 § första stycket. Ändringarna innebär att 10 kap. 5 c § läggs till i uppräkningslistan av sekretessbrytande bestämmelser som enligt respektive paragraf inte får tillämpas i strid med sekretess som gäller till följd av internationella åtaganden.

I avsnitt 14.3 i regeringens proposition behandlas förslaget till lag om ändring i lagen om registrering av verkliga huvudmän. I 2 kap. 3 § i lagförslaget föreskrivs om anmälan av verklig huvudman för en juridisk person. Enligt det nya första stycket i paragrafen ska en juridisk person vars behöriga registreringsmyndighet är Bolagsverket anmäla uppgifter om verkliga ägare och huvudmän samtidigt som den juridiska personen anmäler sig för registrering. Sådana är bland annat aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar. För juridiska personer som registreras av en annan myndighet än Bolagsverket, såsom stiftelser eller samfällighetsföreningar, gäller fortfarande en frist om fyra veckor från det att personen registrerats.

6 Remissvar och justitiekanslerns förhandsgranskningar

Propositionen om informationsutbyte har beretts i en arbetsgrupp tillsatt av finansministeriet. Finansministeriet bad med en begäran om yttranden daterad den 30 juni 2023 om yttranden av totalt 40 specificerade instanser om arbetsgruppens promemoria för att förbättra informationsutbytet i den nationella verksamheten för att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism. Promemorian innehåller utkastet till en regeringsproposition till riksdagen med förslag till lagar som gäller effektivisering av informationsutbytet i verksamheten för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt skyddandet av den nationella säkerheten. Svarstiden gick ut den 25 augusti 2023. Ett [sammandrag av remissyttrandena](#)¹⁷ har utarbetats.

Yttranden lämnades av 28 instanser: Ålands landskapsregering, riksdagens justitieombudsmans kansli, Finlands näringsliv EK (Företagslagstiftning), Finanssiala ry, Finansinspektionen (byrå för förhindrande av penningtvätt), centralkriminalpolisen, justitiekanslern i statsrådet, justitieministeriet, lotteriförvaltningen vid Polisstyrelsen, Verket för finansiell stabilitet, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, inrikesministeriet, skyddspolisen, Finlands Advokatförbund, Företagarna i Finland rf, dataombudsmannens byrå, Tullen, arbets- och näringsministeriet (avdelningen för sysselsättning och fungerande marknader), utrikesministeriet (utrikesministeriets rättstjänst, enheten för folkrätt, sanktionsteamet), Veikkaus Ab, Skatteförvaltningen, Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi och Ålands Lotteriinspektion.

Dessutom framförde regionförvaltningsverket i Södra Finland, Konkurrens- och konsumentverket, Patent- och registerstyrelsen, försvarsministeriet och Finlands Bank (betalningssystemsavdelningen konstaterade) att de inte har något att yttra om propositionen.

Efter remissbehandlingen ändrades lagförslagets nummer då det tidigare föreslagna tredje lagförslaget föll bort. Numreringen av lagförslagen i remissbehandlingen motsvarar det förslag som skickades ut på remiss.

Remissbehandling av propositionen om rapporter om tvivelaktiga transaktioner

Förslaget till rapport om tvivelaktiga transaktioner var på remiss 29.6–24.8.2023 tillsammans med två andra utkast till regeringspropositioner och ett utkast till förordning. Totalt lämnades det in 31 yttranden. Yttranden lämnades av Ålands landskapsregering, riksdagens justitieombudsmans kansli, Finlands näringsliv, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finanssiala ry, Finansinspektionen, Forststyrelsen, justitiekanslern i statsrådet, justitieministeriet, Pohjoismaiden kehitysrasto, lotteriförvaltningen vid Polisstyrelsen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Senatkoncernen, inrikesministeriet, Finlands Advokatförbund, Företagarna i Finland rf, dataombudsmannens byrå, arbets- och näringsministeriet, Veikkaus Ab och Skatteförvaltningen.

Centralförbundet för fastighetsförmedling, Konkurrens- och konsumentverket, högsta förvaltningsdomstolen, försvarsministeriet, Verket för finansiell stabilitet, skyddspolisen, Åklagarverket, Tullen, Utsökningsverket, försäkringsdomstolen och Statens revisionsverk meddelade att de inte hade något att yttra om utkastet.

¹⁷ https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/7add6892-688f-4c41-821e-e3d927f25b06/edb78ef3-1073-450c-ad7a-caf03b6ce12a/YHTEENVETO_20230928100924.PDF

Ålands landskapsregering och Ålands lotteriinspektion lämnade ett gemensamt yttrande där de uppger att de beaktar utkasten, men inte har något annat att påpeka om dem.

Efter remissbehandlingen gjordes väsentliga ändringar i propositionen med anledning av iakttagelserna i justitiekanslern i statsrådets förhandsgranskning och underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande. Propositionen förhandsgranskades av justitiekanslern tre gånger. Justitiekanslerns promemoria daterad den 17 november 2023 (dnr [OKV/1899/23/2023-OKV-3](#)) behandlar det utkast till proposition som finansministeriet skickade för granskning den 2 november 2023 och justitiekanslerns promemoria daterad den 17 januari 2024 (dnr [OKV/1899/23/2023-OKV-5](#)) behandlar det utkast till proposition som finansministeriet skickade för granskning den 10 januari 2024 efter den fortsatta beredningen. I den sistnämnda promemorian konstaterade justitiekanslern att det inte fanns några rättsliga hinder för att lägga fram regeringens proposition för beslut vid statsrådets allmänna sammanträde så att den kan lämnas till riksdagen, om de iakttagelser som särskilt specificerats i promemorian beaktas på lämpligt sätt i den fortsatta beredningen. Inrikesministeriet gav inte föredragningsställstånd för de gjorda ändringarna efter att ändringarna hade granskats i justitiekanslerns andra förhandsgranskning. Ministerierna utarbetade en kompromiss om propositionen, varefter finansministeriet den 17 april 2024 skickade propositionen för en tredje förhandsgranskning. I justitiekanslerns promemoria om den tredje förhandsgranskningen, daterad den 22 maj 2024, (dnr [OKV/1899/23/2023-OKV-11](#)) ansågs den föreslagna kompromissen inte vara genomförbar. Till följd av detta beslutade man att i propositionen stryka den i företagsköpslagen föreslagna nya 8 b § för att bli av med den inkonsekvens i den rättsliga bedömningen som justitiekanslern påpekat mellan den föreslagna nya 8 b § och den första meningen i 4 § 4 mom. i den gällande lagen om centralen för utredning av penningtvätt. I övrigt har utkastet till proposition samma form som det utkast som enligt den andra förhandsgranskningen inte innehöll några rättsliga hinder för att läggas fram för beslut vid statsrådets sammanträde.

Efter den första förhandsgranskningen skickades propositionen till underrättelsetillsynsombudsmannen för utlåtande, eftersom justitiekanslern hade påpekat att det inte hade begärts något utlåtande av underrättelsetillsynsombudsmannen om utkastet till regeringens proposition. Propositionen precisades och kompletterades i enlighet med iakttagelserna i [underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande](#)¹⁸. I den fortsatta beredningen hade ändringar gjorts med anledning av iakttagelserna i justitiekanslerns promemoria av den 17 november 2023 i det nya propositionsutkast som finansministeriet skickade den 10 januari 2024. I enlighet med den föregripande författningsgranskningens funktion har justitiekanslern i förhandsgranskningen ägnat uppmärksamhet åt att de lagförslag jämte motiveringar som det föredragande ministeriet har utarbetat i form av en proposition ska uppfylla de grundläggande krav på propositioners form och innehåll som anges i de allmänna anvisningarna för utarbetande av regeringspropositioner och i de relaterade särskilda anvisningarna om konsekvensbedömningar. I synnerhet går granskningen in på om förslaget eller motiveringen ger anledning till rättslig granskning och rättsliga anmärkningar när det gäller beaktandet av grundlagen och de grundläggande och mänskliga rättigheterna, beaktandet av EU-rätten och utredandet av det nationella handlingsutrymme den medger samt Finlands rättsordning som helhet och den interna följdriktigheten i regeringens proposition.

¹⁸ <https://hankeikkuna.vnv.fi/delegate/services/asiakirja/2406171>

6.1 Allmänt om remissvaren

Justitiekanslern i statsrådet konstaterade att utkastet till proposition förefaller vara omsorgsfullt berett och endast ger anledning till vissa iakttagelser som till sin natur är närmast preciserande och som framhäver konsekvensen i propositionen. Justitieministeriet anser att målen i propositionen är värda att understöda. Inrikesministeriet yttrade sig på ett allmänt plan att inrikesministeriets åsikter i stor omfattning har beaktats redan under arbetets gång och förslagen i arbetsgruppens promemoria är väl motiverade och värda att stödjas. Arbets- och näringsministeriet konstaterade på motsvarande sätt på en allmän nivå att en företrädare för arbets- och näringsministeriet deltog i beredningen av författningsprojektet i egenskap av medlem i arbetsgruppen och att ministeriets åsikter i regel har beaktats väl vid beredningen.

Som allmän iakttagelse i skyddspolisens yttrande framhövdes att de ändringar i lagstiftningen som föreslås i utkastet är mycket viktiga med tanke på skyddspolisens verksamhet. Ändringarna förbättrar förmågan att förebygga hot mot den nationella säkerheten samt penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt skyddspolisens åsikt är de föreslagna bestämmelserna i utkastet väl formulerade. Också centralkriminalpolisen anser att förslagen i regeringens utkast till proposition är väl motiverade och värda att understödjas. Dessutom poängterar centralkriminalpolisen att ett rättidigt och tillräckligt informationsutbyte i enlighet med dataskyddsregleringen är en förutsättning för en fungerande och modern bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Också vissa utlämnanden av uppgifter för att skydda den nationella säkerheten ingår i den informationsutbyteshelhet som behandlas nu, vilket centralkriminalpolisen ser som en utmärkt sak.

Finansinspektionen medverkade i arbetsgruppens verksamhet och är i huvudsak nöjd med de uppnådda resultaten. Finansinspektionen understöder de föreslagna ändringarna av rapporteringsskyldigheten till Patent- och registerstyrelsen i situationer med avvikande uppgifter om förmånstagare, en utvidgning av skyddspolisens rätt att få uppgifter på grund av den nationella säkerheten och arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter om företagsköp. Finansinspektionen konstaterar att arbetsgruppen föreslår två lagstiftningsprojekt av betydelse för Finansinspektionens verksamhet: 1. en ändring i lagen om centralen om utredning av penningtvätt enligt vilken Finansinspektionen får utnyttja uppgifterna i penningtväftsregistret i större omfattning än nu samt 2. en ändring i lagen om Finansinspektionen utifrån vilken Finansinspektionen får lämna ut uppgifter till skyddspolisen i situationer av betydelse för den nationella säkerheten.

Finlands Näringsliv (nedan *EK*) anser att förslagen i huvudsak är värda att understödjas. *EK* framhåller vikten av en exakt definition av de olika myndigheternas rättigheter att få uppgifter och ett omsorgsfullt beaktande av dataskyddet. En rapport om penningtvätt är inte till sin natur en brottsanmälan eller begäran om utredning, men de uppgifter som ingår i den kan utifrån kontexten vara personuppgifter som anknyter till brottsdomar och förseelser där behandlingen förutsätter att det har föreskrivits om lämpliga skyddsåtgärder i nationell lag till skydd för den registrerades rättigheter och friheter.

Skatteförvaltningen understöder de lagstiftningsändringar arbetsgruppen föreslår. Också Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi yttrar sig med fokus på bekämpningen av grå ekonomi och anser att de ändringar som föreslås i arbetsgruppens promemoria kan understödjas i syfte att möjliggöra skyddspolisens användning av fullgöranderapporter för skyddande av den nationella säkerheten kan understödjas.

Finanssiala ry lyfte i sitt yttrande fram att internationella erfarenheter visar att förbättrat informationsutbyte om misstankar om penningtvätt och relaterade förbrott samt om anknytande

personer och sammanslutningar är det viktigaste sättet att effektivisera bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. De åtgärder och ändringar av bestämmelser som föreslås i arbetsgruppens promemoria fokuserar på att förbättra det ömsesidiga utbytet av information mellan myndigheterna, vilket är viktigt.

Varken utrikesministeriet eller Tullen hade något att påpeka om de helheter som ingick i arbetsgruppens uppdrag. Finlands Advokatförbund (nedan *Advokatförbundet*) konstaterar att det deltog i arbetsgruppens arbete och har därför inte heller något att yttra om arbetsgruppens promemoria om förbättring av den nationella bekämpningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism eller den anknyttande verksamhetsplanen.

Remissvar om propositionen om rapporter om tvivelaktiga transaktioner

I fråga om förslaget till rapport om tvivelaktiga transaktioner lyfte man i remissvaren från riksdagens justitieombudsman, justitieministeriet och justitiekanslern i statsrådet fram frågan om huruvida centralen för utredning av penningtvätt är en myndighet som enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan ges rätt att utfärda föreskrifter. Propositionens motiveringar har kompletterats till denna del i den fortsatta beredningen.

I många yttranden, som i yttrandena från Finlands näringsliv, Finanssiala rf, riksdagens justitieombudsman, justitieministeriet och justitiekanslern i statsrådet, framfördes behovet av att precisera bemyndigandet att utfärda föreskrifter och dessutom tog man i många yttranden ställning till beredningen av föreskriften och förde fram att centralen för utredning av penningtvätt bör höra intressentgrupper när den bereder den. Vid den fortsatta beredningen har regeringens proposition preciserats i fråga om bemyndigandet att utfärda föreskrifter och i motiveringen lyfts det även fram omständigheter som anknyter till myndighetens skyldighet till samråd.

I vissa yttranden lyfte man även fram frågor om på vilka språk föreskriften ska utfärdas. Vid den fortsatta beredningen av regeringens proposition lyftes de grundlagstryggade språkliga rättigheterna fram i motiveringen. Inrikesministeriet och centralkriminalpolisen lyfte i sina yttranden fram synpunkter på säkerställandet av att den rapporteringsskyldighet som det föreskrivs om i penningtvättslagen uppfylls och till denna del har motiveringen i regeringens proposition preciserats i den fortsatta beredningen.

6.2 Iakttagelser om yttrandena samt ändringar i propositionen utifrån dem

Justitiekanslern i statsrådet konstaterade att det utifrån utkastet till proposition (s. 27–29) inte till alla delar blir klart när EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddslagen ska tillämpas, och när dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning och dataskyddslagen avseende brottsmål ska tillämpas. Det vore bra att försöka tydliggöra detta även om det i sig är klart att dataskyddsförordningens tillämpningsområde inte kan styras av motiveringarna i regeringens proposition. Propositionen har till denna del kompletterats efter remissvaren.

Inrikesministeriet konstaterades i sitt yttrande att centralen för utredning av penningtvätt behandlar personuppgifter i huvudsak med stöd av 3 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och dataskyddslagen avseende brottsmål, men om uppgifterna lämnas ut till arbets- och näringsministeriet blir den allmänna dataskyddslagen rättslig grund för behandlingen av personuppgifter. Det här är en följd av att tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottsmål beträffande den nationella säkerheten är begränsad till de myndigheter som räknas upp

i lagens 1 §, och förteckningen omfattar inte arbets- och näringsministeriet, trots att arbets- och näringsministeriets behandling av personuppgifter till övriga delar i det här fallet förefaller motsvara lagens allmänna syfte. Enligt inrikesministeriets åsikt bör utgångspunkten vara att om datainnehållet i de uppgifter som behandlas är exakt detsamma och det i rättsligt hänseende betydelsefulla behandlingssyftet (skyddet av den nationella säkerheten) också förblir detsamma, förblir även den rättsliga ramen det oberoende av vilken myndighet som behandlar uppgifterna. Inrikesministeriet ser det som motiverat att de centrala skillnaderna i de rättsliga ramarna och de potentiella konsekvenserna av att de ändras identifieras och specificeras i regeringens proposition. Propositionen har till denna del kompletterats efter remissvaren.

Enligt centralkriminalpolisen kan uppgifter fås ur penningtvätsregistret med stöd av den föreslagna nya 8 b § i företagsköpslagen när det är nödvändigt för att arbets- och näringsministeriet ska kunna sköta sina uppgifter enligt 3 § i företagsköpslagen. Uppgifterna i fråga hänför sig till tillsynen över och bekräftandet av utlänningar företagsköp. Enligt 1 § i företagsköpslagen är lagens syfte att trygga ytterst viktiga nationella intressen, till vilka det bland annat hör att skydda den nationella säkerheten. Sålunda överensstämmer arbets- och näringsministeriets uppgift med 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt enligt vilket uppgifter i penningtvätsregistret kan lämnas ut bland annat för att skydda den nationella säkerheten. I avsnittet ”7.3 Lagen om tillsyn över utlänningar företagsköp” (s. 42) beskrivs ingående bakgrunden till och syftet med den föreslagna paragrafen samt en rad särskilda frågor som begränsning av partsoffentlighet. Centralkriminalpolisen ser det som viktigt att man vid den fortsatta beredningen fäster ännu större uppmärksamhet vid det tillämpliga regelverket om utlämnande av uppgifter, det vill säga trots att arbets- och näringsministeriet lagstadgade uppgifter inkluderar skyddande av den nationella säkerheten har det inte föreskrivits att arbets- och näringsministeriet omfattas av dataskyddslagen avseende brottmål. Således torde arbets- och näringsministeriet inte kunna anses omfattas av dataskyddslagen avseende brottmål och det blir oklart med stöd av vilka dataskyddsbestämmelser centralen för utredning av penningtvätt överför information till arbets- och näringsministeriet för syftet att skydda den nationella säkerheten. Ett alternativ vore att överväga en utvidgning av dataskyddslagen avseende brottmål till att omfatta ändamålet att skydda den nationella säkerheten, oberoende av vilken myndighet som behandlar uppgifterna. Problematiken har förtjänstfullt beskrivits i regeringens utkast till proposition i avsnittet ”Konsekvenser för dataskyddet” (s. 26.) Centralkriminalpolisens kommentarer beträffande de föreslagna ändringarna i företagsköpslagen har som helhet beaktats i regeringens propositionsutkast och förslaget ska ses som värt att understödjas. I propositionen fästs mer omfattande uppmärksamhet vid den regleringsram som tillämpas för dataskyddet vid utlämnande av uppgifter, bland annat genom att redogöra för den nationella handlingsfriheten i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning och genom att säkerställa att begränsningarna som gäller dataskyddet och sekretessen för uppgifterna i penningtvätsregistret har beaktats i den föreslagna 8 b § i företagsköpslagen samt i motiveringen till den och i bedömningen av konsekvenserna för dataskyddet.

Skyddspolisen konstaterade i sitt yttrande att utkastet till regeringens proposition behandlar frågan om huruvida den nationella dataskyddslagen och EU:s allmänna dataskyddsförordning eller dataskyddslagen avseende brottmål tillämpas som allmän lag när arbets- och näringsministeriet behandlar personuppgifter till den del centralen för utredning av penningtvätt lämnar ut uppgifter till ministeriet för skötseln av uppgifter enligt lagen om tillsyn över utlänningars företagsköp (s. 27). Skyddspolisen framför som sin åsikt att tillämpningsområdet som avser den nationella säkerheten avsiktligt har lämnats mycket snävt i dataskyddslagen avseende brottmål på så sätt att det som det framgår av lagens 1 § 2 mom. täcker endast Försvarmaktens, polisens och Gränsbevakningens behandling av personuppgifter när personuppgifterna behandlas i vissa syften som föreskrivs i paragrafen. Till exempel olika

ministeriers och myndigheters behandling av personuppgifter har lämnats utanför tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål, även om de behandlade uppgifterna skulle ha anknytning till skyddet av den nationella säkerheten. Den allmänna lag som tillämpas till den här delen blir enligt hänvisningsbestämmelsen i 2 § 1 mom. i dataskyddslagen EU:s allmänna dataskyddsförordning som vid sidan av övrigt även tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som utförs i samband med sådan verksamhet som inte omfattas av tillämpningsområdet för unionslagstiftningen, om det inte föreskrivs annat på något annat ställe i lag. Utifrån detta anser skyddspolisens att det skulle vara mer motiverat att arbets- och näringsministeriet inte tillämpar dataskyddslagen avseende brottmål som allmän bestämmelse. I propositionen beaktas det nationella handlingsutrymmet i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning som är ett hinder för att tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål utvidgas till att gälla även arbets- och näringsministeriets behandling av personuppgifter för att skydda den nationella säkerheten.

I propositionen beaktas som ovan beskrivs inrikesministeriets, centralkriminalpolisens och skyddspolisens syn på frågan om tillämpningsområdet för dataskyddsregleringens allmänna bestämmelse. Eftersom det inte finns nationellt handlingsutrymme i direktivet har propositionen preciserats och kompletterats i fråga om den föreslagna paragrafen och dess motivering genom att i den föreslagna 8 b § i företagsköpslagen beakta motsvarande reglering som begränsar den registrerades rättigheter i 3 § 6 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Utöver dataskyddet beaktas även den sekretess som det föreskrivs om i 4 § 5 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt och centralen för utredning av penningtväfts rätt att inte lämna ut uppgifter.

Dessutom anser inrikesministeriet att det finns anledning att i propositionen även behandla konsekvenserna av ett eventuellt ändringssökande (förvaltningsprocess) för en parts rätt att få uppgifter och fullföljandet av begränsningen av den registrerades rätt till insyn. Väsentligt här är till exempel förvaltningsdomstolens behörighet att självständigt avgöra en begäran om en handling/uppgifter med stöd av 18 § i lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (ärendet överförs inte till behandling av den myndighet som har upprättat handlingen) och domstolens prövningsrätt enligt 9 § 3 mom. i lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar vid tillämpningen av undantaget i 11 § 2 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Till exempel kravet på rättvis rättegång åsidosätter det nämnda undantaget för en parts rätt att få uppgifter under en förvaltningsprocess. Sammanfattningsvis kan det konstateras att man enligt inrikesministeriet utifrån de föreslagna bestämmelserna och motiveringarna i regeringens propositionsutkast inte på ett tillförlitligt sätt kan utesluta möjligheten att uppgifter som inte omfattas av den registrerades rätt till insyn hamnar hos parten (den registrerade) efter att centralen för utredning av penningtvätt har lämnat ut uppgifterna till arbets- och näringsministeriet. Vid den fortsatta beredningen har det fästs uppmärksamhet vid en rättvis rättegång, sekretessen avseende uppgifterna och partsoffentligheten, och motiveringen till konsekvensbedömningen avseende dataskyddet och till paragraferna har kompletterats.

Justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsmans kansli uppmärksammade lagstiftningsjämförelserna i propositionsutkastet (s. 34–37). Särskild uppmärksamhet fästes vid att de utvalda länderna (Lettland, Slovenien, Kroatien, Tjeckien och Italien) inte traditionellt är våra jämförelseländer och att valet av dessa inte motiverades i propositionen. Justitiekanslern i statsrådet såg det som viktigt att det i jämförelsen skulle finnas med även länder som till sin rättsordning och rättskultur är närmare Finland. Utifrån yttrandena lades det till en motivering varför just dessa länder valdes för jämförelsen. Dessutom utökades jämförelsen med Sverige där lagstiftningsjämförelsen blev klar först under den fortsatta beredningen som ett tjänsteuppdrag.

Det fjärde lagförslaget i utkastet till proposition (förslag till ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter) är inte helt konsekvent i fråga om 18 och 20 §. Varken i förslaget till ändring av 18 § (15 punkten) eller specialmotiveringen har den rättsliga grunden för registrering preciserats. Propositionens rättsliga grund har preciserats i den föreslagna ändringen av lagens 18 § och i specialmotiveringen på grund av justitiekanslern i statsrådets yttrande.

Enligt riksdagens justitieombudsman är det motiverat att inhämta grundlagsutskottets utlåtande om regeringens proposition. Propositionen har till denna del preciserats efter remissvaren.

Skatteförvaltningen påpekade dessutom att det vore bra att i motiveringen precisera att företag och sammanslutningar är skyldiga att regelbundet i enlighet med 8 § i lagen om beskattningsförfarande och ett beslut som gäller uppgiftsskyldigheten (Skatteförvaltningens beslut om uppgifter som ska ingå i en skattedeclaration) meddela Skatteförvaltningen uppgifter om namnet, personbeteckningen eller företags- eller sammanslutningsnumret och antalet ägda aktier för en sådan aktieägare som äger minst 10 procent av ett bolags aktier. Skatteförvaltningen får ägaruppgifter även i samband med verkställandet av överlåtelsebeskattning och vid skattekontroll. Dessa uppgifter om ägare som regelbundet meddelas är i princip sådana uppgifter som Patent- och registerstyrelsen utnyttjar vid tillsynen över förmånstagarregistret. Dessutom kan man vid tillsynen över uppgifter om förmånstigare utnyttja uppgifterna om kontrollerande personer i CRS/DAC2/Fatca-rapporterna. Motiveringen i propositionen har preciserats utifrån Skatteförvaltningens yttrande. Av lagförslagen om att återställa skyddspolisens rätt att få uppgifter förefaller det femte lagförslaget (Förslag till ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi) vara inkonsekvent i förhållande till de övriga lagförslagen, eftersom det beaktar endast skyddspolisens uppgift att skydda den nationella säkerheten, men inte förebyggandet av brott som ingår i skyddspolisens verksamhetsområde. I propositionens specialmotivering förtydligades att lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi redan innehåller förebyggande av brott som ingår i skyddspolisens verksamhetsområde, men inte uppgiften att skydda den nationella säkerheten.

Justitiekanslern i statsrådet anser också i sitt yttrande att utkastet till proposition egentligen inte klargör det nationella handlingsutrymme i artikel 1.41 i ändringsdirektivet till kreditinstitutsdirektivet (punkt 5 som fogas till den ursprungliga artikel 117 i kreditinstitutsdirektivet) som sätts i kraft nationellt med propositionen. Propositionen har kompletterats utifrån yttrandet.

Justitieministeriet konstaterar i sitt yttrande att lagförslagen sju och åtta i utkastet till proposition inte som i specialmotiveringen innehåller någon bestämmelse om utlämnande av uppgifter baserat på nödvändighetskriteriet. Justitieministeriet konstaterar att diskrepansen mellan lagförslagen och specialmotiveringen i propositionen bör korrigeras, och att det i motiveringen i propositionen med beaktande av konstitutionella villkor bör bedömas om en försäkringsanstalts rätt att lämna ut uppgifter till skyddspolisen bör knytas till nödvändighetskriteriet. Propositionen har till denna del kompletterats efter remissvaren.

Justitieministeriet fäste dessutom uppmärksamhet vid 255 § i det sjunde lagförslaget, 71 § i det femte lagförslaget och 205 § i det åttonde lagförslaget och deras specialmotiveringar. De nämnda paragraferna med de planerade ändringarna verkar enligt formuleringarna möjliggöra utlämnande av uppgifter utom på begäran även på eget initiativ. Det här framgår dock inte av rubrikerna för paragraferna, lagtexten eller specialmotiveringen. Justitieministeriet anser att om syftet med bestämmelserna är att möjliggöra utlämnande av uppgifter på begäran och eget initiativ, bör saken för tydlighetens skull konstateras åtminstone i specialmotiveringen till paragraferna. Propositionen har till denna del preciserats efter remissvaren.

Justitieministeriet fäste uppmärksamhet vid 3 § 3 mom. i det andra lagförslaget i utkastet till proposition och konstaterar som en lagteknisk iakttagelse att justeringen av formuleringen förefaller onödig eftersom det i bestämmelser om register är mycket typiskt att en fysisk person står i singularis. Därför är uppmaningen till den fortsatta beredningen att överväga om man med lagtolkning uppnår det avsedda resultatet. I den fortsatta beredningen beslutade man slopa förslaget till ändring av 3 § 3 mom. Till denna del kompletterades avsnitt 5.1, ”Handlingsalternativen och deras konsekvenser”. Motiveringen har kompletterats utifrån justitieministeriets nämnda lagtekniska iakttagelse.

Justitieministeriet konstaterar att det är motiverat att i den fortsatta beredningen bedöma propositionens förhållande till skrivningarna i statsminister Petteri Orpos regeringsprogram. Enligt justitieministeriet främjar propositionen åtminstone följande skrivningar i regeringsprogrammet.

- Behövliga ändringar görs för att säkerställa att skyddspoliserna för sitt uppdrag får behövliga uppgifter av polisen, skatte- och utredningsmyndigheterna och andra myndigheter (s. 195).
- Hindren för informationsutbyte mellan myndigheter undanröjs (s. 210).

Propositionen har kompletterats till denna del.

Om skyddet av personuppgifter anser justitieministeriet att man har identifierat och bedömt frågor i anslutning till skyddet för personuppgifter i den föreslagna regleringen på ett adekvat sätt. Justitieministeriet omfattar arbetsgruppens åsikt i propositionsutkastet att behandlingen av personuppgifter som hör till särskilda kategorier ska föreskrivas uttryckligen och detaljerat per uppgiftskategori till den del som behandlingen anses nödvändig. I propositionsutkastet har man i enlighet med syftet med dataskyddslagen avseende brottmål preciserat de särskilda kategorier av personuppgifter som bedöms vara nödvändiga för centralen för utredning av penningtvätt att behandla. Justitieministeriet anser att den föreslagna regleringen till denna del är möjlig. Under den fortsatta beredningen är det emellertid bra att förtydliga motiveringen till de föreslagna bestämmelserna. Motiveringen i propositionen har förtydligats i fråga om särskilda kategorier av personuppgifter, och formuleringen i 3 § 3 mom. 17 punkten i det andra lagförslaget har preciserats. Eftersom en ansiktsbild i princip betraktas som biometrisk information, medan ett annat fotografi sällan är så exakt avgränsat som en ansiktsbild för att entydigt lämpa sig för identifiering av en person har det för tydlighetens skull lagts till även ”ansiktsbild” i 3 § 3 mom. 17 punkten i lagförslaget.

Med det andra lagförslaget i utkastet till proposition ändras även lagens 3 § 7 mom. där det föreskrivs om förvaringstiderna i penningtvätsregistret. Justitieministeriet fäste allmänt uppmärksamhet vid att den föreslagna ändringen hade motiverats särskilt med tekniska synpunkter. Förvaringstiderna har inverkan även på fysiska personers rättigheter. Ju längre förvaringstiderna blir utifrån lagstiftningen, desto längre kan regleringen ha en begränsande effekt på skyddet av de grundläggande rättigheterna. I sig kan det med tanke på registrets funktion eller uppgifternas integritet vara motiverat att knyta förvaringstiden till en sådan tidpunkt som är ändamålsenlig sett till användningen av registret. Till denna del bör dock även kraven enligt EU:s dataskyddslagstiftning och tolkningen av grundlagen beaktas. I dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs om ett allmänt tillämpligt krav enligt vilket personuppgifter ska förvaras endast så länge som det är behövligt med tanke på behandlingens syfte. Hur länge de behövs bör bedömas minst vart femte år om det inte föreskrivs något annat om förvaringstiden någon annanstans. De bestämmelser som gäller penningtvätsregistrets förvaringstider blir primärt tillämpliga i egenskap av specialbestämmelser. I enlighet med justitieministeriets yttrande fästes det under den fortsatta beredningen uppmärksamhet vid om

det i registret förvaras uppgifter om sådana personer om vilka en rapport om en tvivelaktig transaktion inte har lett till utredningsåtgärder eller registrering av polisanmälan. Justitieministeriet förslög att det övervägs en bestämmelse som förutsätter att uttryckligen sådana uppgifter ska raderas utan dröjsmål efter det att anmälan har visat sig vara obefogad. Propositionen ändrades inte till denna del eftersom verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt inte är av den karaktären att rapporterna om tvivelaktiga transaktioner behandlas en i taget och konstateras vara ”obefogade” eller ”befogade”. Bekämpningen av allvarliga och internationella brott grundar sig ofta på en långsiktig utredning och sammankoppling av data. Sålunda kan en rapport som förefaller obefogad senare visa sig vara nödvändig vid utredningen av en viss brottsdel. Lagen om centralen för utredning av penningtvätt har en strikt avgränsning i fråga om vem som har åtkomst till uppgifterna i fråga: endast centralens personal vilket är en exceptionell avgränsning i polisens verksamhetsmiljö där poliserna vanligtvis har omfattande användarrättigheter till registren. Likaså är ändamålet för användningen av uppgifterna i penningtvätsregistret exakt avgränsad i lag. Sålunda är behandlingen av uppgifterna mycket begränsad även om penningtvätsregistret innehåller en stor mängd data. Det gjordes inga ändringar i propositionen utifrån yttrandet eftersom en registrerads rättigheter skyddas utan ett förslag till bestämmelse genom vilken obefogade uppgifter ska raderas utan dröjsmål.

I fråga om en kortare förvaringstid för särskilda kategorier av personuppgifter kan det konstateras att om en viss särskild personuppgift avlägsnas till exempel i en rapport om en tvivelaktig transaktion till exempel efter fem år och den resterande rapporten blir kvar i registret påverkar det dataintegriteten i rapporten. Således, om till exempel en rapport an knyter till finansiering av terrorism och man under förvaringstiden avlägsnar uppgifter om vilken terroristorganisation personen misstänks ha deltagit i (= särskild uppgift som knyter till religion eller politisk åsikt) är resten av rapporten oanvändbar. Dessutom är det tekniskt mycket utmanande att avlägsna en enskild uppgift ur till exempel en PDF-fil.

Dessutom har det gjorts preciseringsändringar i propositionsutkastets avsnitt om förhållandet till grundlagen och lagstiftningsordningen utifrån iakttagelser i justitieministeriets och justitiekanslern i statsrådets yttranden.

6.3 De viktigaste ändringarna i innehållet med anledning av justitiekanslern i statsrådets förhandsgranskningar och underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande

Efter den första förhandsgranskningen gjordes följande ändringar i propositionen som väsentligt påverkade innehållet i sak:

1. Särskilt bedömde man om det är tillåtet att använda eller lämna ut uppgifter i penningtvätsregistret i syfte att skydda den nationella säkerheten. I den fortsatta beredningen togs tillägget ”(för att skydda den nationella säkerheten) mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den” in i de föreslagna paragraferna och togs konsekvent i beaktande i hela regeringens proposition. Dessutom utarbetades ett förslag till ändring av den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt så att tillägget ”(för att skydda den nationella säkerheten) mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den” fogas till meningen.

2. Utifrån underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande bedömdes i den fortsatta beredningen användningen av ”den nationella säkerheten” och ”skyddande av den nationella säkerheten” som grund för att lämna ut eller få information. När skyddet av den nationella säkerheten används som grund för utlämnande av information förutsätts således att bestämmelserna är detaljerade, och att ändamålsbegränsningen och nödvändighetskravet som nämns ovan i

samband med skyddet av personuppgifter uppfylls. I de framlagda lagförslagen är det motiverat att kopplingen mellan grunden för rätten att få eller lämna ut information och syftet och föremålet för den civila underrättelseinhämtningen görs genom att man i bestämmelserna om skyddspolisens rätt att få eller lämna ut information använder uttrycket ”för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den” i stället för ”för skyddande av den nationella säkerheten” och att man i motiveringen till bestämmelserna hänvisar till 5 a kap. 3 § i polislagen för en närmare definition av verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten. Avsikten med en sådan precisering på allmän nivå av begreppet nationell säkerhet är dock inte att ta ställning till hur konkret ett hot måste vara i varje enskild situation där information utbyts.

3. I propositionen bedömdes efter förhandsgranskningen också i enlighet med underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande hur förslagen om skyddspolisens rätt att få information förhåller sig till skyddspolisens rätt att få information enligt polislagen och andra lagar. I sin promemoria om förhandsgranskningen fäste justitiekanslern särskild uppmärksamhet vid att en myndighet enligt 29 § 1 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) till en annan myndighet kan lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda handlingar om i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter. Justitiekanslern fäste också uppmärksamhet vid detta i form av frågan om det vare sig med tanke på systemet för skyddspolisens befogenheter eller systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna är godtagbart att förutsättningarna för skyddspolisens rätt att få information i sista hand beror på om det råkar finnas bestämmelser om myndighetens rätt att lämna uppgifter till skyddspolisen (och till andra myndigheter) i en lag som gäller den berörda myndigheten själv eller till exempel myndighetens substansområde, eller bestämmelser om skyddspolisens rätt att få uppgifter från olika parter i lagstiftningen om polisen själv. I propositionen försökte man besvara denna fråga genom att i enlighet med underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande konstatera att förhållandet mellan 29 § 1 mom. 1 punkten i offentlighetslagen och propositionens lagförslag om skyddspolisens rätt att få information samt beaktandet av en konsekvent regleringshelhet då enskilda bestämmelser kompletteras utgör en hörnsten, eftersom de bestämmelser som tillämpas på en viss myndighets rätt att få information eller lämna ut information ofta är spridda i flera olika författningar som dessutom har beretts vid olika tidpunkter. Det leder till att bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och lämna ut information vanligtvis inte bildar en helt konsekvent helhet. Det kan bland annat handla om regleringen av informationsutbytet för den som lämnar ut och/eller den som tar emot information, om tillämpningen av behovs- eller nödvändighetskriteriet vid informationsutbyte eller åtskillnaden mellan utlämnande av information på begäran respektive eget initiativ. Fullständig konsekvens skulle kräva en mycket omfattande totalreform av regleringen av olika myndigheters informationsutbyte, som i praktiken skulle vara mycket svår att genomföra. Det är svårt att åstadkomma en konsekvent helhet när man kompletterar enskilda bestämmelser, och det är omöjligt att uppnå fullständig konsekvens. Trots det har ambitionen varit att i motiveringen relatera skyddspolisens föreslagna rättigheter att få information till den helhet av polisens rättigheter att få information som föreskrivs i polislagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och i andra lagar.

Med anledning av iakttagelserna i justitiekanslerns promemoria daterad den 17 januari 2024 (OKV/1899/23/2023-OKV-5) och utifrån en begäran av inrikesministeriet gjordes följande ändringar i propositionen som väsentligt påverkade innehållet i sak:

1. En central iakttagelse i justitiekanslerns promemoria om den andra förhandsgranskningen var att det för att trygga riksdagens rätt att få information är motiverat att i propositionens huvudsakliga innehåll, som beskrivs på propositionens omslagssida, och i avsnittet om de viktigaste förslagen i 4 kap. ta upp det nya förslag om ändring av den första meningen i 4

§ 4 mom. som togs in i det andra lagförslaget i det nya utkastet till proposition. Dessutom är det motiverat att i propositionen bedöma ändringens konsekvenser på samma sätt som för andra förslag. Enligt justitiekanslerns promemoria om den andra förhandsgranskningen är det nya ändringsförslaget betydande i sak och innebär en omvärdering av den tidigare lagstiftningslösningen som går tillbaka till ekonomiutskottets betänkande (EkUB 43/2018 rd) utifrån den rättsliga bedömning av EU-domstolens nya rättspraxis som nu gjorts i regeringens proposition. Enligt promemorian var den föreslagna ändringen i linje med att de centrala föreslagna paragraferna om rätt att få och/eller lämna ut information i flera andra lagförslag i det nya propositionsutkastet justerats genom att man i den fortsatta beredningen lagt till det kvalificerande omnämmandet ”(för att skydda den nationella säkerheten) mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den”. I den fortsatta beredningen beaktades det nya ändringsförslaget i propositionens huvudsakliga innehåll, som det redogörs för på propositionens omslagssida, och i de viktigaste förslagen, som tas upp i kap. 4. Dessutom bedömdes konsekvenserna i propositionen på samma sätt som för andra förslag. Det andra lagförslaget i propositionen ändrades dock på begäran av inrikesministeriet så att den föreslagna ändringen endast rör motiveringen till gällande 4 § 4 mom. utan att den första meningen i momentet ändras.

På inrikesministeriets begäran ändrades propositionsutkastet efter den andra förhandsgranskningen så att man i motiveringen tog upp sådan rättspraxis av Europeiska unionens domstol (framför allt domen av EU-domstolens stora avdelning den 6 oktober 2020 i de förenade målen C-511/18, C-512/18 och C-520/18 La Quadrature du Net m.fl. mot Premier ministre m.fl.) som inte tagits upp i de versioner av utkast till denna proposition som tidigare förhandsgranskats två gånger. Dessa prejudikat togs upp först efter den andra förhandsgranskningen eftersom ministerierna saknade en gemensam syn på var gränsen går för det handlingsutrymme som EU-rätten medger, och dessutom för att inrikesministeriets mål var att bestämmelserna om utlämnande av uppgifter ur penningtvättsregistret inte till vissa delar skulle behöva formuleras striktare än i den gällande lagstiftningen. Ministerierna var inte överens om vilka slutsatser som ska dras av de ytterligare domar av EU-domstolen som inrikesministeriet lade till i propositionsutkastet, och som alla gäller tolkningen av andra direktiv än penningtvättsdirektiven, när det gäller de lagförslag i propositionsutkastet som rör användningen av uppgifter i penningtvättsregistret för andra ändamål än deras ursprungliga insamlings- och användningsändamål. Registret regleras i sista hand av EU:s penningtvättsdirektiv. Därför kom ministerierna efter justitiekanslerns andra förhandsgranskning fram till kompromissförslaget att inte föreslå tillägget ”(för att skydda den nationella säkerheten) mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den” i den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, vilket hade föreslagits efter den första förhandsgranskningen. I enlighet med inrikesministeriets förslag och som kompromiss mellan ministerierna föreslogs att motiveringen kompletteras utan att den ovannämnda första meningen ändras, så att det av motiveringen framgår att tillämpningen av det nationella handlingsutrymmet beaktas med hänsyn till EU-domstolens rättspraxis när uppgifter i penningtvättsregistret behandlas för att skydda den nationella säkerheten. Den föreslagna ändringen i motiveringen till den gällande lagen konstaterades innebära en omvärdering av den tidigare lagstiftningslösningen som går tillbaka till ekonomiutskottets betänkande (EkUB 43/2018 rd) i ljuset av EU-domstolens nya rättspraxis, då tolkningen enligt EU-domstolens rättspraxis förklaras i motiveringen till regeringens proposition. Finansministeriet begärde dock den 17 april 2024 en ytterligare ny förhandsgranskning efter den kompromiss som ministerierna uppnått i frågan, eftersom det nya propositionsutkastet inte hade ändrats med anledning av justitiekanslerns iakttagelser utan på ministeriets eget initiativ.

2. I den fortsatta beredningen tog man hänsyn till justitiekanslerns iakttagelse om att det är motiverat att ytterligare justera regeringens proposition genomgående så att tillägget "(för att skydda den nationella säkerheten) mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den" i de föreslagna centrala paragraferna i lagförslagen konsekvent tas i beaktande i hela regeringens proposition.
3. Utifrån justitiekanslerns iakttagelser kompletterades propositionen i den fortsatta beredningen med några meningar om de viktigaste ändringarna i innehållet som gjorts med anledning av justitiekanslerns förhandsgranskning och underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande, eftersom ändringar som väsentligt påverkade innehållet i sak hade gjorts i regeringens proposition till följd av iakttagelserna i dem.

Med anledning av iakttagelserna i justitiekanslerns promemoria daterad den 22 maj 2024 (OKV/1899/23/2023-OKV-11) gjordes följande ändringar i propositionen som väsentligt påverkade innehållet i sak:

1. Justitiekanslern ansåg att det var en juridiskt sett ohållbar tanke att genom propositionen i efterhand på något sätt "komplettera" motiveringen till den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt eller till den tidigare lagstiftningslösningen om den utan att ändra själva paragrafen. Dessutom konstaterades det i justitiekanslerns promemoria att det efter ändringarna, tilläggen och strykningarna i utkastet till proposition grovt förenklat skulle förefalla till exempel som om, med undantag för den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, skyddspolisens rätt att få information som innehas av andra myndigheter eller andra som sköter offentliga uppgifter – och i sin tur rätten för andra myndigheter och andra som sköter offentliga uppgifter att lämna ut information till skyddspolisens – knyts till verksamhet som avses i 5 a kap. 3 § i polislagen, i linje med underrättelsetillsynsombudsmannens utlåtande från den 28 november 2023, genom det i lagen inskrivna uttryckliga kravet "för att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den". Motsvarande krav skulle däremot inte behöva skrivas in i den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt så länge motiveringen till momentet i efterhand "kompletteras" eller "förtydligas" i den aktuella propositionen genom att förklara att även utlämnande av sådana uppgifter för skyddspolisens del handlar om den typ av verksamhet som avses i 5 a kap. 3 § i polislagen. I justitiekanslerns promemoria daterad den 22 maj 2024 konstateras det att god lagberedningssed förutsätter att propositionsutkastet inte avancerar till statsrådets allmänna sammanträde för beslut utan att man stryker "kompletteringen av motiveringen" och "förtydligandet av motiveringen" till den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt eller den tidigare lagstiftningslösningen om den.
2. Justitiekanslern konstaterar i promemorian om den tredje förhandsgranskningen att propositionsutkastet innehåller motstridig rättslig bedömning. Efter den nya motivering som inrikesministeriet föreslog var det inte längre möjligt att uttala en grundad slutsats i utkastet till proposition, till skillnad från i det utkast som skickades för granskning den 10 januari 2024. I sin promemoria från den 22 maj 2024 påpekade justitiekanslern att det i justitiekanslerns promemoria daterad den 17 november 2023 konstaterades att propositionen saknade en grundad slutsats om huruvida lagförslagen i regeringens proposition ryms inom det nationella handlingsutrymme som de aktuella penningtvättsdirektiven medger. Den uttalade orsak som i propositionsutkastet anges

till detta är att ministerierna har olika tolkningar om slutsatsen. Samtidigt är det uttalat att man inte ansåg det ändamålsenligt att i propositionen på nytt bedöma den tidigare lagstiftningslösningen i fråga om den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, eftersom det blir aktuellt att bedöma den i samband med den totalreform av penningtvättslagstiftningen som inleds genast när EU:s penningtvättsförordning, som väntar på att antas, har trätt i kraft. Till den delen konstaterades det i justitiekanslerns promemoria daterad den 22 maj 2024 att man i propositionen inte bör hänvisa till ändamålsenlighetsaspekter för att undvika att säga att meningsskiljaktigheterna mellan ministerierna om behovet av att ändra den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt inte enbart gäller omfattningen av det nationella handlingsutrymme som EU:s penningtvättsdirektiv medger. Justitiekanslern anser att det rentav är nödvändigt att föra fram detta i regeringens proposition med tanke på riksdagens tillgång till information och behandlingen av regeringens proposition i riksdagen.

3. Som en del av den kompromiss som inrikesministeriet och finansministeriet uppnådde i den fortsatta beredningen ströks förslaget om ändring av den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, som ingick i det andra lagförslaget. I utkastet till proposition har denna strykning av ändringsförslaget motiverats med de uttalade grunder som det redogörs för ovan, det vill säga med att ministerierna har olika tolkningar av huruvida lagförslagen i regeringens proposition ryms inom det nationella handlingsutrymme som de aktuella penningtvättsdirektiven medger, och med att man inte har ansett det ändamålsenligt att i propositionen på nytt bedöma den tidigare lagstiftningslösningen om den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen om utredning av penningtvätt, eftersom det blir aktuellt att bedöma den i totalreformen av penningtvättslagstiftningen. Med andra ord har behovet av att ändra den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt bedömts i utkastet till proposition, och på de grunder som nämns ovan har man kommit fram till att bedömningen av ändringsbehovet inte slutförs i denna proposition och att någon ändring inte heller föreslås. I sin promemoria daterad den 22 maj 2024 har justitiekanslern konstaterat att det med tanke på propositionsutkastets interna följdriktighet bör noteras att man samtidigt fortfarande i utkastet (s. 102) drar den tydliga slutsatsen att det nationella handlingsutrymme i det tredje lagförslaget (8 b § i företagsköpslagen) har tillämpats i enlighet med EU-domstolens rättspraxis. En kvalificering av skyddande av den nationella säkerheten som grund för att få information förefaller alltså enligt justitiekanslerns promemoria vara relevant för frågan om man kan dra slutsatsen att det nationella handlingsutrymme har tillämpats i enlighet med EU-domstolens rättspraxis i det tredje lagförslaget.
4. I justitiekanslerns promemoria daterad den 22 maj 2024 konstateras att behovet av att ändra den första meningen i 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt och den preciserade formuleringen av det tredje lagförslaget nu inte förefaller ha bedömts konsekvent på samma grunder i propositionsutkastet, trots att det i båda fallen handlar om användning och utlämnande av uppgifter i penningtvättsregistret, som i sista hand regleras av EU:s penningtvättsdirektiv, för samma användningsändamål och uppenbarligen också om tolkning av samma domar av EU-domstolen. I fråga om den förstnämnda bestämmelsen var slutsatsen i propositionsutkastet att bedömningen av ändringsbehovet inte slutförs och att något ändringsförslag inte heller görs, utan att den första meningen i 4 § 4 mom. i den lagen kvarstår i sin nuvarande form, där skyddandet av den nationella säkerheten som grund för utlämnande av information inte kvalificeras. När det gäller den sistnämnda var slutsatsen däremot att den nationella säkerheten som grund för att få information

måste kvalificeras. I propositionsutkastet anges inte tydligt några grunder som eventuellt gör det godtagbart att regleringen skiljer sig åt i de ovannämnda situationerna där information fås och lämnas ut. I sin promemoria konstaterade justitiekanslern att det är motiverat att finansministeriet som föredragande ministerium är konsekvent i sin rättsliga bedömning i hela regeringspropositionen, men att det är upp till finansministeriet att överväga hur det i sista hand ser till att bedömningen är konsekvent. I det avseendet konstaterar justitiekanslern dessutom att det rättsligt sett är möjligt att avvika från konsekvenskravet om unionsrätten medger nationellt handlingsutrymme för annorlunda reglering, och om detta motiveras tillräckligt ingående i regeringens proposition. Inrikesministeriets, arbets- och näringsministeriets och finansministeriets gemensamma syn var att det tredje lagförslaget ska strykas och därmed att ingen ny 8 b § ska föreslås i företagsköplagen. Vid beredningen lyckades man inte inom den tid som stod till förfogande hitta en konsekvent formulering och rättsliga motiveringar till att propositionen ryms inom det nationella handlingsutrymme som EU-rätten medger, utan att till vissa delar vara tvungen att formulera utlämnandet av uppgifter ur penningtvättsregistret striktare än i den gällande lagstiftningen. Strykningen påverkar den samlade regleringen på det sättet att propositionen inte längre innehåller några motstridigheter i den rättsliga bedömningen av normerna för tillgång till och utlämnande av information. Strykningen behandlas trots det i avsnitt 5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser och i avsnitt 6. Remissvar och justitiekanslerns förhandsgranskningar.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

4 kap. Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

2 §. Rapportens form och innehåll. Enligt 4 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen ska en rapporteringsskyldig utan dröjsmål rapportera tvivelaktiga transaktioner och misstanke om finansiering av terrorism till centralen för utredning av penningtvätt. I 4 kap. 2 § i penningtvättslagen finns bestämmelser om rapportens form och innehåll. Enligt den nämnda bestämmelsen ska tvivelaktiga transaktioner rapporteras elektroniskt med en särskild tillämpning som centralen för utredning av penningtvätt har reserverat för ändamålet. Av särskilda skäl kan rapporteringen också ske via en krypterad anslutning eller på något annat datasäkert sätt.

Rapporter om tvivelaktiga transaktioner ska innehålla de uppgifter om kundkontroll som avses i 3 kap. 3 § i penningtvättslagen och uppgifter om transaktionens art, beloppet av och valutan för de medel eller övrig egendom som ingår i transaktionen, medlens eller den övriga egendomens ursprung, hur medlen och egendomen avses bli omsatta och de omständigheter som gjorde transaktionen tvivelaktig och även uppgift om huruvida transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts.

Enligt 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen utfärdas närmare bestämmelser om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner genom förordning av statsrådet. Någon förordning bereddes inte i samband med beredningen av penningtvättslagen.

Centralen för utredning av penningtvätt använder sig av applikationen goAML för att ta emot rapporter om tvivelaktiga transaktioner. När centralen för utredning av penningtvätt tar emot rapporter från rapporteringsskyldiga via goAML ska rapporten vara i en form som stöds av

applikationen. Det är en mycket väsentlig och konkret del i bekämpningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism att rapporten har korrekt form, eftersom rapporteringsvolymen och en effektiv hantering av den förutsätter att rapporterna fås i en form som stöds av applikationen. Centralen för utredning av penningtvätt har utfärdat en teknisk anvisning på engelska om rapportens form som visar hur en rapport om tvivelaktiga transaktioner ska göras. Anvisningen är dock inte bindande, i motsats till myndighetsföreskrifter.

Det föreslås att 4 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen ändras så att det i stället för att föreskriva om bemyndigande att utfärda förordning föreskrivs om ett bemyndigande för centralen för utredning av penningtvätt att utfärda föreskrifter. Att bemyndiga centralen för utredning av penningtvätt att utfärda föreskrifter är ett mer ändamålsenligt sätt att säkerställa att rapporterna om tvivelaktiga transaktioner görs i rätt form. Det föreslås att bemyndigandet för statsrådet att utfärda förordning i 4 kap. 2 § 3 mom. ändras så att centralen för utredning av penningtvätt har rätt att för de rapporteringsskyldiga utfärda bindande föreskrifter genom vilka man kan säkerställa att rapporterna är tekniskt kompatibla med den använda applikationen. Det här är motiverat med beaktande av att det även i annan lagstiftning finns bestämmelser om bemyndigande av myndigheter att utfärda föreskrifter, som Tullens befogenhet att meddela en föreskrift i 4 § 5 mom. i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) och Skatteförvaltningens befogenhet att meddela föreskrifter i 3 kap. 19 § 6 mom. i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister (739/2022). I 4 § 5 mom. i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton bemyndigas Tullen att meddela föreskrifter om de tekniska krav som ställs på datasöksystemet för bank- och betalkonton. Skatteförvaltningen bemyndigas i 3 kap. 19 § 6 mom. i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister att meddela föreskrifter om gränssnitt som avses i 3 mom., om andra elektroniska informationssäkra sätt som avses i 4 mom. och om förfarande för uppfyllande av anmälningsplikten.

Utfärdandet av föreskrifter om rapportens form och presentationen av dess innehåll förutsätter inte heller bestämmelser på förordningsnivå eftersom det redan finns bestämmelser på lagnivå om insamling och lagring av uppgifter och om deras innehåll. Centralen för utredning av penningtvätts befogenhet att utfärda föreskrifter om rapporter om tvivelaktiga transaktioner är motiverad i fråga om sådana tekniska krav som inte påverkar kraven på sakinnehållet i de uppgifter som rapporteras, utan endast preciserar dem. Enligt till exempel 4 kap. 2 § 2 mom. i penningtvättslagen är transaktionens art en uppgift som ska rapporteras till centralen för utredning av penningtvätt. Transaktionens art kan dock beskrivas på många olika sätt. Också utvecklingen av nya tekniker kan leda till att nya transaktionsformer uppkommer, varvid centralen för utredning av penningtvätt i en föreskrift kan precisera vilken terminologi som ska användas för att rapportera uppgifter om transaktionens art för att uppgifterna ska vara så enhetliga som möjligt och enkla att vidarebehandla. Det behövs också mer exakta bestämmelser i en föreskrift av centralen för utredning av penningtvätt om andra uppgifter som nämns i 4 kap. 2 § 2 mom. i penningtvättslagen, som beloppet av och valutan för de medel eller övrig egendom som ingår i transaktionen, medlens eller den övriga egendomens ursprung, hur medlen och egendomen avses bli omsatta och de omständigheter som gjorde transaktionen tvivelaktig och även uppgift om huruvida transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts.

Vid utfärdandet av föreskriften ska de språkliga rättigheter som tryggas i 17 § i grundlagen och i språklagen (423/2003) beaktas. Dessutom ska 5 § i lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar (189/2000) beaktas, enligt vilken förordningar och föreskrifter som ska publiceras i en föreskriftssamling samt andra dokument och tillkännagivanden ska publiceras samtidigt på finska och svenska. När föreskriften bereds ska det ordnas tillfälle för intressentgrupper, som rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen, att bli hörda i enlighet med 6 kap. i förvaltningslagen.

Efterlevnaden av centralen för utredning av penningtvätts föreskrift kan säkerställas genom att den applikation som centralen använder för att ta emot rapporter inte tar emot rapporter i felaktig form eller rapporter med bristfälligt innehåll. Dessutom bör man beakta att övervakare i enlighet med penningtvättslagen har möjlighet att förelägga administrativt vite om den rapporteringsskyldige inte uppfyller sina skyldigheter enligt penningtvättslagen eller följer de bestämmelser eller föreskrifter som har meddelats med stöd av penningtvättslagen i enlighet med det som föreskrivs i 7 kap. 7 § i penningtvättslagen. Till de nämnda skyldigheterna hör att rapportera tvivelaktiga transaktioner. Dessutom föreskrivs det i 8 kap. i penningtvättslagen om ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift som tillsynsmyndigheten kan påföra för försummelse att följa bestämmelserna i den lagen. Också rekvisitet för penningtvätt av oaktksamhet enligt 32 kap. 9 § i strafflagen torde kunna uppfyllas om en person som arbetar hos en rapporteringsskyldig försummar att uppfylla rapporteringsskyldigheten enligt penningtvättslagen och dessutom vidtar åtgärder i enlighet med rekvisitet för penningtvättsbrott. Med beaktande av de ovan nämnda omständigheterna ansåg man vid beredningen av propositionen att det inte behöver föreskrivas om nya straffrättsliga eller administrativa påföljder för de rapporteringsskyldiga till följd av den ändring som föreslås i penningtvättslagen.

6 kap. Uppgifter om verkliga förmånstagare

5 §. *Den rapporteringsskyldigas, tillsynsmyndighetens och advokatföreningens rapporteringsskyldighet. I 1 mom. föreslås att det finskspråkiga begreppet rekisterin ylläpitäjä ändras så att man konsekvent använder rekisterinpitäjä i stället. Dessutom föreslås det att innehållet i anmälan till den personuppgiftsansvarige preciseras för att den bättre ska motsvara förutsättningen i artikel 30.4 i det femte penningtvättsdirektivet. Enligt direktivet ska de rapporteringsskyldiga och de behöriga myndigheterna åläggas att rapportera alla avvikelser som de hittar mellan de uppgifter om verkligt huvudmannaskap som finns tillgängliga i de centrala registren och de uppgifter om verkligt huvudmannaskap som är tillgängliga för dem. I sin anmälan till den personuppgiftsansvarige ska de rapporteringsskyldiga, tillsynsmyndigheterna och advokatföreningarna noggrannare än hittills precisera till vilka delar uppgifterna är bristfälliga eller inkonsekventa. I enskilda fall och av grundad anledning är det möjligt att i anmälan redogöra för omständigheter eller utredningar som bristerna och inkonsekvenserna grundar sig på om det är ändamålsenligt. Det är nödvändigt med noggrannare identifieringsuppgifter för att den personuppgiftsansvarige ska ha tillräckliga förutsättningar att bedöma korrektheten i registeruppgifterna om de verkliga förmånstagarna och behovet att uppdatera dem på det sätt som det bestäms i 2 mom. i samma paragraf. Dessutom föreslås det att preciseringen ”trots bestämmelserna om sekretess” fogas till i paragrafens 1 mom. för att praxis för rapportering av förmånstagaruppgifter ska gälla alla rapporteringsskyldiga på samma sätt, och därmed kan man inte åberopa de bestämmelser om tystnadsplikt som föreskrivs i 15 kap. 14 § i kreditinstitutslagen och 30 kap. 1 § i försäkringsbolagslagen (521/2008) enligt vilka preciserade uppgifter inte kan meddelas.*

Enligt 5 § 4 mom. i handelsregisterlagen gör registermyndigheten efter att ha fått en tillsynsanmälan som avses i 6 kap. 5 § 1 mom. i penningtvättslagen en anteckning i registret, om uppgifterna i anmälan och förmånstagarregistret fortfarande avviker från varandra efter det att registermyndigheten först har uppmanat företaget eller sammanslutningen eller representanten för en i 6 § avsedd utländsk klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion att inom utsatt tid anmäla uppdaterade uppgifter om den verkliga förmånstagaren för registrering eller att fastställa de uppgifter som antecknats i registret om inte registeranteckningen är uppenbart grundlös. Registermyndigheten uppdaterar inte själv uppgifterna i förmånstagarregistret eller gör anteckningar i det, utan uppgifterna uppdateras enbart av de nämnda företagen eller sammanslutningarna på registermyndighetens uppmaning om inte

uppmeningen visar sig vara obefogad. Med registermyndighetens anteckning enligt handelsregisterlagen avses en anteckning som görs först efter en uppmaning om att företaget eller sammanslutningen eller representanten för en utländsk klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion inte har verifierat sina förmånstagaruppgifter genom att meddela om förändrade uppgifter eller genom att bekräfta riktigheten i de uppgifter som finns antecknade i registret. Anteckningen görs enbart om den efter uppmaningsförfarandet bedöms vara befogad. Närmare uppgifter är nödvändiga för att man i tillräcklig utsträckning ska kunna bedöma att det uppmaningsförfarande och den registeranteckning som avses i bestämmelsen är befogade.

De närmare uppgifter som det föreskrivs om i momentet ska ges till den personuppgiftsansvarige utan hinder av sekretessbestämmelser som avser anmälaren.

7.2 Lagen om centralen för utredning av penningtvätt

3 §. *Registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.* Det föreslås att 3 mom. 17 punkten i paragrafen kompletteras så att ett fotografi eller en ansiktsbild som behandlats med hjälp av särskilda tekniska metoder för identifiering av en person får registreras i penningtvättsregistret om det är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet. Bestämmelsens gällande lydelse möjliggör inte registrering av ett fotografi eller en ansiktsbild som behandlats med hjälp av särskilda tekniska identifieringsmetoder i penningtvättsregistret. Denna registrering kan behövas till exempel när ett fotografi eller en ansiktsbild av en person som registrerats i penningtvättsregistret behandlas i polisens system så att det går att få reda på personens rätta identitet utifrån fotografiet eller ansiktsbilden eller när det utreds om det finns tecken på att en bildförsedd handling förfalskats. Lämpliga skyddsåtgärder har i lagberedningen bedömts i ljuset av vad som redan finns föreskrivet i andra lagar inbegripet bestämmelserna i dataskyddslagen avseende brottmål. Vid registreringen av ett fotografi eller en ansiktsbild enligt förslaget är det möjligt att samla in dessa uppgifter endast i samband med insamling av andra uppgifter om den aktuella fysiska personen. Behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter i brottmål ska begränsas till vad som är nödvändigt med tanke på ändamålet med behandlingen med beaktande av EU:s dataskyddslagstiftning, regleringen om de grundläggande fri- och rättigheterna och grundlagsutskottets ställningstaganden. Lagen om centralen för utredning av penningtvätt har en strikt avgränsning i fråga om vem som har åtkomst till uppgifterna i fråga: endast centralens personal, vilket är en exceptionell avgränsning i polisens verksamhetsmiljö där poliserna vanligtvis har omfattande användarrättigheter till registren. Likaså är ändamålet för användningen av uppgifterna i penningtvättsregistret exakt avgränsad i lag. De särskilda lagstadgade skyddsåtgärder som nämns ovan omfattar förutom registreringen av fotografier och ansiktsbilder även behandlingen av de övriga föreslagna särskilda kategorierna av personuppgifter, såsom en persons politiska åsikt, religiösa övertygelse och etniska ursprung. Därmed behöver det inte föreskrivas om särskilda skyddsåtgärder i samband med den här propositionen.

I 3 mom. föreslås en *ny 18 punkt* enligt vilken en persons politiska åsikter eller religiösa övertygelse får registreras i penningtvättsregistret om registreringen är nödvändig med tanke på behandlingen av ärendet.

Dessutom föreslås i 3 mom. en *ny 19 punkt* enligt vilken en persons etniska ursprung får registreras i penningtvättsregistret om registreringen är nödvändig med tanke på behandlingen av ärendet.

I anslutning till det uppdrag centralen för utredning av penningtvätt har för att bekämpa finansiering av terrorism är det i vissa situationer nödvändigt att registrera en persons politiska

åsikter eller religiösa övertygelse i penningtvätsregistret. Registrering och annan behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är möjlig i polisens verksamhet. En exakt avgränsad och förutseende reglering av ärendet förutsätter att det även i lagen om centralen för utredning av penningtvätt läggs till en uttrycklig skrivning om behandling av de särskilda kategorierna av personuppgifter i fråga, eftersom registrering och annan behandling av en persons politiska åsikter, religiösa övertygelse och etniska ursprung är nödvändiga för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter. En persons politiska åsikter och/eller religiösa övertygelse framgår ofta av personens medverkan i en terroristgrupp. Det är nödvändigt för centralen för utredning av penningtvätt att behandla dessa uppgifter för att den ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter för att förhindra finansiering av terrorism. För utredning av misstanke om finansiering av terrorism är det nödvändigt att veta i vilken terroristgrupps verksamhet personen misstänks ha deltagit för att utredningen och andra bekämpningsåtgärder ska riktas rätt och i enlighet med proportionalitetsprincipen. Om centralen för utredning av penningtvätt undersöker vissa rapporter om tvivelaktiga transaktioner som eventuellt har samband med finansiering av terrorism, utreder den samtidigt om personerna i rapporterna i fråga har anknytning till varandra. Då vore det bra att det fanns tillgänglig information om vilka personer som hör till en extremhögergrupp och vilka till en vänsterinriktad terroristgrupp. Det är inte sannolikt att anta att en person som hör till en extremhögergrupp planerar att använda eller hota med våld tillsammans med en person som hör till en extremvänstergrupp. I sammanhanget är det också nödvändigt att i penningtvätsregistret registrera huruvida en viss person misstänks ha deltagit i en sydosturopeisk eller sydasiatisk terroristorganisations verksamhet, trots att personens etniska ursprung framgår av denna åtskillnad. Handlingssätten och handlingsmiljöerna för terrorister med samma etniska bakgrund skiljer sig betydligt från varandra och således bekämpas de utifrån olika utgångspunkter. I lagens 3 § 3 mom. föreskrivs inte om någon rätt att behandla dessa särskilda kategorier av personuppgifter.

I verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt beaktas relevanta skyddsåtgärder i anslutning till behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter. En persons politiska åsikter, religiösa övertygelse eller etniska ursprung registreras i penningtvätsregistret endast i samband med att en rapport om en tvivelaktig transaktion, en rapport om finansiering av terrorism, en förfrågan eller ett svar på en förfrågan eller någon annan anmälan avseende personen tas emot i systemet eller om man senare får ytterligare uppgifter om personen, och behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är nödvändig för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utföra sina uppgifter. Personer med vissa politiska åsikter, religiösa övertygelser eller etniska ursprung sammanförs inte i penningtvätsregistret utifrån dessa egenskaper, utan uppgifterna är alltid en del av registreringen av andra uppgifter om den fysiska personen i fråga. Dessa uppgifter samlas inte in om personer som inte är föremål för en rapport om en tvivelaktig transaktion eller finansiering av terrorism eller annat utlämnande av uppgifter. Centralen för utredning av penningtvätt skaffar själv information om personers politiska åsikt, religiösa övertygelse eller etniska bakgrund endast när det är nödvändigt för att den ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter. De insamlade uppgifterna är en del av det sekretessbelagda penningtvätsregistret som endast personalen vid centralen för utredning av penningtvätt har åtkomst till och den har genomgått en lämplig dataskyddsutbildning och är insatt i behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter. Penningtvätsregistret får användas endast i polisens säkerhetsnät genom inloggning med tvåstegsautentisering. I 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs om de avgränsade användningsändamål för vilka uppgifter ur penningtvätsregistret kan lämnas ut.

I förarbetena till lagen om behandling av personuppgifter i brottmål (RP 31/2018 rd, s. 42) konstateras att: *"I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse om profilering. Enligt vad som föreskrivs i artikel 11 i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning är profilering som leder till*

diskriminering av fysiska personer på grundval av särskilda kategorier av personuppgifter förbjuden. Med profilering avses enligt den definition som föreslås i 3 § 1 mom. 11 punkten automatiserad behandling av personuppgifter som består i att dessa personuppgifter används för att bedöma personliga egenskaper hos en fysisk person, såsom pålitlighet, beteende, intressen eller förflyttningar. Med diskriminering åter avses att utan godtagbart skäl särbehandla en person av en orsak som avses i 1 mom., enligt vad som föreskrivs om detta bland annat i artiklarna 21 och 52 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna samt i 6 § 2 mom. i grundlagen. I praktiken förbjuds genom bestämmelsen i princip till exempel en sådan på algoritmer baserad profilering som leder till att personer som hör till en viss etnisk grupp blir föremål för striktare övervakning eller kontroll än andra.”

Ingen etnisk profilering görs utifrån de särskilda kategorier av personuppgifter som registreras i penningtvättsdirektivet. Uppgifter om personers politiska åsikter, religiösa övertygelse eller etniska ursprung används endast vid förhindrande, avslöjande och utredning av brott samt för att föra ett ärende till undersökning när det är nödvändigt. Särskilda kategorier av personuppgifter som registrerats i registret används endast vid utredningsåtgärder där syftet är att få information om huruvida en viss person som finns registrerad i penningtvättsregistret har koppling till en viss verksamhet som misstänks vara kriminell, till en aktör eller verksamhet som bedriver misstänkt brottslig verksamhet eller aktörer som kan äventyra den nationella säkerheten. Syftet är alltså inte att samla till exempel personer med ett visst etniskt ursprung i samma register och granska deras verksamhet endast utifrån deras gemensamma etniska ursprung och utifrån det ta fram en bedömning av personernas tillförlitlighet, beteende eller förflyttningar. Centralen för utredning av penningtvätt använder inte heller algoritmer eller artificiell intelligens för att kategorisera eller söka en grupp människor utifrån identifieringsuppgifter baserade på etnicitet eller andra särskilda kategorier av personuppgifter och kategoriserar inte heller på annat sätt personer som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter i olika ställning utan en godtagbar motivering.

I de ovan nämnda exemplen styrs de utredningsåtgärder som gäller personerna i fråga utifrån den politiska åsikten, religiösa övertygelsen eller det etniska ursprunget. Med beaktande av åtgärderna i fråga, inbegripet förfrågningar om personerna till utländska och inhemska myndigheter, är det för personernas eget rättsskydd väsentligt att utredningsåtgärderna genast kan inriktas och dimensioneras korrekt.

Det föreslås att 7 mom. i paragrafen ändras så att uppgifterna i penningtvättsregistret stryks ur registret senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att anteckningen gjordes, dock så att om de mottagna uppgifterna tagits med i en samlad utredning stryks uppgifterna senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att den samlade utredningen inleddes. Verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt är av sådant slag att en inkommen uppgift nödvändigtvis inte förekommer i registret som en enda rapport om en tvivelaktig transaktion och som entydigt kan strykas jämnt tio år efter att den har gjorts, utan uppgiften kan finnas kvar som en del av en samlad utredning. När det enligt uppgifter och eventuella tilläggsutredningar hos centralen för utredning av penningtvätt finns skäl att anta att ärendet behöver utredas mer ingående öppnas en samlad utredning. Nu föreslås det att uppgifterna ska strykas tio år efter att en samlad utredning har öppnats och till vilken ett visst informationsinnehåll har överförts, och inte från att informationen ursprungligen inkom till centralen för utredning av penningtvätt. Då kan enskilda poster som i sak bildar en helhet (rapport om en tvivelaktig transaktion) strykas centraliserat vid samma tidpunkt, vilket inte när uppgifterna stryks leder till att det uppstår informationsluckor eller en snedvridning av helhetsbilden eller den övergripande förståelse av fallet i fråga som den personuppgift som ska strykas ingår i. Genom detta förfarande säkerställs även uppgiftens integritet i sammanhanget med tanke på den registrerades rättigheter. Lagringen av uppgifterna har betydelse även för att

säkerställa den registrerades rättsskydd i processen så att allt det som har anmälts till penningtvätsregistret och hur informationen har behandlats kan spåras (*evidence trail*) om saken går vidare från förundersökning till domstol och genom överklagande till hovrätten eller högsta domstolen. På det sättet kan man verifiera den information som låg till grund för att undersökningen inleddes och undersökningsåtgärderna vidtogs.

Den exakta tidsgränsen på tio år bör även ersättas med en hänvisning till kalenderårets slut för att lagstiftningen ändamålsenligt ska motsvara de praktiska processerna och inte den teoretiska skyldigheten att radera anmälningar varje dag. I praktiken körs strykningarna av anmälningarna var tredje månad så att de anmälningar som ska preskriberas under de nästa tre månaderna stryks. Med ett omnämnande av kalenderåret blir resultatet att skyldigheten att stryka uppgifter för att säkerställa dataskyddet bättre motsvarar de praktiska processerna. Det gör det också möjligt med en centraliserad strykning av uppgifter en gång om året tillsammans med implementering av olika kontroller, nedkörning av tjänster och ställande av databasen i offline-status. Det här möjliggör även en bättre integritet för uppgifterna eftersom personuppgifter då inte av praktiska skäl stryks i förtid i strid med lagen.

4 §. Centralens rätt att få, använda och lämna ut uppgifter.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. ska kompletteras så att uppgifter i penningtvätsregistret får lämnas ut till Finansinspektionen, om uppgifterna är nödvändiga för utförandet av de i kreditinstitutslagen föreskrivna uppgifter som krävs för en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessutom föreslås det att motsvarande nödvändiga uppgifter ska få lämnas ut även till Europeiska centralbanken i dess skötsel av uppgifter enligt SSM-förordningen.

Genom förslaget sätts artikel 117.5 i kreditinstitutsdirektivet nationellt i kraft och säkerställs informationsutbyte mellan centralen för utredning av penningtvätt, myndigheterna för tillsyn över förhindrandet av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt tillsynsmyndigheterna över kreditinstitut på det sätt artikeln förutsätter. Enligt bestämmelsen är finansunderrättelseenheter och myndigheter som utövar tillsyn över förhindrandet av penningtvätt och av finansiering av terrorism och tillsynsmyndigheter över kreditinstitut förpliktade till ett nära samarbete med varandra och att förse varandra med information som är relevant för deras respektive uppgifter i enlighet med kreditinstitutslagstiftningen och lagstiftningen för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Den nämnda bestämmelsen i kreditinstitutsdirektivet förpliktar medlemsstaterna och är inte till exempel en medlemsstatsoption. I direktivets bestämmelse räknas det till exempel inte upp vilka uppgiftskategorier som får lämnas ut. Sett till ett effektivt genomförande och syftet med regleringen föreslås det att utlämnandet av uppgifter ska gälla alla sådana uppgifter som är nödvändiga när en banktillsynsmyndighet sköter sina uppgifter i anslutning till förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

En allmän samarbetsplikt mellan centralen för utredning av penningtvätt, polisen, Enheten för utredning av grå ekonomi, Skatteförvaltningen och övriga behöriga myndigheter för att förebygga och bekämpa brottslighet ingår redan i 3 c § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen. För att säkerställa informationsutbytet i enskilda fall föreslås en uttrycklig bestämmelse om att centralen för utredning av penningtvätt ska ha rätt att lämna ut information till banktillsynsmyndigheten. Syftet med utlämnandet av information är att identifiera allvarliga överträdelser av bestämmelser om penningtvätt och finansiering av terrorism.

Enligt den föreslagna bestämmelsen har centralen för utredning av penningtvätt rätt att till Finansinspektionen lämna ut sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av tillsynsuppgifter enligt kreditinstitutslagen. Europeiska bankmyndigheten har för att främja en enhetlig tillämpning av bestämmelsen utfärdat tillämpningsanvisningar utifrån artikel 117.6 i kreditinstitutsdirektivet. Uppgifter kan lämnas både till Finansinspektionen och Europeiska centralbanken när Europeiska centralbanken är banktillsynsmyndighet enligt SSM-förordningen. I praktiken gäller banktillsynsmyndighetens rätt att få information i synnerhet prövning i samband med beviljande eller återkallande av koncession, tillsyn över operativa risker, utredning av tillförlitligheten och lämpligheten hos ledningen vid ett kreditinstitut samt allmän tillsyn över att villkoren och regleringen för koncessionen efterlevs. I enlighet med den gällande bestämmelsen fattas beslutet om utlämnande av information vid centralen för utredning av penningtvätt av en polisman som hör till befälet liksom i övriga utlämnanden av information i momentet i fråga.

För utlämnandet av information förutsätter artikel 117.5 i kreditinstitutsdirektivet dessutom att informationsutbytet inte undergräver någon pågående utredning eller undersökning eller något pågående förfarande i enlighet med straffrätten eller förvaltningsrätten i den medlemsstat där myndigheten är belägen. Om motsvarande förutsättning finns redan bestämmelser i 4 § 5 mom. i den gällande lagen om centralen för utredning av penningtvätt, och kräver sålunda inte andra åtgärder i det nationella genomförandet. Enligt den gällande bestämmelsen kan centralen för utredning av penningtvätt sätta begränsningar och ställa villkor för användningen av de uppgifter som lämnas ut samt vägra att lämna ut uppgifter om det finns skäl att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism och målen för utredningen kan äventyras om uppgifter lämnas ut.

En förutsättning för att lämna ut uppgifter är att uppgifterna är nödvändiga för skötseln av banktillsynen. Alla myndigheter har sin egen roll och sitt ansvar vid förhindrandet av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Det finns emellertid områden där myndigheternas uppgifter kompletterar varandra och därför är samarbetet och informationsutbytet mellan myndigheterna nödvändigt för att effektivt identifiera, förhindra och hantera risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. En förutsättning för att Finansinspektionen eller Europeiska centralbanken ska ha rätt att få information är att risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism ska kunna motiveras konkret innan uppgifterna begärs. Likaså förutsätts det konkret motivering i situationer där en avsevärt förhöjd risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism anses anknyta till aktieägare, medlemmar i ledningen eller personer som ansvarar för centrala funktioner.

Rätten för centralen för utredning av penningtvätt att få information av en annan myndighet baserar sig redan på 1 mom. i den gällande paragrafen. Förutsättningen i artikel 117.5 i kreditinstitutsdirektivet för utlämnande av information från banktillsynsmyndigheten till centralen för utredning av penningtvätt förutsätter därför inte nationella genomförandeåtgärder.

Grunden för utlämnande av uppgifter har inte kopplats till nödvändighets- eller behovskriteriet, eftersom centralen för utredning av penningtvätt enligt 5 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt kan sätta begränsningar och ställa villkor för användningen av de i 4 mom. avsedda uppgifter som lämnas ut samt vägra att lämna ut uppgifter till någon annan än en förundersökningsmyndighet om det finns skäl att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism och målen för utredningen kan äventyras om uppgifter lämnas ut. Dessutom har man beaktat att uppgifter enligt lagen får lämnas ut även på eget initiativ, och endast på de grunder enligt vilka uppgifterna enligt lag kan fås. Den föreslagna formuleringen där ingetdera av kriterierna uttryckligen nämns är motiverad eftersom det i andra lagar finns bestämmelser som exakt och noggrant avgränsar hur information fås och lämnas ut i det avseendet att utlämnandet

av information i olika situationer alltid bedöms med en koppling till nödvändighets- eller behovskriteriet. Exempelvis utlämnande av information på eget initiativ kan inte kopplas till nödvändighetskriteriet, och samtidigt kan information inte lämnas ut på begäran till en myndighet enligt behovskriterier, om myndigheten endast kan få information när det är nödvändigt för att den ska kunna utföra sina uppgifter som behörig myndighet.

7.3 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

18 §. *Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter.* Det föreslås att det görs en teknisk ändring i förteckningen i paragrafens 1 mom. 14 punkt genom att punkten ändras till ett kommatecken.

Det föreslås en ny 15 punkt i 1 mom. i paragrafen. Enligt den föreslagna 15 punkten kan Skatteförvaltningen trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige till Patent- och registerstyrelsen då de uppgifter som lämnas ut är sådana som konstaterats i samband med skattekontroll eller i något annat sammanhang och som kan vara relevanta vid säkerställandet av korrektheten och aktualiteten i uppgifter om faktiska förmånstagare som registrerats med stöd av 6 kap. 4 § i penningtvättslagen och 5 § i handelsregisterlagen. Enligt 18 § 1 mom. 9 och 10 punkten i den gällande skatteuppgiftslagen kan Skatteförvaltningen på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter till Patent- och registerstyrelsen endast för tillsynen över stiftelser och tillsynen över revisorer samt enligt 12 punkten till den del som Patent- och registerstyrelsen fungerar som tillsynsmyndighet i enlighet med penningtvättslagen. Den gällande lagen möjliggör alltså inte att Skatteförvaltningen på eget initiativ ger Patent- och registerstyrelsen sådana beskattningsuppgifter som kan användas för att säkerställa korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om verkliga förmånstagare.

För utredningen av brott med anknytning till penningtvätt och finansiering av terrorism och för spårning av misstänkta är det viktigt att uppgifterna i förmånstagarregistret är exakta och uppdaterade eftersom de misstänkta kan försöka dölja sin identitet bakom företagsstrukturer. Enligt artikel 30.4 i femte penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att de uppgifter som finns i det centrala register som avses i punkt 3 i artikeln är adekvata, korrekta och aktuella, och ska införa mekanismer för detta.

Patent- och registerstyrelsen får för närvarande uppgifter om korrektheten och aktualiteten i de registrerade förmånstagaruppgifterna i huvudsak via den tillsynsämälan som det föreskrivs om i 6 kap. 5 § 1 mom. i penningtvättslagen. Det bör föreskrivas om att Skatteförvaltningen på eget initiativ ska ha rätt att ge sådana beskattningsuppgifter som kan användas för att säkerställa korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om verkliga förmånstagare.

Det föreslås att rätten att lämna ut information ska begränsas endast till sådana beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige som kan vara relevanta vid säkerställandet av att registeruppgifterna om verkliga förmånstagare är korrekta och uppdaterade. Sådana är till exempel uppgifter om aktieägarna i ett företag och deras ägarandelar. Företag och sammanslutningar är skyldiga att regelbundet i enlighet med 8 § i lagen om beskattningsförfarande och Skatteförvaltningens beslut om uppgifter som ska ingå i en skattedeklaration till Skatteförvaltningen meddela uppgifter om namnet, personbeteckningen eller företags- eller sammanslutningsnumret och antalet ägda aktier för en sådan aktieägare som äger minst 10 procent av ett bolags aktier. Skatteförvaltningen får ägaruppgifter även i samband med verkställandet av överlåtelsebeskattning och vid skattekontroll. Dessa uppgifter om ägare som regelbundet meddelas är i princip sådana uppgifter som Patent- och registerstyrelsen utnyttjar vid tillsynen över förmånstagarregistret. Dessutom kan man vid tillsynen över

uppgifter om förmånstagare utnyttja uppgifterna om kontrollerande personer i CRS/DAC2/Fatca-rapporterna. CRS/DAC2 ålägger Skatteförvaltningen att övervaka ägandet i sammanslutningar och rapporteringen om kontrollerande personer. Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut information om upptäckta brister motsvarar dels det fjärde och femte penningtvättsdirektivets syften för utnyttjande av uppgifter om förmånstagare i beskattningen, dels den nationella omsorgsplikten, med stöd av vilken det i beskattningen fås uppmärksamhet vid penningtvättsriskerna och även CRS/DAC2-skyldigheterna för att omsorgsplikten ska uppfyllas.

19 §. *Utlämnande av uppgifter till åklagar- och förundersökningsmyndigheter samt skyddspolis.* Det föreslås att rubriken för paragrafen ändras så att orden ”samt skyddspolis” fogas till. Med den föreslagna kompletteringen motsvarar rubriken det föreslagna innehållet i paragrafen.

Det föreslås att det görs en teknisk ändring som avser förteckningen i paragrafens 1 mom. 3 *punkt* genom att punkten ändras till ett kommatecken.

I paragrafens 1 mom. föreslås en *ny 4 punkt* med stöd av vilken Skatteförvaltningen kan lämna ut beskattningsuppgifter till skyddspolis. Enligt punkten kan uppgifter lämnas ut till skyddspolis för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Genom tillägget av den nationella säkerheten som grund för utlämnande av uppgifter beaktas de förändringar i polisens uppdrag som följde av att lagen om civil underrättelseinhämtning trädde i kraft samt återställs möjligheten att lämna ut uppgifter för att förhindra brott. När skyddet av den nationella säkerheten används som grund för att lämna ut uppgifter förutsätts det att bestämmelserna är så detaljerade att ändamålsbegränsningen och nödvändighetskravet i samband med skyddet av personuppgifter uppfylls. Då de bestämmelser som ska tillämpas på skyddspolisens informationsrelaterade befogenheter i anslutning till skyddet av den nationella säkerheten är utspridda över flera författningar är det i praktiken mycket svårt att precisera alla bestämmelserna samtidigt. Skyddet av den nationella säkerheten är i sig en relativt allmän grund för civila och militära underrättelsemyndigheters rätt att få information, och det är motiverat att knyta grunden för rätten att få information närmare till syftet med civil och militär underrättelseinhämtning samt de föremål för civil och militär underrättelseinhämtning som anges i underrättelselagarna. Därför är det motiverat att bestämmelserna om skyddspolisens informationsrelaterade befogenheter i samband med skyddet av den nationella säkerheten kopplas till sådan verksamhet som avses i 5 a kap. 3 § i polislagen som allvarligt hotar den nationella säkerheten om ingen sådan koppling framgår av sammanhanget i övrigt. I fråga om de informationsrelaterade befogenheter som anges i 5 a kap. i polislagen kan kopplingen anses framgå av sammanhanget och i 5 a kap. 50 § i polislagen nämns kopplingen också uttryckligen.

De uppgifter som behandlas hos Skatteförvaltningen kan i vissa fall ha en mycket stor betydelse för skyddspolisens verksamhet. Det kan till exempel handla om misstänkt kringgående av sanktioner, finansiering av terrorism eller hybridpåverkan. Beskattningsuppgifterna är viktiga vid bedömningen av ekonomisk verksamhet eller andra ekonomiska projekt som misstänks ha koppling till verksamhet som äventyrar den nationella säkerheten. Till dessa viktiga uppgifter räknas sedvanliga uppgifter om den ordinarie beskattningen i Skatteförvaltningens register, men även uppgifter som samlas in i samband med skattekontroller och Skatteförvaltningens specialövervakning. Skatteförvaltningen samlar in och får i samband med skattekontroll sådan information som inte är tillgänglig i andra informationskällor. Som jämförelseobjekt kan tas förundersökningsmyndigheter som undersöker ekonomisk brottslighet, i vilkas arbete det ofta är nödvändigt med olika beskattningsuppgifter vid bedömningen av olika ekonomiska aktörer.

Detsamma gäller även bedömningen av sådana aktörer och ekonomiska projekt som handlar om verksamhet som eventuellt äventyrar den nationella säkerheten.

20 §. Utlämnande av uppgifter till vissa myndigheter. Det föreslås att det görs en teknisk ändring som avser förteckningen i paragrafens 9 punkt genom att punkten ändras till ett kommatecken.

Till paragrafen fogas en *ny 10 punkt* för att Skatteförvaltningen utan hinder av sekretesskyldigheten på begäran till Patent- och registerstyrelsen ska kunna lämna ut sådana beskattningsuppgifter samt identifieringsuppgifter om den skattskyldige som är nödvändiga för säkerställandet av att de uppgifter om verkliga förmånstagare som registrerats med stöd av 6 kap. 4 § i penningtvättslagen och 5 § i handelsregisterlagen är korrekta och uppdaterade.

Enligt 20 § 8 punkten i den gällande skatteuppgiftslagen kan Skatteförvaltningen på begäran till Patent- och registerstyrelsen lämna ut sådana beskattningsuppgifter som är nödvändiga vid tillsynen över de skyldigheter i samband med kundkontroll som föreskrivs i 3 kap. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Den gällande lagen möjliggör alltså inte att Skatteförvaltningen på begäran ger Patent- och registerstyrelsen sådana beskattningsuppgifter som kan användas för att säkerställa korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om verkliga förmånstagare.

För utredningen av brott med anknytning till penningtvätt och finansiering av terrorism och för spårning av misstänkta är det viktigt att uppgifterna i förmånstagarregistret är exakta och uppdaterade eftersom de misstänkta kan försöka dölja sin identitet bakom företagsstrukturer. Enligt artikel 30.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att de uppgifter som finns i det centrala register som avses i punkt 3 är adekvata, korrekta och aktuella, och ska införa mekanismer för detta.

Patent- och registerstyrelsen får för närvarande uppgifter om korrektheten och aktualiteten i de registrerade förmånstagaruppgifterna i huvudsak via den tillsynsämälan som det föreskrivs om i 6 kap. 5 § 1 mom. i penningtvättslagen. Det bör föreskrivas om Patent- och registerstyrelsens rätt att på begäran få sådana beskattningsuppgifter som kan användas för att säkerställa korrektheten och aktualiteten i registeruppgifterna om verkliga förmånstagare. Det föreslås att rätten att lämna ut information ska begränsas endast till sådana beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige som kan vara relevanta och som är nödvändiga vid säkerställandet av att registeruppgifterna om verkliga förmånstagare är korrekta och uppdaterade. Sådana är till exempel uppgifter om aktieägarna i företag och deras ägarandelar.

7.4 Lagen om Finansinspektionen

71 §. Rätt och skyldighet att lämna ut information. Det föreslås att *det inledande stycket i 1 mom.* ändras så det läggs till en precisering att Finansinspektionen har rätt att på eget initiativ och på begäran lämna ut information. Det föreslås att en *ny 2 a punkt* fogas till paragrafens 1 mom. enligt vilken Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna har rätt att lämna ut information till skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till skyddspolisens uppgifter enligt polisförvaltningslagen och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Rätten att lämna ut uppgifter omfattar rätten att lämna ut uppgifter på eget initiativ och på begäran.

Utöver vad som föreskrivs i offentlighetslagen har Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut sekretessbelagd information till andra myndigheter så som det närmare bestäms i 71 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen. Enligt paragrafens 2 mom. har Finansinspektionen rätt att lämna ut endast den information som var och en av de

myndigheter som nämns i 1 mom. behöver för att kunna utföra sina uppgifter, och om information lämnas ut till utländska myndigheter, under förutsättning att informationen i den andra staten omfattas av motsvarande tystnadsplikt som Finansinspektionen har.

I 71 § 1 mom. 2 punkten i lagen om Finansinspektionen föreskrivs om utlämnande av uppgifter till förundersökningsmyndigheterna. Enligt bestämmelsen har Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut information till Finlands och andra EES-staters förundersökningsmyndigheter för förhindrande och utredning av brott och för meddelande av näringsförbud i enlighet med lagen om näringsförbud. Innan underrättelselagarna trädde i kraft möjliggjorde bestämmelsen att information lämnades ut även till skyddspolisen eftersom skyddspolisen då var förundersökningsmyndighet i enlighet med förundersökningslagen och det hörde till dess lagstadgade uppgifter att förhindra och utreda brott. Efter att underrättelselagarna stiftades är skyddspolisen inte längre förundersökningsmyndighet. Eftersom 71 § i lagen om Finansinspektionen inte ändrades då är 71 § 1 mom. 2 punkten inte längre tillämplig på skyddspolisen.

Med stöd av 10 § i polisförvaltningslagen har uppgiften att förhindra vissa brott där följderna är särskilt skadliga och vittomfattande – till exempel spionage- och högförräderibrott – anvisats skyddspolisen. I och med underrättelselagarna utökades polisens uppgifter med skyddandet av den nationella säkerheten som det framgår av 1 § 1 mom. i polislagen. Eftersom skyddandet av den nationella säkerheten är en ny föreskriven uppgift i lagstiftningen kunde det inte vara en grund som berättigar att lämna ut information förrän underrättelselagarna stiftades. När skyddet av den nationella säkerheten används som grund för att lämna ut uppgifter förutsätts det att bestämmelserna är så detaljerade att ändamålsbegränsningen och nödvändighetskravet i samband med skyddet av personuppgifter uppfylls. Enligt 5 a kap. 4 § i polislagen är en allmän förutsättning för användning av en metod för civil underrättelseinhämtning att föremålet är en verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten. Därför är det motiverat att bestämmelserna om skyddspolisens informationsrelaterade befogenheter i samband med skyddet av den nationella säkerheten kopplas till sådan verksamhet som avses i 5 a kap. 3 § i polislagen som allvarligt hotar den nationella säkerheten om ingen sådan koppling framgår av sammanhanget i övrigt. I fråga om de informationsrelaterade befogenheter som anges i 5 a kap. i polislagen kan kopplingen anses framgå av sammanhanget och i 5 a kap. 50 § i polislagen nämns kopplingen också uttryckligen.

Finansinspektionen kan i sin inspektionsverksamhet och övriga tillsynsverksamhet få uppgifter som är nödvändiga för skyddspolisen för skötseln av de uppgifter den ålagts i lag. Det kan handla om till exempel en misstanke om finansiering av terrorism som uppkommit i samband med Finansinspektionens tillsynsverksamhet, misstanke om kringgående av sanktionsbestämmelser eller andra ovanliga affärsarrangemang för att överföra medel till tredjeländer och verksamheten misstänks anknyta till verksamhet som äventyrar den nationella säkerheten. Det är viktigt att Finansinspektionen har rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till skyddspolisen även på eget initiativ, för att säkerställa att skyddspolisen ska kunna sköta sina uppgifter.

7.5 Lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

6 §. *Syftet med fullgöranderapporter.* Det föreslås att det görs en teknisk ändring i förteckningen i paragrafens 1 mom. 37 punkt genom att punkten ändras till ett kommatecken.

I 1 mom. föreslås en ny 38 punkt så att Enheten för utredning av grå ekonomi ska kunna utarbeta fullgöranderapporter för skyddspolisen när det gäller att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

Den föreslagna ändringen gäller den uppgift att skydda den nationella säkerheten som föreskrivs i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen. Med stöd av 10 § i polisförvaltningslagen har särskilt skyddspolisen ålagts skyddandet av den nationella säkerheten. Ändringen kompletterar rätten i 11 punkten att för polisen utarbeta fullgöranderapporter för förebyggande och utredning av brott. Med polisen avses även skyddspolisen, varför det inte behövs någon ändring till denna del, eftersom den föreskrivna rätten att utarbeta fullgöranderapporter för polisen för att förebygga och utreda brott gäller även skyddspolisen. Den föreslagna ändringen i form av en ny 38 punkt gör det möjligt att framöver utarbeta fullgöranderapporter till stöd även för skyddspolisens uppgift att skydda den nationella säkerheten utöver dess uppgift att förebygga brott. Hot mot den nationella säkerheten kan i sig anses vara så allvarliga att fullgöranderapporter bör kunna utarbetas till stöd för skyddspolisens uppgift att skydda den nationella säkerheten.

Enligt 7 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi har enheten trots sekretessplikten rätt att av myndigheterna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en fullgöranderapport och som den myndighet som begär rapporten har rätt att få för det ändamål som uppges i begäran. Bestämmelser om polisens rätt att få information av myndigheter finns i 4 kap. 2 § i polislagen. Enligt bestämmelsen har polisen oberoende av tystnadsplikten på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att för tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövlig information och handlingar av myndigheter och sammanslutningar som tillsatts för att sköta offentliga uppgifter, om inte överlämnande av informationen eller handlingarna till polisen eller användning av informationen som bevis uttryckligen har förbjudits eller begränsats i lag. I regeringspropositionens avsnitt om nuläget redogörs det för hur underrättelselagstiftningens ikraftträdande inverkat på skyddspolisens rättigheter att få uppgifter från vissa myndigheter för utförandet av sina uppgifter. De förslag till ändringar i skyddspolisens rätt att få information i den här regeringspropositionen i skatteuppgiftslagen, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om pension för arbetstagare och lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner möjliggör att fullgöranderapporter utarbetas även för skyddspolisen för förebyggande av brott som den ålagts att bekämpa samt för skyddandet av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

Då de bestämmelser som ska tillämpas på skyddspolisens informationsrelaterade befogenheter i anslutning till skyddet av den nationella säkerheten är utspridda över flera författningar är det i praktiken mycket svårt att precisera alla bestämmelserna samtidigt. Skyddet av den nationella säkerheten är i sig en relativt allmän grund för civila och militära underrättelsemyndigheters rätt att få information, och det är motiverat att knyta grunden för rätten att få information närmare till syftet med civil och militär underrättelseinhämtning samt de föremål för civil och militär underrättelseinhämtning som anges i underrättelselagarna. Därför är det motiverat att bestämmelserna om skyddspolisens informationsrelaterade befogenheter i samband med skyddet av den nationella säkerheten kopplas till sådan verksamhet som avses i 5 a kap. 3 § i polislagen som allvarligt hotar den nationella säkerheten om ingen sådan koppling framgår av sammanhanget i övrigt. I fråga om de informationsrelaterade befogenheter som anges i 5 a kap. i polislagen kan kopplingen anses framgå av sammanhanget och i 5 a kap. 50 § i polislagen nämns kopplingen också uttryckligen.

När skyddet av den nationella säkerheten används som grund för att lämna ut uppgifter förutsätts det att bestämmelserna är så detaljerade att ändamålsbegränsningen och nödvändighetskravet i samband med skyddet av personuppgifter uppfylls. Enligt 5 a kap. 4 § i polislagen är en allmän förutsättning för användning av en metod för civil underrättelseinhämtning att föremålet är en verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten.

Syftet med fullgöranderapporterna är att ge en korrekt och tillräcklig helhetsbild av en organisation och dess skötsel av de offentlighetsrättsliga skyldigheterna utifrån information som finns i myndigheternas register. I fullgöranderapporterna beskrivs även organisationens direkta och indirekta kopplingar till andra organisationer eller organisationsanknutna personer. Det är ytterst viktigt att få en aktuell och heltäckande samlad bild av organisationen när sådana ekonomiska aktörers bakgrund utreds som misstänks ha anknytning till verksamhet som äventyrar den nationella säkerheten. Ändringarna effektiviserar skyddspolisens förutsättningar att bekämpa till exempel terrorism och spridning av massförstörelsevapen och finansieringen av dessa. Fullgöranderapporterna är också viktiga vid utredningen av företagsomstruktureringar som misstänks anknyta till en främmande stats påverkansverksamhet.

7.6 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

255 §. *Försäkringsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter.* Det föreslås att det görs en teknisk ändring i förteckningen i den svenskspråkiga paragrafens 1 mom. 6 punkt genom att punkten ändras till ett kommatecken. I den finskspråkiga paragrafen behövs ingen teknisk ändring i 1 mom. 6 punkten eftersom där redan finns ett semikolon.

Det föreslås *en ny 7 punkt i 1 mom.* enligt vilken en försäkringsanstalt utöver vad som föreskrivs i offentlighetslagen har rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag även till skyddspolisens till den del de är nödvändiga för förebyggande av brott som hör till skyddspolisens verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. För skyddandet av den nationella säkerheten är det nödvändigt att Enheten för utredning av grå ekonomi får ökad information för att kunna utarbeta fullgöranderapporter för skyddspolisens. Den föreslagna ändringen anknyter således till ändringen i 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi och i princip behöver just dessa uppgifter inte lämnas ut på eget initiativ, men paragrafens formulering ”rätt att lämna ut uppgifter till skyddspolisens” utesluter dock inte möjligheten till utlämnande av uppgifter på eget initiativ om det behövs för att skydda den nationella säkerheten. Den föreslagna ändringen gäller den i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen föreskrivna uppgiften att skydda den nationella säkerheten och den typ av verksamhet som anges i 5 a kap. 3 § i polislagen och som allvarligt hotar den nationella säkerheten när en sådan koppling inte framgår av sammanhanget i övrigt. I fråga om de informationsrelaterade befogenheter som anges i 5 a kap. i polislagen kan kopplingen anses framgå av sammanhanget och i 5 a kap. 50 § i polislagen nämns kopplingen också uttryckligen. Med stöd av 10 § i polisförvaltningslagen har särskilt skyddspolisens ålagts skyddandet av den nationella säkerheten.

7.7 Lagen om pension för arbetstagare

205 §. *Utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk samt skyddandet av den nationella säkerheten.* Det föreslås att rubriken för paragrafen ändras så att det i den läggs till utlämnande av uppgifter även för skyddandet av den nationella säkerheten. Med den föreslagna kompletteringen motsvarar rubriken det föreslagna innehållet i paragrafen.

Det föreslås ett tillägg i paragrafens 3 mom. enligt vilket pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har rätt att lämna ut nödvändiga uppgifter som nämns i 2 mom. till skyddspolisens till den del de är nödvändiga för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

För skyddandet av den nationella säkerheten är det nödvändigt att Enheten för utredning av grå ekonomi får ökad information för att kunna utarbeta fullgöranderapporter för skyddspolisen. Den föreslagna ändringen anknyter således till ändringen i 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi, och i princip behöver just dessa uppgifter inte lämnas ut på eget initiativ, men paragrafens formulering ”rätt att lämna ut uppgifter till skyddspolisen” utesluter dock inte möjligheten till utlämnande av uppgifter på eget initiativ om det behövs för att skydda den nationella säkerheten. Den föreslagna ändringen gäller den i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen föreskrivna uppgiften att skydda den nationella säkerheten och den typ av verksamhet som anges i 5 a kap. 3 § i polislagen och som allvarligt hotar den nationella säkerheten när en sådan koppling inte framgår av sammanhanget i övrigt. I fråga om de informationsrelaterade befogenheter som anges i 5 a kap. i polislagen kan kopplingen anses framgå av sammanhanget och i 5 a kap. 50 § i polislagen nämns kopplingen också uttryckligen. Med stöd av 10 § i polisförvaltningslagen har särskilt skyddspolisen ålagts skyddandet av den nationella säkerheten.

7.8 Lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

22 b §. *Sysselsättningsfondens rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ.* Det föreslås att 2 mom. i paragrafen ändras så att erhållna sekretessbelagda nödvändiga uppgifter även på eget initiativ får lämnas vidare till skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

För skyddandet av den nationella säkerheten är det nödvändigt att Enheten för utredning av grå ekonomi får ökad information för att kunna utarbeta fullgöranderapporter för skyddspolisen. Den föreslagna ändringen anknyter således till ändringen i 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi. Den föreslagna ändringen gäller den i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen föreskrivna uppgiften att skydda den nationella säkerheten och den typ av verksamhet som anges i 5 a kap. 3 § i polislagen och som allvarligt hotar den nationella säkerheten när en sådan koppling inte framgår av sammanhanget i övrigt. I fråga om de informationsrelaterade befogenheter som anges i 5 a kap. i polislagen kan kopplingen anses framgå av sammanhanget och i 5 a kap. 50 § i polislagen nämns kopplingen också uttryckligen. Med stöd av 10 § i polisförvaltningslagen har särskilt skyddspolisen ålagts skyddandet av den nationella säkerheten.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft så snart som möjligt.

9 Verkställighet och uppföljning

Lagarnas funktion följs upp av finansministeriet och inrikesministeriet bland annat utifrån de diskussioner som förs inom ramen för de nationella arbetsgrupperna för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt diskussioner med centrala aktörer för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

I fråga om rapporter om tvivelaktiga transaktioner utfärdar centralen för utredning av penningtvätt en närmare föreskrift om formen för en rapport om tvivelaktiga transaktioner och presentationen av rapportens innehåll när den föreslagna lagändringen har trätt i kraft. Centralen för utredning av penningtvätt följer föreskriftens effekter på de rapporter som tas emot och deras kvalitet samt uppdaterar vid behov föreskriften. Finansministeriet bedömer bemyndigandet att

utfärda föreskrift som en del av genomförandet av EU-lagstiftningen när penningtvättsförordningen träder i kraft.

10 Förhållande till andra propositioner

10.1 Samband med andra propositioner

Undervisnings- och kulturministeriet har berett regeringens proposition (RP 103/2023 rd) till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om småbarnspedagogik och 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi, som riksdagen har godkänt, och den har satts i kraft genom lagen om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (190/2024). En ny 37 punkt togs in i 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi så att Enheten för grå ekonomi utarbetar fullgöranderapporter till stöd för utredning och tillsyn i fråga om uppfyllandet av de allmänna villkoren för bedrivande av privat småbarnspedagogik som anges i 43 a § i lagen om småbarnspedagogik. Därför föreslås i denna proposition att en ny 38 punkt tas in i momentet så att Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetar fullgöranderapporter till stöd skyddspolisens för dess uppgifter när det gäller att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Det planerade förslaget innehåller ett flertal från varandra avvikande bestämmelser om rätten att få information, att lämna ut information och att lämna ut information på eget initiativ. Propositionen är således av stor betydelse också med avseende på 10, 12 och 18 § i grundlagen. Vissa av de föreslagna bestämmelserna är knutna till nödvändighetskriteriet, vissa till kriterier som omfattas av logiken i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter och vissa är inte knutna till några kriterier alls. Dessutom är det första lagförslaget om rapporteringen av tvivelaktiga transaktioner och bemyndigandet av centralen för utredning av penningtvätt att utfärda föreskrifter om den av betydelse med tanke på 80 och 119 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har i sin etablerade praxis framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4). I det följande behandlas utlämnande av och rätten att få uppgifter i relation till grundlagen som en helhet. I ljuset av de föreslagna bestämmelserna behandlas först allmänt skyddet för privatlivet och personuppgifter, varefter utlämnandet av och rätten att få uppgifter behandlas med avseende på 10 § i grundlagen, det vill säga med hänsyn till skyddet för privatlivet och personuppgifter. Därefter behandlas först allmänt 12 § i grundlagen, det vill säga offentligheten för handlingar och andra upptagningar som innehas av myndigheterna. I detta sammanhang granskas också skyddspolisens befogenheter som helhet, hur skyddspolisens föreslagna rättigheter att få information förhåller sig till den helhet av bestämmelser om skyddspolisens rätt att få information som ingår i polislagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och i andra lagar, och om förslagen med motiveringar är sakliga och godtagbara med avseende på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna.

Ett eget avsnitt ägnas åt att utreda det nationella handlingsutrymme som penningtvättsdirektivet, dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning och artikel 1.41 i ändringsdirektivet till kreditinstitutsdirektivet (punkt 5 som ska läggas till den ursprungliga artikel 117 i kreditinstitutsdirektivet) medger. Slutligen granskas den ändring av 4 kap. 2 § 3 mom. i lagen

om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism som ingår i det första lagförslaget i förhållande till 80 och 119 § i grundlagen.

Skyddet för privatlivet och personuppgifter

Lagförslagen innehåller förslag av betydelse med tanke på det skydd för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har ansett att skyddet för personuppgifter i första hand bör tillgodoses med stöd av EU:s allmänna dataskyddsförordning och den nationella allmänna lagstiftningen. Även med tanke på tydligheten i regleringen bör vi förhålla oss restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som EU:s allmänna dataskyddsförordning medger (GrUU 14/2018 rd, s. 5). Nationell speciallagstiftning bör reserveras för situationer då den är dels tillåten enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning, dels nödvändig för att tillgodose skyddet för personuppgifter (GrUU 2/2018 rd, s. 5).

Grundlagsutskottet ser det som klart att behovet av nationell speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i EU:s allmänna dataskyddsförordning måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (se GrUU 14/2018 rd, s. 5).

Grundlagsutskottet har understrukt att skyddet för privatlivet och personuppgifter ska ställas i proportion till andra grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter samt andra vägande samhällliga intressen, som intressen i anslutning till den allmänna säkerheten, som i extrema fall kan gå tillbaka på den grundläggande rättigheten till personlig säkerhet (GrUU 5/1999 rd s. 2/II). Lagstiftaren ska garantera skyddet för privatlivet och personuppgifter på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag (GrUU 2/2018 rd, s. 5).

I konstitutionella analyser av behandlingen av personuppgifter har grundlagsutskottet även sett ändamålet med behandlingen som relevant, eftersom behandlingen möjliggör utövning av offentlig makt gällande individer (GrUU 1/2018 rd, s. 6). Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. För lagar gäller det allmänna kravet på att en lag ska vara exakt och noga avgränsad. Myndigheternas befogenheter ska enligt den rättsstatsprincip som fastställs i 2 § 3 mom. i grundlagen bygga på lag (GrUU 10/2016 rd, s. 3 och GrUU 51/2006 rd, s. 2/I). Regleringen av befogenheter är enligt utskottets åsikt vanligen relevant också i förhållande till de i grundlagen inskrivna grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 51/2006 rd, s. 2/I).

Skyddet enligt 10 § i grundlagen kompletteras av skyddet för privatlivet enligt artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) samt av respekten för privatlivet enligt artikel 7 och skyddet av personuppgifter enligt artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt artikel 52.1 i stadgan ska varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller av behovet av skydd för andra

människors rättigheter och friheter. I artikel 52.3 i stadgan sägs att i den mån som stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen.

Enligt artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen ska unionen respektera väsentliga statliga funktioner, särskilt funktioner vars syfte är att hävda staternas territoriella integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. I synnerhet ska den nationella säkerheten också i fortsättningen vara varje medlemsstats eget ansvar. I praktiken är det inte alltid entydigt att utesluta tillämpningsområdet för EU-rätten på grundval av undantaget i fråga om nationell säkerhet. Till exempel räcker enbart existensen av EU:s behörighet inte för att ett ärende ska omfattas av tillämpningsområdet för EU-rätten, utan det som har betydelse är om unionen har använt sin behörighet till att utfärda bestämmelser som gäller ärendet. EU-domstolen utgår av hävd från att omfattningen av sådana begrepp som allmän och nationell säkerhet i anslutning till tillämpningen av unionsrätten inte kan definieras ensidigt av varje medlemsstat utan kontroll av unionens institutioner (RP 198/2017 rd, s. 36).

Det verkar som att staterna har en synnerligen bred prövningsmarginal för hurdan verksamhet som de anser hota den nationella säkerheten och därmed kan berättiga till ett ingripande i de rättigheter som garanteras i artikel 8 i Europakonventionen. Bakgrunden till detta är att den nationella säkerheten av hör till statssuveräniteten (Bucur och Toma mot Rumänien). Utifrån domstolens avgörandepraxis står det klart att åtminstone militärt försvar, bekämpande av terrorism och avvärjande av olaglig underrättelseverksamhet hör till den nationella säkerheten (bl.a. Klass mot Tyskland, Weber och Saravia mot Tyskland) Det att gränsen mellan den nationella säkerheten och andra tillåtna grunder (såsom den allmänna säkerheten och förebyggande av oordning eller brott) att ingripa i de rättigheter som garanteras i artikel 8.1 i Europakonventionen kan tyckas vackla från fall till fall kan i sig öka staternas prövningsrätt.

Innehållet i begreppet nationell säkerhet har dryftats bland annat i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 10 § i Finlands grundlag (RP 198/2017 rd) och i synnerhet i grundlagsutskottets betänkande om propositionen. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt betänkande (GrUB 4/2018 rd, s. 8–9) att *”Som princip för den konstitutionella tolkningen understryker utskottet också att grundlagen föranleder ett behov att å ena sidan tolka begreppet nationell säkerhet restriktivt och å andra sidan ha en hög allvarlighetsgrad i fråga om hot. Den som åberopar begränsningsgrunden har också skyldighet att komma med en tillräcklig motivering till att verksamheten i fråga kan bli ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten.”* I specialmotiveringen motiveras mer ingående det hot mot den nationella säkerheten som enligt förslaget kan bekämpas genom att uppgifter lämnas ut till skyddspolisen för att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Också informationens relevans för myndigheternas verksamhet motiveras närmare i specialmotiveringen.

I första hand eller åtminstone i det första skedet är det den nationella lagstiftaren och de nationella myndigheterna som ska bedöma om ett ingripande i de rättigheter som garanteras i artikel 8 i Europakonventionen har varit nödvändigt med avseende såväl på att samhällsbehoven krävt detta som på proportionaliteten (Silver m.fl. mot Förenade kungariket, Handyside mot Förenade kungariket). När de nationella aktörerna gör denna bedömning finns det en viss prövningsmarginal och hur bred den är avgörs bland annat av vilken av rättigheterna enligt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna som ingripandet gäller, hur djupt ingripande det är fråga om och vilket i artikel 8.2 i Europakonventionen tillåtna syfte som är den legitima grunden för ingripandet. Prövningsmarginalen är bredare än vanligt när den legitima grunden är den nationella säkerheten (Klass m.fl. mot Tyskland, Leander mot Sverige). Statens relativt omfattande

prövningsrätt gäller också de konkreta medel och metoder som den använder sig av för att skydda den nationella säkerheten.

Utlämnande av och rätt att få information med hänsyn till 10 § i grundlagen

Lagförslagen innehåller bestämmelser om utlämnande av och rätt att få sekretessbelagd information hos myndigheter. Utgångspunkten för bestämmelsen i 10 § i grundlagen är att var och en har rätt att leva sitt eget liv utan myndigheternas eller andra utomståendes godtyckliga eller omotiverade inblandning i personens privatliv.

EU:s domstol har ansett att uttrycket ”privatlivet” inte ska tolkas snävt och att ingen principiell anledning tillåter att yrkesverksamhet lämnas utanför detta begrepp. Väsentliga principer i skyddet för personuppgifter är behandlingens laglighet, öppenhet, ändamålsbegränsning och minimering. Förhindrandet av penningtvätt och av terrorism är motiverade mål som medlemsstaterna eftersträvar både internationellt och på unionsnivå. Säkerställandet av att uppgifterna om verkliga ägare och förmånstagare är korrekta och uppdaterade motsvarar dessa mål till exempel på de sätt som det redogörs för i skäl 25 i det femte penningtvättsdirektivet. Enligt det är medlemsstaterna skyldiga att se till att de företag och andra juridiska enheter som är etablerade på deras territorium inhämtar och förfogar över adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om sina verkliga ägare och förmånstagare. I det första lagförslaget i propositionen, 6 kap. 5 § 1 och 2 mom. i penningtvättslagen, och i det tredje lagförslaget, 18 § 1 mom. 15 punkten och 20 § 1 mom. 10 punkten i skatteuppgiftslagen, handlar det om behandling av uppgifter om förmånstagare vilket innebär ett ingrepp i skyddet för personuppgifter och privatlivet.

I det första lagförslaget i propositionen föreslås att 6 kap. 5 § 1 mom. i penningtvättslagen ska preciseras i fråga om innehållet i anmälan till den personuppgiftsansvarige för registret över verkliga förmånstagare för att det ska motsvara det femte penningtvättsdirektivet. När den rapporteringsskyldiga och den behöriga myndigheten meddelar om avvikelser i uppgifterna i förmånstagarregistret ska uppgifterna vara exakta och vid behov uppdaterade. EU:s allmänna dataskyddsförordning ålägger den personuppgiftsansvarige att vidta alla rimliga åtgärder för att säkerställa att personuppgifter som är inexakta och felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål. En personuppgiftsansvarig, som behandlar personuppgifterna, har alltid ett primärt ansvar för att uppgifterna är korrekta även när de lämnas ut vidare. I registret antecknas personuppgifterna om den verkliga förmånstagarregistranten samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen. Dessa anteckningar baserar sig i enlighet med handelsregisterlagen på anmälningar av sammanslutningar, aktiebolag, föreningar, religiösa samfund och stiftelser och det hör till den personuppgiftsansvariges dataskyddsskyldigheter att säkerställa att de är korrekta. De rapporteringsskyldiga och de behöriga myndigheterna har enligt artikel 30.4 i det femte penningtvättsdirektivet en skyldighet att rapportera alla avvikelser som de hittar mellan de uppgifter om verkligt huvudmannaskap som finns tillgängliga i de centrala registren och de uppgifter om verkligt huvudmannaskap som är tillgängliga för dem. Av rapporten förutsätts exakthet och adekvata motiveringar för att den personuppgiftsansvarige ska ha en reell möjlighet att bedöma om felet finns i uppgifterna i förmånstagarregistret eller de uppgifter den rapporteringsskyldiga lämnade eller den behöriga myndighetens uppgifter. Patent- och registerstyrelsen ber i egenskap av registermyndighet i enlighet med handelsregisterlagen sammanslutningar, aktiebolag, föreningar, religiösa samfund och stiftelser att rätta de bristfälliga eller felaktiga uppgifterna utifrån den erhållna anmälan. För att korrigeringsuppsättningen ska kunna preciseras ska de rapporteringsskyldigas och de behöriga myndigheternas anmälningar ha preciserats till vilka delar uppgifterna är bristfälliga eller inkonsekventa. Registermyndigheten kan besluta om en försummelseavgift till handelsregistret

om en ovan nämnd juridisk person inte på begäran korrigerar brister eller fel. Behovet av korrekta och uppdaterade uppgifter om de verkliga ägarna och förmånstagarna är centralt vid spårandet av brottslingar, som annars kan ha möjlighet att dölja sin identitet bakom företagsstrukturer. Det globalt sammanlänkade finansiella systemet gör det möjligt att dölja pengar och att förflytta dem runt om i världen, och såväl de som ägnar sig åt penningtvätt och finansierar terrorism som andra brottslingar har i allt större utsträckning utnyttjat denna möjlighet. Det är således nödvändigt att säkerställa att registeruppgifterna är korrekta och behandlingen av personuppgifter kan således anses vara godtagbar med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag.

Också i 18 § 1 mom. 15 punkten och 20 § 1 mom. 10 punkten i skatteuppgiftslagen i det tredje lagförslaget handlar det om effektivisering av informationsutbytet för att säkerställa korrektheten i uppgifterna i förmånstagarregistret. Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ upptäcka iakttagna brister motsvarar syftena i det femte penningtvättsdirektivet att säkerställa korrektheten och aktualiteten i förmånstagaruppgifterna. När Skatteförvaltningen på eget initiativ lämnar ut beskattningsuppgifter är rätten att lämna ut uppgifter för säkerställandet av korrektheten och aktualiteten i uppgifterna i förmånstagarregistret begränsad på samma sätt som i övrigt utlämnande av uppgifter på eget initiativ i paragrafen med kriteriet ”som kan vara relevanta”. Nödvändighetskriteriet förutsätts i situationer när uppgifterna lämnas ut separat på begäran. Åtkomsten till de uppgifter om arten och omfattningen av den verkliga ägarens och förmånstagararens innehav som visar innehavets ungefärliga storlek har även koppling till egendomsskyddet.

I det andra lagförslaget i propositionen föreslås att 3 § 3 mom. 17 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt kompletteras så att i penningtvättsregistret får registreras fotografi eller ansiktsbild för identifiering av en person, om det med tanke på behandlingen av ärendet är nödvändigt. Fotografier omfattas av definitionen för biometriska uppgifter endast i sådana fall där de behandlas med särskild teknik som möjliggör identifiering eller autentisering av en fysisk person. Ansiktsbilder som lagrats i penningtvättsregistret hör till de särskilda kategorier av personuppgifter där det för behandlingen gäller högre krav på dataskydd än för andra personuppgifter utifrån vilka en fysisk person kan identifieras eller identifieringen av personen i fråga säkerställas. Lagring av uppgifter om en fysisk person i en myndighets register eller informationssystem innebär att uppgifterna finns tillgängliga för personalen och möjliggör en utredning av personen i fråga. Enbart detta påverkar skyddet för privatlivet och personuppgifter samt eventuellt även andra grundläggande rättigheter (som egendomsskyddet). Den etablerade tolkningen av de grundläggande och mänskliga rättigheterna är att skyddet för privatlivet och personuppgifterna och eventuellt även andra grundläggande rättigheter, som egendomsskyddet, endast påverkas när uppgifter om en fysisk person registreras i en myndighets register eller informationssystem, likaså när personuppgifter förmedlas till en tredjepart, såsom uppgifter förmedlade till en myndighet oavsett senare användning (t.ex. EU-domstolen, dom 8.4.2014, Digital Rights Ireland m.fl., C-293/12 och C-594/12, punkterna 33–36). Lagring innebär även att uppgifterna finns tillgängliga för personalen och möjliggör en utredning som riktar sig mot personen i fråga. Begränsningarna av de grundläggande rättigheterna blir desto mer betydande, ju längre lagstiftningen möjliggör myndigheternas åtgärder. För att särskilt skydda personuppgifter som hör till särskilda kategorier är det väsentligt att behandlingen är avsevärt mer begränsad än behandlingen av andra personuppgifter. I avsnitt 7.2 beskrivs ingående de skyddsåtgärder som beaktats i behandlingen.

Enligt artikel 9 i EU:s allmänna dataskyddsförordning är behandlingen av biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person förbjuden utom när behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett ytterst viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenlig med det

väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. I lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet föreskrivs heltäckande och detaljerat om behandling av personuppgifter som gäller biometriska uppgifter. I den lagen beaktas EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. Begränsningen bedöms vara nödvändig i ett demokratiskt samhälle för att man ska nå målen för förebyggande, avslöjande och utredning av brott och upprätthållande av statens säkerhet. Begränsningen sträcker sig inte längre än vad som är nödvändigt för att identifiera personer med anknytning till den tvivelaktiga transaktionen.

Det föreslås att det fogas nya 18 och 19 punkter till 3 § 3 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt där det föreskrivs uttryckligen om rätten att behandla särskilda kategorier av personuppgifter. Enligt bestämmelsen får uppgifter om en persons politiska åsikter, religiösa övertygelse och etniska ursprung registreras i penningtvättsregistret om det är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet. Registrering och annan behandling av en persons politiska åsikter, religiösa övertygelse och etniska ursprung är nödvändiga för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter. En persons politiska åsikter och/eller religiösa övertygelse framgår ofta av personens medverkan i en terroristgrupp och eventuellt då också personens etniska ursprung. Enligt grundlagsutskottet (GrUU 26/2018 rd, s. 3, GrUU 14/2018 rd, s. 6) får de rättigheter som är tryggade enligt 10 § i grundlagen särskild betydelse i sammanhang som är särskilt känsliga med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet har redan före reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna framfört en sedermera etablerad karaktärisering enligt vilken ”polislagen är typexemplet på en lag som lätt kan råka i konflikt med medborgarnas grundläggande rättigheter, i synnerhet de klassiska friheterna” (GrUU 15/1994 rd, s. 1/II och GrUU 67/2010 rd, s. 2–3). Utskottet anser att bestämmelserna om behandling av personuppgifter fortfarande bör analyseras utifrån utskottets tidigare praxis med fokus på exakta och heltäckande bestämmelser på lagnivå i en högriskregleringskontext som den här, där det finns ett känsligt samband med de grundläggande fri- och rättigheterna (se även GrUU 14/2018 rd, s. 6).

Registrering och annan behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är möjlig i polisens verksamhet. Enligt 2 kap. 15 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet får polisen behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av uppgifter endast om det är nödvändigt för ändamålet med behandlingen. Behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är enligt 11 § i dataskyddslagen avseende brottmål tillåten endast om det är nödvändigt och de skyddsåtgärder som krävs för att trygga den registrerades rättigheter har vidtagits och det kan påvisas en rättslig grund för behandlingen som nämns i 11 §, som till exempel en speciallag. Behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter i brottmål ska begränsas till vad som är nödvändigt med tanke på ändamålet med behandlingen med beaktande av EU:s dataskyddslagstiftning, regleringen om de grundläggande fri- och rättigheterna och grundlagsutskottets ställningstaganden. Dessutom är behandling av särskilda kategorier av personuppgifter tillåten endast om det har föreskrivits om nödvändighetskriteriet i lag.

Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid de hot som behandlingen av känsliga uppgifter orsakar. Utskottet anser att omfattande databaser med känsliga uppgifter medför allvarliga risker för informationssäkerheten och missbruk av uppgifter. Riskerna kan i sista hand utgöra ett hot mot personers identitet (se GrUU 15/2018 rd, s. 37, GrUU 13/2016 rd, s. 4 och GrUU 14/2009 rd, s. 3/I). Också enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning ska de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 och som till sin natur är särskilt känsliga med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna åtnjuta särskilt skydd, eftersom behandling av sådana uppgifter kan innebära betydande risker för de grundläggande fri- och

rättigheterna. Utskottet har därför fäst särskild uppmärksamhet vid att behandlingen av känsliga uppgifter genom exakta och noga avgränsade bestämmelser bör begränsas till det som är absolut nödvändigt (GrUU 3/2017 rd, s. 5). Enligt grundlagsutskottet bör bestämmelserna om behandling av känsliga uppgifter fortfarande analyseras utifrån praxisen för tidigare bestämmelser på lagnivå i den utsträckning EU:s allmänna dataskyddsförordning tillåter (GrUU 14/2018 rd, s. 5–6). Även i sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har grundlagsutskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (GrUU 38/2016 rd, s. 3).

Det föreslås att bestämmelsen i 3 § 7 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt ändras så att uppgifter registrerade i penningtvätsregistret stryks ur registret senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att anteckningen gjordes, dock så att om de mottagna uppgifterna tagits med i en samlad utredning stryks uppgifterna senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att den samlade utredningen inleddes. Genom förslaget säkerställs informationens integritet, eftersom den föreslagna ändringen bättre motsvarar de praktiska processerna och säkerställer att en personuppgift som enligt lagen ännu inte kunde ha strukits, inte heller av praktiska skäl stryks i förtid.

Förvaringstiden i penningtvätsregistret är redan i dag relativt lång. I fråga om personuppgifter som hör till särskilda kategorier bedömdes en kortare förvaringstid som en skyddsåtgärd för att skydda den registrerades rättigheter med beaktande av grundlagsutskottets riktlinje (GrUU 3/2021 rd, s. 4, GrUU 51/2018 rd, s. 16, GrUU 13/2017 rd, s. 6). Till följd av den karaktär verksamhet vid centralen för utredning av penningtvätt har är det emellertid inte möjligt utan att riskera centralens möjlighet att behandla de insamlade personuppgifterna för deras ändamål. (Mer ingående om de övriga skyddsåtgärderna och karaktären hos centralens verksamhet i avsnitt 6.2.) Den exakta tidsgränsen på tio bör ersättas med en hänvisning till kalenderårets slut, eftersom man annars i teorin blir tvungen att stryka anmälningar varje dag. Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid förvaringstiderna vid behandlingen av personuppgifter i samband med den föreslagna ändringen i 38 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Enligt grundlagsutskottets utlåtande är den förvaringstid som föreskrivs i 38 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet i sig föreskriven med medverkan av grundlagsutskottet (GrUU 51/2018 rd). Utskottet har dock betonat att i synnerhet förvaringstiden för känsliga uppgifter bör begränsas till vad som är nödvändigt för att uppnå det mål som är orsak till att uppgifterna har registrerats i systemet (GrUU 31/2017 s. 5 och GrUU 13/2017 rd, s. 6). Utskottet har ansett att en fem års förvaringstid för känsliga uppgifter är lång (GrUU 51/2018 rd, s. 16 och GrUU 13/2017 rd, s. 6). Utskottet har ansett att registrering av biometriska kännetecken medför ett särskilt behov av att skydda personuppgifter som sparas i systemet mot risken för missbruk och all slags olaglig åtkomst till och användning av dessa uppgifter (GrUU 13/2017 rd, s. 6, GrUU 29/2016 rd, s. 5, se även Schrems C-362/14, punkt 91, Digital Rights Ireland C-293/12 och C-594/12, punkt 54 och 55 samt GrUU 3/2021 rd s. 4). I EU:s allmänna dataskyddsförordning anges egentligen inte exakta förvaringstider för personuppgifter. Den personuppgiftsansvarige bör se till att de informationssystem och andra behandlingsprocesser som den förfogar över stöder iakttagandet av förvaringstiderna och en regelbunden utvärdering. Personuppgifterna får förvaras endast så länge som det är nödvändigt för personuppgifternas användningsändamål.

I det andra lagförslaget i propositionen föreslås det att 4 § 4 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt ändras så att uppgifter ur penningtvätsregistret får lämnas ut till Finansinspektionen och Europeiska centralbanken till den del uppgifterna ur kreditinstitutslagstiftningens synvinkel anknyter till tillsynsuppgifter som förutsätter bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. I den föreslagna bestämmelsen handlar det om det nationella ikraftsättandet av artikel 117.5 i ändringsdirektivet

till kreditinstitutsdirektivet. Enligt bestämmelsen har centralen för utredning av penningtvätt rätt att till Finansinspektionen lämna ut sådana uppgifter som behövs för skötseln av tillsynsuppgifter enligt kreditinstitutslagen. Europeiska bankmyndigheten har för att främja en enhetlig tillämpning av bestämmelsen utfärdat tillämpningsanvisningar utifrån artikel 117.6 i kreditinstitutsdirektivet. Uppgifter kan lämnas både till Finansinspektionen och Europeiska centralbanken när Europeiska centralbanken är banktillsynsmyndighet enligt SSM-förordningen. Myndigheternas rätt att få information är bunden till kravet på att uppgifterna är nödvändiga för dessa uppdrag, och det är möjligt att lämna ut uppgifter för enskilda myndighetsuppdrag som det föreskrivs om i lag.

I det tredje lagförslaget i propositionen föreslås det att en ny 4 punkt fogas till 19 § 1 mom. i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter med stöd av vilken Skatteförvaltningen kan lämna ut beskattningsuppgifter till skyddspolisen. Enligt den nya 4 punkten kan uppgifter lämnas ut till skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Genom tillägget av den nationella säkerheten som grund för utlämnande av uppgifter beaktas förändringarna till följd av lagen om civil underrättelseinhämtning i polisens uppgifter samt återställs möjligheten att lämna ut uppgifter för att förhindra brott.

I propositionens fjärde lagförslag föreslås det att en ny 2 a punkt fogas till 71 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen enligt vilken Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna har rätt att på eget initiativ och på begäran lämna ut information till skyddspolisen för förebyggande av brott som särskilt hör till skyddspolisens uppgifter enligt 10 § i polisförvaltningslagen och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

I det femte lagförslaget i propositionen föreslås en ny 38 punkt i 6 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi enligt vilken Enheten för utredning av grå ekonomi ska kunna utarbeta fullgöranderapporter för skyddspolisen för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. I den föreslagna bestämmelsen preciseras exakt avgränsat den myndighet till stöd för vars verksamhet rapporten ska kunna utarbetas i detta syfte. I den gällande lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi får fullgöranderapporter utarbetas till stöd för polisens, inbegripet skyddspolisens, förebyggande av brott under de förutsättningar som närmare anges i paragrafen. Enligt lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi kan endast sådana uppgifter som den myndighet som begär en fullgöranderapport har rätt att få för de ändamål som uppges i begäran användas som informationskälla. De ändringar som föreslås i skyddspolisens rätt att få information bidrar till att korrigera dessa brister för att fullgöranderapporter ska kunna utarbetas. I anslutning till detta föreslås ändringar i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (tredje lagförslaget), lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (sjätte lagförslaget), lagen om pension för arbetstagare (sjunde lagförslaget) och lagen om finansiering av arbetsförmåner (åttonde lagförslaget). Saken beskrivs närmare i avsnittet om nuläget.

Sett till de beskrivna lagändringarna är det nödvändigt att få ökad information i syfte att skydda den nationella säkerheten för att Enheten för utredning av grå ekonomi ska kunna utarbeta fullgöranderapporter för skyddspolisen. Den föreslagna ändringen gäller den uppgift att skydda den nationella säkerheten som föreskrivs i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen. Enligt 10 § i polisförvaltningslagen är skyddspolisens uppgift att enligt inrikesministeriets styrning inhämta information för att skydda den nationella säkerheten. Den ska också upptäcka, förhindra och avslöja verksamhet, förehavanden och brott som kan hota statsskicket och samhällsordningen

eller rikets inre eller yttre säkerhet. Skyddandet av den nationella säkerheten har således vid polisförvaltningen anvisats särskilt skyddspoliserna.

Grundlagsutskottet har bedömt den rätt att få information som går före sekretessbestämmelserna med beaktande av att det i rätten i sista hand handlar om att den myndighet som har rätt till informationen med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av sekretess som gäller den myndighet som innehar informationen. Ju mer generella bestämmelserna om rätt till information är, desto större är risken att sådana intressen kan åsidosättas per automatik. Ju mer fullständigt rätten att få uppgifter är kopplad till de sakliga förutsättningarna i bestämmelserna, desto mer sannolikt är det att en enskild begäran om information i praktiken måste motiveras. Betydelse har även getts det att också den som lämnar ut informationen kan bedöma en begäran med avseende på de lagliga villkoren för att lämna ut den (GrUU 48/2018 rd). Genom att de facto vägra att lämna ut informationen kan den som innehar den göra att det uppstår ett läge där en utomstående myndighet måste undersöka skyldigheten att lämna ut information, det vill säga tolka bestämmelserna. Denna möjlighet är viktig då det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra (se GrUU 17/2016 rd och de utlåtanden som nämns där). Propositionens lagförslag om skyddspolisens rätt att få information i syfte att skydda den nationella säkerheten kan anses vara godtagbara som grund för att få och lämna ut information under förutsättning att verksamhetens karaktär av allvarligt hot mot den nationella säkerheten tas i beaktande på samma sätt som den beaktats som allmän förutsättning för användning av metoderna för civil underrättelseinhämtning i 5 a kap. 4 § i polislagen. Det att inhämtningen av information gäller en verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten och att rätten att få information är kopplad till den civila och militära underrättelseinhämtningens syfte samt de föremål för civil och militär underrättelseinhämtning som anges i underrättelselagarna stöder alltså förslagets godtagbarhet. Godtagbarheten betonas också av att grunden för rätten att få och lämna ut information knyts till nödvändighets- eller behovskriteriet.

I 5 a kap. 50 § i polislagen knyts skyddspolisens rätt att få information av privata sammanslutningar till behovskriteriet, i 5 a kap. 55 § 2 mom. skyddspolisens utlämnande av andra uppgifter än personuppgifter till andra myndigheter till behovskriteriet, i 5 a kap. 55 § 3 mom. skyddspolisens utlämnande av andra uppgifter än personuppgifter till företag och andra sammanslutningar till nödvändighetskriteriet och i 16 § 1 mom. i lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik (582/2019) skyddspolisens utlämnande av information om skadliga datorprogram eller skadliga datakommandon till myndigheter, företag eller sammanslutningar till behovskriteriet.

Utlämnande av och rätt att få information med hänsyn till 12 § i grundlagen

I 12 § i grundlagen föreskrivs det att handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna är offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag.

Enligt 29 § 1 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kan en myndighet till en annan myndighet lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda handlingar om i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter. I lagberedningen granskade man om det är godtagbart vare sig med avseende på systemet med skyddspolisens befogenheter eller systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna att förutsättningarna för skyddspolisens rätt att få information slutligen beror på om man råkat föreskriva om en myndighets rätt att lämna ut information till skyddspoliserna (och till andra myndigheter) i en lag om den aktuella myndigheten själv eller dess substansområde eller om

skyddspolisens rätt att få information från olika aktörer i lagstiftningen om polisen själv. När man analyserar förhållandet mellan 29 § 1 mom. 1 punkten i offentlighetslagen och lagarna om skyddspolisens rätt att få information samt lagförslagen 3–8 i propositionen framgår det när enskilda bestämmelser kompletteras att de bestämmelser som tillämpas på en viss myndighets rätt att få information eller lämna ut information ofta är spridda över flera olika författningar och har beretts vid olika tidpunkter. Av detta följer att man inte heller kan uppnå en fullständigt konsekvent regleringshelhet. Det leder till att bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och lämna ut information vanligtvis inte bildar en helt konsekvent helhet. Det kan bland annat handla om regleringen av informationsutbytet för den som lämnar ut och/eller den som tar emot information, om tillämpningen av behovs- eller nödvändighetskriteriet vid informationsutbyte eller åtskillnaden mellan utlämnande av information på begäran respektive eget initiativ. Det är svårt att åstadkomma en konsekvent helhet när man kompletterar enskilda bestämmelser. Fullständig konsekvens skulle kräva en mycket omfattande totalreform av regleringen av olika myndigheters informationsutbyte, som i praktiken skulle vara mycket svår att genomföra.

Det som sägs ovan gäller också bestämmelserna om skyddspolisens rätt att få och lämna ut information. Ambitionen har varit att relatera skyddspolisens föreslagna rättigheter att få information till den helhet av polisens rättigheter att få information som föreskrivs i polislagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och i andra lagar. Det är ändå omöjligt att åstadkomma en fullständigt konsekvent helhet eftersom bestämmelserna om polisen är utspridda i olika lagar och har beretts vid olika tidpunkter. Enbart i lagstiftningen om polisen själv föreskrivs det i samband med civil underrättelseinhämtning i polislagen om skyddspolisens rätt att få information av privata sammanslutningar i 5 a kap. 50 §, utlämnande av andra uppgifter än personuppgifter till andra myndigheter i 5 a kap. 55 § 2 mom., utlämnande av andra uppgifter än personuppgifter till företag och andra sammanslutningar i 5 a kap. 55 § 3 mom. samt om utlämnande av information om skadliga datorprogram eller skadliga datakommandon till myndigheter, företag eller sammanslutningar i 16 § 1 mom. i lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik. Bestämmelser om polisens allmänna rätt att få information av myndigheter finns i 4 kap. 2 § i polislagen, om polisens allmänna rätt att få information av privata sammanslutningar och personer i 4 kap. 3 § i polislagen samt om polisens allmänna utlämnande av information i 7 kap. 2 § i polislagen. Bestämmelser om skyddspolisens rätt att få personuppgifter finns i 52 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och om skyddspolisens rätt att lämna ut personuppgifter i 50 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Förslagen om skyddspolisens rätt att få information kan relateras till andra myndigheters rätt att få information för andra ändamål i de lagar som föreslås ändras och i bestämmelserna i de lagarna på det sätt som underrättelsetillsynsombudsmannen föreslår i sitt utlåtande. Efter att man genomfört den koppling som beskrivs i motiveringen (informationsinhämtningen inriktas på verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten, och rätten att få information är kopplad till den civila och militära underrättelseinhämtningens syfte samt de föremål för civil och militär underrättelseinhämtning som anges i underrättelagarna) kan skyddet av den nationella säkerheten i bestämmelserna om informationsutbyte jämföras med att förhindra, avslöja och utreda allvarliga brott och föra dem till åtalsprövning. Förhindrandet och avslöjandet av brott som hör till skyddspolisens ansvarsområde gäller i sin tur brott som hotar den nationella säkerheten (se 10 § 1 mom. i polisförvaltningslagen). I övrig informationsrättslig reglering med nära anknytning till tillämpningen av offentlighetslagen, som dataskyddsregleringen, har det skett ändringar som har lett till omprövning av offentlighetslagen och behov av förtydligande. En del förutsätter en mer djupgående bedömning av hur regleringens innehåll och struktur fungerar. Justitieministeriet tillsatte en arbetsgrupp (mandatperiod fram till 31.10.2023) med uppgift att bereda de förslag till ändringar som behövs för att uppdatera offentlighetslagen. Arbetsgruppen publicerade sitt betänkande den 12 december 2023. I betänkandet föreslås att

det stiftas en ny offentlighetslag. Med den eftersträvas en allmän lag som tydligare och på ett bättre fungerande sätt reglerar offentligheten i myndigheternas verksamhet samt främjar ett öppet samhälle och svarar mot kraven i dagens samhälle. De ändringar som föreslås i betänkandet, särskilt i bestämmelserna om partsoffentlighet, visar att regleringen i den gällande offentlighetslagen inte alltid har varit tydlig när lagen har tillämpats.

Enligt artikel 86 i EU:s allmänna dataskyddsförordning får personuppgifter i allmänna handlingar som förvaras av en myndighet eller ett offentligt organ eller ett privat organ för utförande av en uppgift av allmänt intresse lämnas ut av myndigheten eller organet i enlighet med den unionsrätt eller den medlemsstats nationella rätt som myndigheten eller det offentliga organet omfattas av, för att jämka samman allmänhetens rätt att få tillgång till allmänna handlingar med rätten till skydd av personuppgifter i enlighet med den förordningen. Offentligheten och skyddet av personuppgifter har i offentlighetslagen i princip jämkats samman med hjälp av sekretessbestämmelser, vilket är det primära sättet att jämka samman skyddet för personuppgifter och offentligheten för myndigheternas uppgifter. Offentlighetslagens 24 § 1 mom. innehåller ett flertal sekretessgrunder för skyddet för privatlivet och personuppgifter av vilka en betydande del är formulerade som absoluta sekretessgrunder. Myndigheterna innehar emellertid också en avsevärd mängd sådana personuppgifter som inte är sekretessbelagda i lag. Utlämnandet av dessa offentliga personuppgifter med stöd av offentlighetslagen har jämkats samman med dataskyddsregleringen i synnerhet i 16 § 3 mom. i offentlighetslagen. Grundlagsutskottets åsikt var att det inte fanns något omedelbart behov av ändringar i offentlighetslagen till följd av att dataskyddsförordningen började tillämpas (GrUU 14/2018 rd s. 15). Utskottet har dock i övrigt lyft fram i synnerhet balansen mellan handlingars offentlighet och skyddet för personuppgifter (GrUU 14/2018 rd, s. 8). Den gällande cirkelregleringen där dataskyddslagen och offentlighetslagen hänvisar till varandra utan desto exaktare precisering har också ansetts vara otydlig (bl.a. JO 1473/2016). Enligt Justitiekanslerns i statsrådet berättelse för år 2021 har myndigheterna emellertid i sitt arbete i praktiken svårigheter att tolka och förstå förhållandet mellan offentlighetslagen och dataskyddsförordningen och dataskyddslagen (B 19/2022 rd, s. 156).

Ändring av 4 kap. 2 § 3 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism i förhållande till 80 och 119 § i grundlagen

Propositionens första lagförslag avser rapporter om tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt som innehåller personuppgifter, men den föreslagna ändringen att bemyndiga centralen för utredning av penningtvätt att utfärda föreskrifter påverkar inte skyddet för personuppgifter eftersom bemyndigandet att utfärda förordning inte inverkar på vilka uppgifter som ska förmedlas till centralen för utredning av penningtvätt i rapporten. Det finns redan bestämmelser i penningtvättslagen om vilka uppgifter som ska ingå i rapporter om tvivelaktiga transaktioner. Ändringen inverkar endast på de tekniska kraven hur uppgifterna lämnas.

Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska vara exakt avgränsat. Enligt 119 § i grundlagen kan till statens centralförvaltning utöver statsrådet och ministerierna höra ämbetsverk, inrättningar och andra organ. Staten kan dessutom ha regionala och lokala myndigheter. Om förvaltningen under riksdagen bestäms särskilt genom lag. De allmänna grunderna för statsförvaltningens organ ska regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar

utövning av offentlig makt. Grunderna för statens regional- och lokalförvaltning ska likaså bestämmas genom lag. I övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning.

Enligt 2 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt finns centralen för utredning av penningtvätt vid centralkriminalpolisen. I den nämnda lagen anges vilka uppgifter centralen för utredning av penningtvätt har. I regeringens proposition 228/2016 rd som gällde bland annat ett förslag till lag om centralen för utredning av penningtvätt konstateras i motiveringen att den i Finland är en enhet vid centralkriminalpolisen och är en behörig myndighet enligt det nya uppgiftsskyddsdirektivet. Dessutom konstateras i motiveringen i den nämnda propositionen att ”centralen för utredning av penningtvätt är en i operativt avseende självständig enhet vid centralkriminalpolisen. Att centralen är operativt självständig innebär att den sköter sina lagstadgade uppgifter självständigt, utan extern styrning.” Artikel 32.3 i penningtvättsdirektivet förutsätter att varje finansunderrättelseenhet ska vara operativt oberoende och självständig, vilket innebär att finansunderrättelseenheten ska ha behörighet och kapacitet att utföra sina uppgifter fritt, inklusive att kunna fatta självständiga beslut om att analysera, begära och sprida specifik information.

I lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs det på lagnivå om centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter. Bestämmelser om centralen för utredning av penningtvätt finns dessutom till exempel i penningtvättslagen och i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton. Centralen för utredning av penningtvätt kan betraktas som en myndighet som avses i 80 § i grundlagen som genom lag kan bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor.

Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet finns särskilda skäl för regleringen. I fråga om rapporter om tvivelaktiga transaktioner kan ett sådant särskilt skäl anses vara att det för behandlingen av rapporten är särskilt viktigt i vilken form den lämnas till centralen för utredning av penningtvätt.

Nationellt handlingsutrymme

Artikel 1.41 i ändringsdirektivet till kreditinstitutsdirektivet (punkt 5 som ska läggas till i den ursprungliga artikeln 117 i kreditinstitutsdirektivet) inkluderar inget nationellt handlingsutrymme, utan den nämnda bestämmelsen i kreditinstitutsdirektivet är förpliktande för medlemsstaterna, och inte till exempel en medlemsstatsoption. I direktivets bestämmelse räknas det till exempel inte upp vilka uppgiftskategorier som får lämnas ut. Sett till ett effektivt genomförande och syftet med regleringen föreslås det att utlämnandet av uppgifter ska gälla alla sådana uppgifter som är nödvändiga när en banktillsynsmyndighet sköter sina uppgifter i anslutning till förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Nationellt handlingsutrymme i penningtvättsdirektivet

Flöden av pengar från olaglig verksamhet kan skada den finansiella sektorns integritet, stabilitet och anseende och utgöra ett hot mot såväl unionens inre marknad som internationell utveckling. Penningtvätt, finansiering av terrorism och organiserad brottslighet är fortfarande betydande problem som det har ingripits i på unionsnivå. Kreditinstitutens och de finansiella institutens sundhet, integritet och stabilitet samt tilltron till hela det finansiella systemet kan allvarligt äventyras av att brottslingar och deras medhjälpare försöker dölja ursprunget till vinning av brott eller slussa lagliga eller pengar från olaglig verksamhet till finansiering av terrorism.

Personer som ägnar sig åt penningtvätt och som finansierar terrorism kan för sina brottsliga handlingar försöka utnyttja den frihet för kapitalrörelser och den frihet att tillhandahålla finansiella tjänster som hör till unionens integrerade finansiella område. Därför är vissa samordningsåtgärder nödvändiga på unionsnivå. Samtidigt bör målsättningarna att skydda samhället från brott och att skydda stabiliteten och integriteten i unionens finansiella system vägas mot behovet av att skapa ett regelverk som låter bolag utöka sin affärsverksamhet utan att ådra sig oproportionerliga kostnader för efterlevnad.

Det är nödvändigt att anpassningen av penningtvättsdirektivet till de reviderade FATF-rekommendationerna görs med fullt iakttagande av unionsrätten, särskilt när det gäller unionens dataskyddslagstiftning och skyddet av de grundläggande rättigheterna i enlighet med rättighetsstadgan. Vissa aspekter av genomförandet av penningtvättsdirektivet inbegriper insamling, analys, lagring och spridning av uppgifter. Sådan behandling av personuppgifter bör tillåtas, samtidigt som de grundläggande rättigheterna respekteras till fullo, endast för de syften som anges i penningtvättsdirektivet och för den verksamhet som krävs enligt detta direktiv såsom vidtagande av åtgärder för kundkänedom, fortlöpande övervakning, undersökning och rapportering av ovanliga och misstänkta transaktioner, identifiering av den verkliga huvudmannen bakom en juridisk person eller juridisk konstruktion, identifiering av en person i politiskt utsatt ställning, informationsutbyte från behöriga myndigheters och från kreditinstituts och finansiella instituts och andra ansvariga enheters sida. De rapporteringsskyldigas insamling och efterföljande behandling av personuppgifter bör begränsas till vad som är nödvändigt för iakttagande av kraven i penningtvättsdirektivet, och personuppgifter bör inte behandlas ytterligare på ett sätt som är oförenligt med det ändamålet. I synnerhet bör ytterligare behandling av personuppgifter för kommersiella ändamål vara strängt förbjuden. Med stöd av artikel 5 i penningtvättsdirektivet kan medlemsstaterna för förebyggande av penningtvätt och finansiering av terrorism, inom gränserna för unionsrätten, införa eller behålla strängare regler på det område som omfattas av direktivet.

Det bör noteras att det fjärde penningtvättsdirektivet, det femte penningtvättsdirektivet genom vilket det fjärde ändrades samt direktivet om finansiell information utgör ett exceptionellt arrangemang som uttryckligen utvidgar möjligheterna att lämna ut uppgifter som Centralen för utredning av penningtvätt samlat in till fler myndigheter och i fler syften. Ändringsdirektivet till kreditinstitutsdirektivet utvidgar ytterligare till vilka myndigheter och för vilka syften de uppgifter som Centralen för utredning av penningtvätt samlat in kan lämnas ut. Direktivet om finansiell information förutsatte att varje medlemsstat, bland de myndigheter som är behöriga att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra brott, utse de behöriga myndigheter som kan begära och ta emot finansiell information eller finansiella analyser från finansunderrättelseenheter. I det direktivet avses med finansiell information all slags information eller data, såsom data om finansiella tillgångar, överföringar av medel eller finansiella affärsrelationer, som redan innehas av finansunderrättelseenheter för att förebygga, upptäcka och effektivt bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Med allvarliga brott avses i sin tur de former av brottslighet som förtecknas i bilaga I till Europolförordningen. I samband med det nationella genomförandet av direktivet om finansiell information ändrades slutligen 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt genom lagen om ändring av 2 och 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (815/2022) så att uppgifterna i penningtvättsregistret får användas och lämnas ut också för att förhindra, avslöja och utreda samt till undersökning föra brott som avses i bilaga I till Europolförordningen.

Genom ändringsdirektivet till kreditinstitutsdirektivet ändrades bland annat artikel 117.5 i kreditinstitutsdirektivet. Efter ändringen anges i den punkten bland annat att: *”Behöriga myndigheter, finansunderrättelseenheter och myndigheter som har anförtratts det offentliga uppdraget att utöva tillsyn över de ansvariga enheter som anges i artikel 2.1.1 och 2.1.2 i*

direktiv (EU) 2015/849 med avseende på efterlevnaden av det direktivet ska ha ett nära samarbete med varandra inom ramen för sina respektive behörigheter och förse varandra med information som är relevant för deras respektive uppgifter enligt detta direktiv, förordning (EU) nr 575/2013 och direktiv (EU) 2015/849 förutsatt att detta samarbete och informationsutbyte inte undergräver någon pågående utredning eller undersökning eller något pågående förfarande i enlighet med straffrätten eller förvaltningsrätten i den medlemsstat där den behöriga myndigheten, finansunderrättelseenheten eller myndigheten som anförtrotts det offentliga uppdraget att utöva tillsyn över de ansvariga enheter som förtecknas i artikel 2.1.1 och 2.1.2 i direktiv (EU) 2015/849 är belägen.” Syftet med det exceptionella samlade arrangemang av normer och funktioner som beskrivs i stora drag ovan är att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta arrangemang och dess ramvillkor, som i sista hand följer av de grundläggande fri- och rättigheterna, ska beaktas i bedömningen av propositionens lagförslag om användningen av penningtvätsregistret. I propositionen föreslås det att 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt ändras så att uppgifter i penningtvätsregistret får lämnas ut också till Finansinspektionen och Europeiska centralbanken. Genom förslaget genomförs artikel 117.5 i kreditinstitutsdirektivet, och till övriga delar har direktivet införlivats genom regeringens proposition 171/2020 rd.

Nationellt handlingsutrymme i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning

I dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning fastställs särskilda regler om skydd för fysiska personer i samband med behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, inklusive att skydda mot eller förebygga hot mot den allmänna säkerheten, med respekt för den särskilda karaktären hos denna verksamhet. Sådana behöriga myndigheter kan omfatta inte bara offentliga myndigheter såsom rättsliga myndigheter, polis eller andra brottsbekämpande myndigheter, utan också alla andra organ eller enheter som genom medlemsstaternas nationella rätt har anförtrotts myndighetsutövning enligt direktivet. När ett sådant organ eller en sådan enhet behandlar personuppgifter för andra ändamål än de som avses i det direktivet bör EU:s allmänna dataskyddsförordning tillämpas. EU:s allmänna dataskyddsförordning är därför tillämplig i fall då ett organ eller en enhet samlar in personuppgifter för andra ändamål och behandlar dessa personuppgifter ytterligare för att iaktta sina lagstadgade skyldigheter. I dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning avser definitionen på behörig myndighet en offentlig myndighet som har behörighet att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, inklusive skydda mot eller förebygga hot mot den allmänna säkerheten. Med behörig myndighet avses i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning även annat organ eller annan enhet som genom medlemsstaternas nationella rätt har anförtrotts myndighetsutövning för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, inklusive skydda mot eller förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten. Det handlar närmast om operativa myndigheter samt dessutom om till exempel myndigheter som verkställer påföljder. Till denna del föreskrivs det inte om nationellt handlingsutrymme i direktivet.

Utan en mer ingående analys kan man göra tolkningen att behörig myndighet också kan avse andra än brottsbekämpande myndigheter, till exempel ett ministerium som bland annat har som uppgift att skydda mot och förebygga hot mot den allmänna säkerheten. Den finskspråkiga formuleringen 'mukaan lukien' kan förstås i en bredare betydelse än det engelska 'including', i det svenskspråkiga direktivet 'inklusive'. Med ordet 'inklusive' hänvisas alltså direkt endast till de myndigheter som har anförtrotts myndighetsutövning för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder.

Polisens och andra brottsbekämpande myndigheters verksamhet är främst inriktad på att förebygga, förhindra, utreda, avslöja och lagföra brott, inbegripet polisverksamhet där man inte på förhand vet om det inträffade utgör ett brott eller inte. Sådan verksamhet kan också innefatta myndighetsutövning genom vidtagande av tvångsåtgärder vid demonstrationer, större idrottsevenemang och upplopp. Denna verksamhet omfattar också upprätthållande av lag och ordning som en uppgift som anförtros åt polisen eller andra brottsbekämpande myndigheter när det är nödvändigt för att skydda mot samt förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten och mot i lag skyddade grundläggande allmänna intressen som kan leda till ett brott. Medlemsstaterna får åt behöriga myndigheter anförtro andra uppgifter som inte nödvändigtvis utförs för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott, inklusive att skydda mot och förebygga hot mot den allmänna säkerheten, så att behandlingen av personuppgifter för dessa andra ändamål, i den mån den omfattas av unionsrätten, omfattas av tillämpningsområdet för EU:s allmänna dataskyddsförordning.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men när regeringens proposition behandlas i riksdagen är det motiverat att inhämta grundlagsutskottets utlåtande.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan och eftersom kreditinstitutsdirektivet innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 4 kap. 2 § och 6 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017)
4 kap. 2 § 3 mom. och 6 kap. 5 §,
av dem 6 kap. 5 § sådan den lyder i lag 573/2019, som följer:

4 kap

Rapporteringskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

2 §

Rapportens form och innehåll

Centralen för utredning av penningtvätt utfärdar närmare föreskrifter om formen för en rapport om tvivelaktiga transaktioner och presentationen av rapportens innehåll.

6 kap

Uppgifter om verkliga förmånstagare

5 §

*Den rapporteringskyldigas, tillsynsmyndighetens och advokatföreningens
rapporteringskyldighet*

Om den rapporteringskyldiga, tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen upptäcker brister eller inkonsekvenser i de uppgifter som registrerats om den verkliga förmånstagaren i fråga om en sådan sammanslutning eller utländsk klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion som avses i detta kapitel ska denne trots bestämmelserna om sekretess och utan obefogat dröjsmål meddela den personuppgiftsansvarige till vilka delar uppgifterna är bristfälliga eller inkonsekventa.

På uppmaning av den personuppgiftsansvarige ska de uppgifter som avses i 1 mom. uppdateras för registret utan obefogat dröjsmål. Bestämmelser om uppmaningen och den anteckning som ska göras i registret på basis av en i 1 mom. avsedd anmälan finns i 5 § 4 mom. i handelsregisterlagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 3 och 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017) 3 § 3 mom. 17 punkten och 7 mom. samt 4 § 4 mom.,
av dem 3 § 3 mom. 17 punkten sådan den lyder i lag 576/2019 samt 4 § 4 mom. sådant det lyder i lag 815/2022, och
fogas till 3 § 3 mom., sådant det lyder i lag 576/2019, nya 18 och 19 punkter som följer:

3 §

Registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I penningtvättsregistret får registreras namnet på den rapporterade personen och arbetsgivarens identifieringsuppgifter samt följande uppgifter om den rapporterade personen som behövs för syftet med informationssystemet:

17) fotografi eller ansiktsbild för identifiering av personen, om det med tanke på behandlingen av ärendet är nödvändigt att registrera dessa; behandling av fotografiet eller ansiktsbilden med hjälp av särskilda tekniska identifieringsmetoder är tillåten, om det är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet,

18) personens politiska åsikter eller religiösa övertygelse, om registreringen är nödvändig med tanke på behandlingen av ärendet,

19) etniskt ursprung, om registreringen är nödvändig med tanke på behandlingen av ärendet.

Uppgifterna i penningtvättsregistret stryks ur registret senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att anteckningen gjordes, dock så att om de mottagna uppgifterna tagits med i en samlad utredning stryks uppgifterna senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att den samlade utredningen inleddes. Uppgifter som avses i 2 § 1 mom. 7 punkten ska strykas utan dröjsmål om frysningsbeslutet upphävs med stöd av 12 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism.

4 §

Centralens rätt att få, använda och lämna ut uppgifter

Uppgifterna i penningtvättsregistret får oberoende av sekretessbestämmelserna användas och lämnas ut endast för att förhindra, avslöja och utreda samt till undersökning föra penningtvätt och finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fåtts eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt brott som avses

i bilaga I till Europolförordningen och för att skydda den nationella säkerheten. Centralen för utredning av penningtvätt får lämna ut uppgifter också utan begäran. Dessutom får uppgifter lämnas ut till utrikesministeriet för skötsel av uppgifter enligt 9 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism och till utmätningsmannen för skötsel av uppgifter enligt 14 § i den lagen och uppgifter enligt 2 b § i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967). Uppgifter får lämnas ut också till en behörig tillsynsmyndighet och en advokatförening som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, om den uppgift som lämnas ut är nödvändig för att den behöriga tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen ska kunna utföra de uppgifter som avses i den lagen. Uppgifter får lämnas ut till Finansinspektionen, om uppgifterna är nödvändiga för utförandet av de i kreditinstitutslagen (610/2014) föreskrivna uppgifter som krävs för en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Motsvarande i detta moment avsedda nödvändiga uppgifter får lämnas ut också till Europeiska centralbanken när den sköter uppgifter som avses i rådets förordning (EU) nr 1024/2013 om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut. Uppgifter får också lämnas till Europol. Sådant beslut om utlämnande av uppgifter som avses i detta moment fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Uppgifter som avses i detta moment får lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form. Polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet och åklagarna har rätt att få finansiell information och finansiella analyser från centralen för utredning av penningtvätt för förhindrande, avslöjande och utredning av brott som avses i bilaga I till Europolförordningen och för att föra sådana brott till åtalsprövning.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 18 § 1 mom. 14 punkten, rubriken för 19 § och 19 § 3 punkten samt 20 § 9 punkten,
av dem 18 § 1 mom. 14 punkten sådan den lyder i lag 723/2019, 19 § 3 punkten sådan den lyder i lag 916/2019 och 20 § 9 punkten sådan den lyder i lag 1025/2019, samt
fogas till 18 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1108/2006, 504/2008, 525/2009, 499/2015, 1146/2015, 529/2017, 1128/2017, 22/2018, 228/2019, 723/2019, 865/2019 och 287/2021, en ny 15 punkt, till 19 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 916/2019, en ny 4 punkt och till 20 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1500/2011, 1128/2017, 1345/2018, 228/2019, 916/2019, 1025/2019 och 1173/2019, en ny 10 punkt som följer:

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

14) till Konkurrens- och konsumentverket sådana uppgifter om förbjudna konkurrensbegränsningar mellan näringsidkare och om missbruk av dominerande marknadsställning som kan ha betydelse vid tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i 5 och 7 § i konkurrenslagen (948/2011) samt av artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

15) till Patent- och registerstyrelsen då de uppgifter som lämnas ut är sådana som konstaterats i samband med skattekontroll eller i något annat sammanhang och som kan vara relevanta vid säkerställandet av att registeruppgifterna om verkliga förmånstagare är korrekta och uppdaterade.

19 §

Utlämnande av uppgifter till åklagar- och förundersökningsmyndigheter samt skyddspolisen

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten i enskilda fall på begäran lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige till

3) åklagar- och förundersökningsmyndigheter samt domstolar för bestämmande av det dagsbotsbelopp som avses i 2 a kap. 2 § i strafflagen,

4) skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

20 §

Utlämnande av uppgifter till vissa myndigheter

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten på begäran

9) till Lantmäteriverket lämna ut behövliga uppgifter om betalning av överlåtelseskatt för anteckning i den aktiebok som avses i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) och för anteckning i det lagfarts- och in-teckningsregister som avses i jordabalken (540/1995),

10) till Patent- och registerstyrelsen lämna ut sådana beskattningsuppgifter samt identifieringsuppgifter om den skattskyldige som är nödvändiga för säkerställandet av att de uppgifter om verkliga förmånstagare som registrerats med stöd av 6 kap. 4 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och 5 § i handelsregisterlagen (564/2023) är korrekta och uppdaterade.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av 71 § i lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) det inledande stycket i 71 § 1 mom. samt
fogas till 71 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 752/2012, 611/2014, 651/2014,
1198/2014, 505/2015, 520/2016, 1442/2016, 446/2017, 1071/2017, 402/2018, 574/2019,
569/2020, 270/2021 och 524/2021, en ny 2 a-punkt som följer:

71 §

Rätt och skyldighet att lämna ut information

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att på eget initiativ och på begäran lämna ut information till

2 a) skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den,

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 37 punkten, sådant den lyder i lag 190/2024, och
fogas till 6 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 1112/2017, 404/2018, 414/2018, 722/2019, 1399/2019, 624/2020, 1264/2020, 488/2021, 690/2021, 1134/2021, 495/2022, 713/2022, 1119/2022, 1327/2022, 1340/2022, 1355/2022, 743/2023 och 190/2024, en ny 38 punkt som följer:

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

37) utredning och tillsyn i fråga om uppfyllandet av de allmänna villkoren för bedrivande av privat småbarnspedagogik som anges i 43 a § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018),

38) skyddspolisens uppgifter när det gäller att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

6.

Lag

om ändring av 255 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) den svenska språkdräkten i 255 § 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 253/2020, och
fogas till 255 § 1 mom., sådant det lyder i lag 253/2020, en ny 7 punkt som följer:

255 §

Försäkringsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter

Utöver vad som förskrivs i offentlighetslagen har en försäkringsanstalt rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

7) till skyddspolisen får uppgifter lämnas ut till den del de är nödvändiga för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

7.

Lag

om ändring av 205 § i lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) rubriken för 205 § och 205 § 3 mom., av dem 205 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1247/2016, som följer:

205 §

Utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk samt för skyddande av den nationella säkerheten

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att till förundersöknings- och åklagarmyndigheterna lämna ut uppgifter som avses i 2 mom. till den del dessa är nödvändiga för utredande av brott och väckande av åtal samt till skyddspolisen till den del uppgifterna är nödvändiga för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

8.

Lag

om ändring av 22 b § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) 22 b § 2 mom., sådant det lyder i lag 542/2012, som följer:

22 b §

Sysselsättningsfondens rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ

Sekretessbelagda uppgifter som erhållits med stöd av denna paragraf får lämnas vidare för utredande av brott och väckande av åtal samt till skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den. Uppgifterna ska utplånas genast när de inte längre behövs.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 10 oktober 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Näringsminister Wille Rydman

1.

Lag

om ändring av 4 kap. 2 § och 6 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) 4 kap. 2 § 3 mom. och 6 kap. 5 §, av dem 6 kap. 5 § sådan den lyder i lag 573/2019, som följer:

Gällande lydelse

4 kap

Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

2 §

Rapportens form och innehåll

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner.

6 kap

Uppgifter om verkliga förmånstagare

5 §

Den rapporteringsskyldigas, tillsynsmyndighetens och advokatföreningens rapporteringsskyldighet

Om den rapporteringsskyldiga, tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen upptäcker brister eller inkonsekvenser i de uppgifter som registrerats om den verkliga förmånstagaren i fråga om en sådan sammanslutning eller utländsk klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion som avses

Föreslagen lydelse

4 kap

Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

2 §

Rapportens form och innehåll

Centralen för utredning av penningtvätt utfärdar närmare föreskrifter om formen för en rapport om tvivelaktiga transaktioner och presentationen av rapportens innehåll.

6 kap

Uppgifter om verkliga förmånstagare

5 §

Den rapporteringsskyldigas, tillsynsmyndighetens och advokatföreningens rapporteringsskyldighet

Om den rapporteringsskyldiga, tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen upptäcker brister eller inkonsekvenser i de uppgifter som registrerats om den verkliga förmånstagaren i fråga om en sådan sammanslutning eller utländsk klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion som avses i detta kapitel ska denne *trots bestämmelserna*

Gällande lydelse

i detta kapitel ska denne *anmäla detta till* registerföraren utan obefogat dröjsmål.

Den personuppgiftsansvarige ska vid behov uppdatera de uppgifter som avses i 1 mom. utan obefogat dröjsmål.

Föreslagen lydelse

om sekretess och utan obefogat dröjsmål *meddela den personuppgiftsansvarige till vilka delar uppgifterna är bristfälliga eller inkonsekventa.*

På uppmaning av den personuppgiftsansvarige ska de uppgifter som avses i 1 mom. uppdateras för registret utan obefogat dröjsmål. Bestämmelser om uppmaningen och den anteckning som ska göras i registret på basis av en i 1 mom. avsedd anmälan finns i 5 § 4 mom. i handelsregisterlagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 3 och 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017) 3 § 3 mom. 17 punkten och 7 mom. samt 4 § 4 mom., av dem 3 § 3 mom. 17 punkten sådan den lyder i lag 576/2019 samt 4 § 4 mom. sådant det lyder i lag 815/2022, och *fogas* till 3 § 3 mom., sådant det lyder i lag 576/2019, nya 18 och 19 punkter som följer:

Gällande lydelse

3 §

Registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Föreslagen lydelse

3 §

Registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I penningtvättsregistret får registreras namnet på den rapporterade personen och arbetsgivarens identifieringsuppgifter samt följande uppgifter om den rapporterade personen som behövs för syftet med informationssystemet:

I penningtvättsregistret får registreras namnet på den rapporterade personen och arbetsgivarens identifieringsuppgifter samt följande uppgifter om den rapporterade personen som behövs för syftet med informationssystemet:

Gällande lydelse

17) fotografi, om det med tanke på behandlingen av ärendet är nödvändigt att registrera ett fotografi.

Föreslagen lydelse

17) fotografi *eller ansiktsbild för identifiering av personen*, om det med tanke på behandlingen av ärendet är nödvändigt att registrera *dessa*; *behandling av fotografiet eller ansiktsbilden med hjälp av särskilda tekniska identifieringsmetoder är tillåten, om det är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet,*

18) *personens politiska åsikter eller religiösa övertygelse, om registreringen är nödvändig med tanke på behandlingen av ärendet,*

19) *etniskt ursprung, om registreringen är nödvändig med tanke på behandlingen av ärendet.*

Rapporten och uppgifterna i den stryks i penningtvätsregistret tio år från det att anteckningen om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism gjordes. Uppgifter som avses i 2 § 1 mom. 7 punkten ska strykas utan dröjsmål om frysningsbeslutet upphävs med stöd av 12 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism.

Uppgifterna i penningtvätsregistret stryks *ur registret senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att anteckningen gjordes, dock så att om de mottagna uppgifterna tagits med i en samlad utredning stryks uppgifterna senast vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit från det att den samlade utredningen inleddes.* Uppgifter som avses i 2 § 1 mom. 7 punkten ska strykas utan dröjsmål om frysningsbeslutet upphävs med stöd av 12 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism.

4 §

Centralens rätt att få, använda och lämna ut uppgifter

4 §

Centralens rätt att få, använda och lämna ut uppgifter

Uppgifterna i penningtvätsregistret får oberoende av sekretessbestämmelserna användas och lämnas ut endast för att förhindra, avslöja och utreda samt till undersökning föra penningtvätt och finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fåtts eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt brott som avses i bilaga I till Europolförordningen och för att skydda den nationella säkerheten. Centralen för utredning av penningtvätt får lämna ut uppgifter också utan begäran.

Uppgifterna i penningtvätsregistret får oberoende av sekretessbestämmelserna användas och lämnas ut endast för att förhindra, avslöja och utreda samt till undersökning föra penningtvätt och finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fåtts eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt brott som avses i bilaga I till Europolförordningen och för att skydda den nationella säkerheten. Centralen för utredning av penningtvätt får lämna ut uppgifter också utan begäran.

Gällande lydelse

Dessutom får uppgifter lämnas ut till utrikesministeriet för skötsel av uppgifter enligt 9 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism och till utmätningsmannen för skötsel av uppgifter enligt 14 § i den lagen och uppgifter enligt 2 b § i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967). Uppgifter får lämnas ut också till en behörig tillsynsmyndighet och en advokatförening som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, om den uppgift som lämnas ut är nödvändig för att den behöriga tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen ska kunna utföra de uppgifter som avses i den lagen. Uppgifter kan lämnas till Europol. Sådant beslut om utlämnande av uppgifter som avses i detta moment fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Uppgifter som avses i detta moment får lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form. Polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet och åklagarna har rätt att få finansiell information och finansiella analyser från centralen för utredning av penningtvätt för förhindrande, avslöjande och utredning av brott som avses i bilaga I till Europolförordningen och för att föra sådana brott till åtalsprövning.

Föreslagen lydelse

Dessutom får uppgifter lämnas ut till utrikesministeriet för skötsel av uppgifter enligt 9 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism och till utmätningsmannen för skötsel av uppgifter enligt 14 § i den lagen och uppgifter enligt 2 b § i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967). Uppgifter får lämnas ut också till en behörig tillsynsmyndighet och en advokatförening som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, om den uppgift som lämnas ut är nödvändig för att den behöriga tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen ska kunna utföra de uppgifter som avses i den lagen. *Uppgifter får lämnas ut till Finansinspektionen, om uppgifterna är nödvändiga för utförandet av de i kreditinstitutslagen (610/2014) föreskrivna uppgifter som krävs för en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Motsvarande i detta moment avsedda nödvändiga uppgifter får lämnas ut också till Europeiska centralbanken när den sköter uppgifter som avses i rådets förordning (EU) nr 1024/2013 om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut.* Uppgifter får också lämnas till Europol. Sådant beslut om utlämnande av uppgifter som avses i detta moment fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Uppgifter som avses i detta moment får lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form. Polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet och åklagarna har rätt att få finansiell information och finansiella analyser från centralen för utredning av penningtvätt för förhindrande, avslöjande och utredning av brott som avses i bilaga I till Europolförordningen och för att föra sådana brott till åtalsprövning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 18 § 1 mom. 14 punkten, rubriken för 19 § och 19 § 3 punkten samt 20 § 9 punkten, av dem 18 § 1 mom. 14 punkten sådan den lyder i lag 723/2019, 19 § 3 punkten sådan den lyder i lag 916/2019 och 20 § 9 punkten sådan den lyder i lag 1025/2019, samt fogas till 18 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1108/2006, 504/2008, 525/2009, 499/2015, 1146/2015, 529/2017, 1128/2017, 22/2018, 228/2019, 723/2019, 865/2019 och 287/2021, en ny 15 punkt, till 19 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 916/2019, en ny 4 punkt och till 20 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1500/2011, 1128/2017, 1345/2018, 228/2019, 916/2019, 1025/2019 och 1173/2019, en ny 10 punkt som följer:

Gällande lydelse

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

14) till Konkurrens- och konsumentverket sådana uppgifter om förbjudna konkurrensbegränsningar mellan näringsidkare och om missbruk av dominerande marknadsställning som kan ha betydelse vid tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i 5 och 7 § i konkurrenslagen (948/2011) samt av artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Föreslagen lydelse

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

14) till Konkurrens- och konsumentverket sådana uppgifter om förbjudna konkurrensbegränsningar mellan näringsidkare och om missbruk av dominerande marknadsställning som kan ha betydelse vid tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i 5 och 7 § i konkurrenslagen (948/2011) samt av artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

15) till Patent- och registerstyrelsen då de uppgifter som lämnas ut är sådana som konstaterats i samband med skattekontroll eller i något annat sammanhang och som kan vara relevanta vid säkerställandet av att registeruppgifterna om verkliga förmånstagare är korrekta och uppdaterade.

Gällande lydelse

19 §

Utlämnande av uppgifter till åklagar- och förundersökningsmyndigheter

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten i enskilda fall på begäran lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige till

3) åklagar- och förundersökningsmyndigheter samt domstolar för bestämmande av det dagsbotsbelopp som avses i 2 a kap. 2 § i strafflagen.

20 §

Utlämnande av uppgifter till vissa myndigheter

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten på begäran

9) till Lantmäteriverket lämna ut behövliga uppgifter om betalning av överlåtelseskatt för anteckning i den aktiebok som avses i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) och för anteckning i det lagfarts- och inteckningsregister som avses i jordabalken (540/1995).

Föreslagen lydelse

19 §

Utlämnande av uppgifter till åklagar- och förundersökningsmyndigheter samt skyddspolisen

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten i enskilda fall på begäran lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige till

3) åklagar- och förundersökningsmyndigheter samt domstolar för bestämmande av det dagsbotsbelopp som avses i 2 a kap. 2 § i strafflagen,

4) skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

20 §

Utlämnande av uppgifter till vissa myndigheter

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten på begäran

9) till Lantmäteriverket lämna ut behövliga uppgifter om betalning av överlåtelseskatt för anteckning i den aktiebok som avses i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) och för anteckning i det lagfarts- och inteckningsregister som avses i jordabalken (540/1995),

10) till Patent- och registerstyrelsen lämna ut sådana beskattningsuppgifter samt identifieringsuppgifter om den skattskyldige som är nödvändiga för säkerställandet av att de uppgifter om verkliga förmånstagare som registrerats med stöd av 6 kap. 4 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och 5 § i

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse
handelsregisterlagen (564/2023) är korrekta
och uppdaterade.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 71 § i lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) det inledande stycket i 71 § 1 mom. samt
fogas till 71 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 752/2012, 611/2014, 651/2014,
1198/2014, 505/2015, 520/2016, 1442/2016, 446/2017, 1071/2017, 402/2018, 574/2019,
569/2020, 270/2021 och 524/2021, en ny 2 a-punkt som följer:

Gällande lydelse

71 §

Rätt och skyldighet att lämna ut information

Utöver vad som föreskrivs i lagen om
offentlighet i myndigheternas verksamhet
(621/1999) har Finansinspektionen utan
hinder av sekretessbestämmelserna rätt att
lämna ut information till

Föreslagen lydelse

71 §

Rätt och skyldighet att lämna ut information

Utöver vad som föreskrivs i lagen om
offentlighet i myndigheternas verksamhet
(621/1999) har Finansinspektionen utan
hinder av sekretessbestämmelserna rätt att *på*
eget initiativ och på begäran lämna ut
information till

2 a) skyddspolisen för förebyggande av
brott som hör till dess verksamhetsområde
och för skyddande av den nationella
säkerheten mot verksamhet som utgör ett
allvarligt hot mot den,

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 37 punkten, sådan den lyder i lag 190/2024, och
fogas till 6 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 1112/2017, 404/2018, 414/2018, 722/2019, 1399/2019, 624/2020, 1264/2020, 488/2021, 690/2021, 1134/2021, 495/2022, 713/2022, 1119/2022, 1327/2022, 1340/2022, 1355/2022, 743/2023 och 190/2024, en ny 38 punkt som följer:

Gällande lydelse

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

37) utredning och tillsyn i fråga om uppfyllandet av de allmänna villkoren för bedrivande av privat småbarnspedagogik som anges i 43 a § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018).

Föreslagen lydelse

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

37) utredning och tillsyn i fråga om uppfyllandet av de allmänna villkoren för bedrivande av privat småbarnspedagogik som anges i 43 a § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018),

38) skyddspolisens uppgifter när det gäller att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 255 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) den svenska språkdräkten i 255 § 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 253/2020, och

fogas till 255 § 1 mom., sådant det lyder i lag 253/2020, en ny 7 punkt som följer:

Gällande lydelse

255 §

Försäkringsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter

Utöver vad som förskrivs i offentlighetslagen har en försäkringsanstalt rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

Föreslagen lydelse

255 §

Försäkringsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter

Utöver vad som förskrivs i offentlighetslagen har en försäkringsanstalt rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

7) till skyddspolisen får uppgifter lämnas ut till den del de är nödvändiga för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 205 § i lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) rubriken för 205 § och 205 § 3 mom., av dem 205 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1247/2016, som följer:

Gällande lydelse

205 §

Utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk

Föreslagen lydelse

205 §

Utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk samt för skyddande av den nationella säkerheten

Gällande lydelse

Pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att till förundersöknings- och åklagarmyndigheterna lämna ut uppgifter som nämns i 2 mom. till den del dessa är nödvändiga för utredande av brott och väckande av åtal.

Föreslagen lydelse

Pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att till förundersöknings- och åklagarmyndigheterna lämna ut uppgifter som avses i 2 mom. till den del dessa är nödvändiga för utredande av brott och väckande av åtal *samt till skyddspolisen till den del uppgifterna är nödvändiga för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 22 b § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) 22 b § 2 mom., sådant det lyder i lag 542/2012, som följer:

Gällande lydelse

22 b §

Sysselsättningsfondens rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ

Föreslagen lydelse

22 b §

Sysselsättningsfondens rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ

Sekretessbelagda uppgifter som erhållits med stöd av denna paragraf får lämnas vidare för utredande av brott och väckande av åtal. Uppgifterna ska utplånas genast när de inte längre behövs.

Sekretessbelagda uppgifter som erhållits med stöd av denna paragraf får lämnas vidare för utredande av brott och väckande av åtal *samt till skyddspolisen för förebyggande av brott som hör till dess verksamhetsområde och för skyddande av den nationella säkerheten mot verksamhet som utgör ett allvarligt hot mot den.* Uppgifterna ska utplånas genast när de inte längre behövs.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse
Denna lag träder i kraft den 20 .